

การศึกษารัฐกิจเนือสุन्छ:ซุมชนท่าแร่ จ้งหวัดสกนคร

นายบุญธรรม อัจหาญ

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

STUDY OF DOG MEAT TRADE IN THA-RAE DISTRICT,
SAKON NAKHON PROVINCE

Mr.Boontham Ardhan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Political Economy

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษารัฐกิจเนื้อสุนัข : ชุมชนท่าแร่ จังหวัดสกลนคร

โดย

นายบุญธรรม อัจหาญ

สาขาวิชา

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง

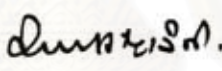
อาจารย์ที่ปรึกษา

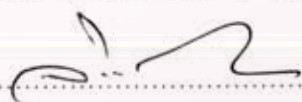
รองศาสตราจารย์ แล ดิลกวิทยรัตน์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.โสติดิทร มัลลิกะมาส)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วรวิทย์ เจริญเลิศ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ แล ดิลกวิทยรัตน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. กนกศักดิ์ แก้วเทพ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์)

บุญธรรม อาจหาญ : การศึกษารูรูกิจเนื้อสุนัข:ชุมชนท่าแร่ จังหวัดสกลนคร(STUDY OF
DOG TRADE IN THA-RAE DISTRICT , SAKON NAKHON PROVINCE)

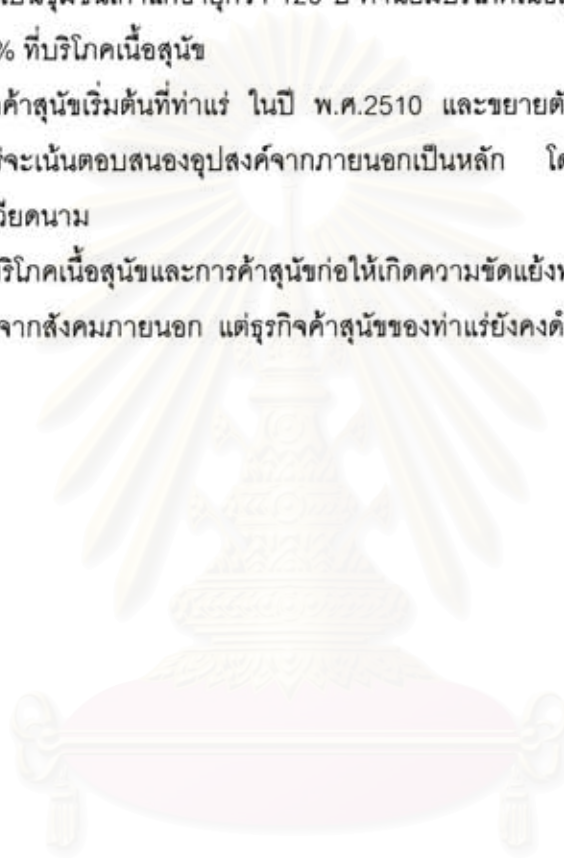
:อ.ที่ปรึกษา : รศ.แล ดิลกวิทยรัตน์, 108 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาถึงความขัดแย้งทางด้านวัฒนธรรมอันเนื่องมาจากการ
บริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขของชาวท่าแร่ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

ท่าแร่เป็นชุมชนเก่าแก่อายุกว่า 120 ปี ค่านิยมบริโภคเนื้อสุนัขเป็นไปอย่างแพร่หลาย คน
ท่าแร่กว่า 63% ที่บริโภคเนื้อสุนัข

ธุรกิจค้าสุนัขเริ่มต้นที่ท่าแร่ ในปี พ.ศ.2510 และขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันการค้า
สุนัขของท่าแร่จะเน้นตอบสนองอุปสงค์จากภายนอกเป็นหลัก โดยเฉพาะอุปสงค์ที่มีต่อสุนัขเป็น
จากประเทศเวียดนาม

การบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขก่อให้เกิดความขัดแย้งทางด้านวัฒนธรรมขึ้น ถึงแม้ว่า
จะถูกต่อต้านจากสังคมภายนอก แต่ธุรกิจค้าสุนัขของท่าแร่ยังคงดำรงอยู่

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์การเมือง
ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

.....

#4685783429 : MAJOR POLITICAL ECONOMY

KEY WORD: CULTURAL CONFLICT / DOG MEAT CONSUMTION / DOG TRADE

MR.BOONTHAM ARDHAN : STUDY OF DOG MEAT TRADE IN THA-RAE
DISTRICT, SAKON NAKHON PROVINCE. THESIS ADVISOR:ASSOC.PROF.LAE
DILOKVIDHAYARAT, 108 pp.

This thesis is the study of cultural conflict due to a consumption and trade of dog for consumption's. The case study selected at the consumption's trade of dog meat at T.Tah-rae , A.Muang , Sakon nakhon Province .

Tharae is old village with more than 120 year history .Villager of Tha-rae have been consumption dog meat more than 63%

In 1968 ,the dog meat trade's started and continuously distributed .In the present ,the big market of dog meat trade is Vietnam.

The consumption and trading of dog meat causes of The cultural conflict .Although there still is some protest from outside society but dog meat trading still alive in today .

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Field of study Political Economy

Academic year 2006

Student 's signature

Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ รศ.แล ดิลกวิทยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ทำให้นือหาวิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบคุณคุณคุณสุรัชย์ บุรีนอกและคุณสมเจตน์ กำลังเดช ที่ช่วยอนุเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ทำให้การศึกษาค้นคว้าสำเร็จลุล่วงไปได้ เพราะไม่ค่อยมีคนทำธุรกิจค้าสุนัขในท่าแร่ถ้าให้ข้อมูลเกี่ยวกับการค้าสุนัขของท่าแร่ เพราะกลัวปัญหาที่จะตามมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ปัญหาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	3
1.4 นิยามศัพท์.....	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.6 ระเบียบวิธีศึกษาวิจัย.....	4
1.7 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการศึกษา.....	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมปริทรรศน์.....	6
2.1 แนวคิดทฤษฎีวิวัฒนาการการบริโภค.....	6
2.2 แนวคิดทฤษฎีความขัดแย้งทางวัฒนธรรม	24
2.3 กรอบแนวคิดและวิธีการวิเคราะห์.....	28
บทที่ 3 การค้าสุนัขของท่าแร่.....	29
3.1 วิวัฒนาการการบริโภคสุนัขเป็นอาหารของคนท่าแร่.....	29
3.2 ตลาดค้าสุนัขของท่าแร่.....	34
3.3 กระบวนการผลิตและจำหน่ายเนื้อสุนัข/สุนัขเป็น.....	38
3.4 การรวมตัวกันของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพค้าสุนัข.....	48
3.5 ความสำคัญของธุรกิจค้าสุนัขต่อท่าแร่.....	49
3.6 การเติบโตของธุรกิจค้าสุนัขท่าแร่.....	51
3.7 อุปสรรคของการค้าสุนัข.....	52
3.8 สรุปท้ายบท.....	54

บทที่ 4 ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมการบริโภคสุนัข.....	55
4.1 สาเหตุของความขัดแย้ง.....	55
4.2 กระบวนการของความขัดแย้ง.....	59
4.3 ผลของความขัดแย้งและการปรับตัวของความขัดแย้ง.....	67
4.4 การปรับตัวของผู้ประกอบอาชีพค้าสุนัขทำแล้ว.....	71
4.5 สรุปท้ายบท.....	72
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	74
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	74
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	75
รายการอ้างอิง.....	79
ภาคผนวก.....	82
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	108

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
3.1 การเตรียมรถออกแล่นสุนัข.....	40
3.2 การจับสุนัข.....	41
3.3 รถบรรทุกที่ได้จากการแล่นสุนัข.....	43
3.4 คอกขังสุนัข.....	44
3.5 การฆ่าเหละสุนัข.....	46

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ปัญหาและความสำคัญของปัญหา

กล่าวได้ว่าสุนัขเป็นสัตว์ที่ใกล้ชิดกับคนมากที่สุด คนส่วนหนึ่งเลี้ยงสุนัขไว้ใช้งาน อาทิ ไล่ฝ้าบ้าน ป้องกันโจรผู้ร้าย เลี้ยงไว้ล่าสัตว์ เลี้ยงไว้ช่วยในการต้อนฝูงสัตว์ ชนเผ่าเอสกีโมใช้สุนัขช่วยในการลากรถเพื่อเดินทางไปในที่ต่างๆ คนส่วนหนึ่งเลี้ยงสุนัขไว้เป็นเพื่อน เลี้ยงสุนัขไว้ดูเล่น แต่มี คนส่วนหนึ่งที่นิยมรับประทานเนื้อสุนัขเป็นอาหาร วัฒนธรรมบริโภคเนื้อสุนัขมีพบเห็นในหลาย ประเทศ อาทิ ประเทศจีน ,เกาหลีใต้ ,เวียดนาม ,ญี่ปุ่น ,ฟิลิปปินส์ ,เม็กซิโกและประเทศไทย*

ในประเทศไทยคนจำนวนมากมองว่า การรับประทานเนื้อสุนัขเป็นเรื่องแปลกประหลาด เพราะว่าคุณส่วนใหญ่ของประเทศไม่รับประทานเนื้อสุนัขเป็นอาหาร เมื่อนึกถึงการรับประทานเนื้อ สุนัขคนส่วนใหญ่ของประเทศจะนึกถึงชาวท่าแร่ อำเภอมือทอง จังหวัดสกลนคร เพราะชาวท่าแร่มี วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขมาเป็นเวลายาวนาน จนเป็นที่รับรู้ของคนทั่วไปทั้งประเทศ คน สกลนครมักจะถูกคนต่างถิ่นถามประจำว่า “เป็นคนสกลนครกินหมาหรือเปล่า?” เพราะคนต่างถิ่น จำนวนมากมักจะคิดว่าถ้าเป็นคนสกลนครต้องรับประทานเนื้อสุนัข นอกจากนั้นคนจำนวนมาก มักจะคิดว่าวัฒนธรรมบริโภคเนื้อสุนัขในประเทศไทยจะมีแค่ที่สกลนครเท่านั้น

การบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขของชาวท่าแร่ เป็นที่สนใจของผู้คนส่วนหนึ่ง เมื่อข่าว คราวการบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขของชาวท่าแร่เป็นที่รับรู้กัน ส่งผลให้มีคนจำนวนหนึ่งซึ่ง อยู่นอกชุมชนท่าแร่ออกมาต่อต้านการบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขของชาวท่าแร่ เพราะพวกเขา มองว่าสุนัขไม่ใช่สัตว์ที่มีไว้เพื่อบริโภคเป็นอาหาร** ดังนั้นพวกเขาจึงมองว่าคนไม่ควร รับประทานเนื้อสุนัข ถึงแม้ว่าจะถูกต่อต้านจากสังคมภายนอกแต่น่าสนใจว่าอะไรทำให้ธุรกิจค้า สุนัขของท่าแร่ยังคงดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน การศึกษาครั้งนี้จะค้นหาคำตอบว่าเหตุใดธุรกิจค้าสุนัข ของชุมชนท่าแร่ยังคงดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน ท่ามกลางกระแสต่อต้าน

* ที่มา http://en.wikipedia.org/dog_meat

** ที่มา www.thaiaga.org สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ.2550

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนท่าแร่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. ศึกษากระบวนการผลิต , กระบวนการค้าสุนัขเพื่อบริโภค
3. ศึกษาว่าธุรกิจค้าสุนัขมีความสำคัญต่อชุมชนท่าแรมมากน้อยเพียงใด
4. ศึกษาความขัดแย้งทางวัฒนธรรมการบริโภค

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

จะมีขอบเขตที่การศึกษาประวัติความเป็นมาของธุรกิจค้าสุนัขของชุมชนท่าแร่จังหวัดสกลนคร ศึกษาว่าธุรกิจค้าสุนัขมีพัฒนาการอย่างไรนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และศึกษาความขัดแย้งทางวัฒนธรรม อันเนื่องมาจากวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขที่ต่างกัน

1.4 นิยามศัพท์

กระบวนการผลิตเนื้อสุนัข หมายถึงขั้นตอนการผลิตเนื้อสุนัขตั้งแต่ขั้นตอนหาสุนัข นำสุนัขมาชำแหละแยกชิ้นส่วน

กระบวนการค้าสุนัข หมายถึงการค้าสุนัขทั้งที่แยกชิ้นส่วนแล้วทั้งในรูปเนื้อสดและเนื้อตากแห้ง หนึ่ง อังทะ กระจุก หรือการค้าสุนัขแบบเป็นๆ เพื่อที่จะนำสุนัขไปชำแหละขายอีกทอดหนึ่ง การบริโภค หมายถึงการใช้ประโยชน์จากสินค้า/สิ่งของด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง

การชำแหละเนื้อสุนัข หมายถึง การนำสุนัขมาชำแล้วชำแหละแยกชิ้นส่วนต่างๆ เช่นเนื้อสด เครื่องใน หนึ่ง กระจุก

การหาสุนัขหรือการแล่นสุนัข หมายถึง การนำเอาสิ่งของเครื่องใช้บรรทุกใส่รถยนต์ไปตระเวนแลกเปลี่ยนสุนัขจากชาวบ้าน หรือใช้เงินซื้อ หรือบางครั้งอาจได้มาฟรีๆ

ชุมชน หมายถึง คนกลุ่มหนึ่งที่มีที่อยู่อาศัยในบริเวณที่มีอาณาเขตแน่นอน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางด้านความรู้สึกนึกคิดและการกระทำ ก่อให้เกิดความผูกพันร่วมกันซึ่งแตกต่างกับคนอื่นที่อยู่ภายนอกจำนวนมาก ที่มีได้ถือตนว่าเป็นคนในท้องถิ่นนั้นๆ

ความเชื่อ หมายถึง การตัดสินใจว่าปรากฏการณ์ ความคิด การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นความจริง

ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่คนเรายึดถือประจำใจ ที่ใช้ช่วยในการตัดสินใจเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ค่านิยมเป็นคุณค่าบางอย่างที่ผู้คนในสังคมหนึ่งๆเห็นสมควรว่าควรกระทำ

สัตว์เลี้ยง คือสัตว์ที่มนุษย์นำมาเลี้ยงให้อาหาร เพื่อไว้ใช้งาน ไว้เป็นอาหาร ไว้เป็นเพื่อน ไว้ดูเล่น

สัตว์เศรษฐกิจ หมายถึงสัตว์ที่คนนำมาเลี้ยงเพื่อไว้ใช้ประโยชน์เช่นไว้ใช้งาน ไว้บริโภค ไว้ค้าขาย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษานี้จะทำให้ทราบความเป็นมาของวัฒนธรรมบริโภคเนื้อสุนัขของชาวท่าแร่ ทำให้ทราบว่าธุรกิจค้าสุนัขเริ่มเมื่อใด ทำให้ทราบพัฒนาการของธุรกิจค้าสุนัขท่าแร่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้ทราบว่าธุรกิจค้าสุนัขเพื่อบริโภคเป็นอาหารนั้นมีความสำคัญต่อชาวท่าแรมากน้อยเพียงใด ทำให้ทราบสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งและแนวทางแก้ไข เพื่อที่จะสามารถทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปกำหนดเป็นนโยบายที่เกี่ยวกับธุรกิจค้าสุนัขได้ต่อไป

1.6 ระเบียบวิธีศึกษาวิจัย

1.6.1 วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดยมีวิธีการศึกษาดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานในอดีตจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาความเป็นไปของชุมชนและการดำเนินธุรกิจค้าเนื้อสุนัขของชุมชนท่าแร่

โดยใช้วิธีการศึกษาสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม รวมไปถึงสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับอาชีพค้าเนื้อสุนัข และสัมภาษณ์ทัศนคติของคนทั่วไปที่มีต่อสุนัขและการบริโภคเนื้อสุนัข เพื่อเปรียบเทียบข้อมูล

3. นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1. และข้อ 2. มาวิเคราะห์ประมวลผล

4. ประยุกต์ผลการศึกษาเพื่อกำหนดทิศทางของข้อสรุป ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว

1.6.2 แหล่งข้อมูลและพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา

1. ข้อมูลที่เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นแนวคิดทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคและการค้าสุนัข จะทำการค้นคว้าจากหนังสือ , รายงานวิจัย , วิทยานิพนธ์ , บทความในวารสาร / นิตยสาร/หนังสือพิมพ์ , ข่าวจากหนังสือพิมพ์ และค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต โดยแหล่งค้นคว้าจะมีทั้งชื่อหนังสือ /วารสาร/ นิตยสาร /หนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา หรือค้นคว้าในห้องสมุดของสถาบันการศึกษาต่อไปนี้

ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ห้องสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ห้องสมุดกลางมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ห้องสมุดกลางมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ส่วนข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตจะทำการค้นคว้าด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนตัวที่บ้าน

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคคลต่างๆที่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการค้าสุนัข และบุคคลทั่วไปที่ต้องการความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริโภคและการค้าสุนัข จะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยเครื่องมือในการสัมภาษณ์ก็จะใช้ 1. สมุด 2. ปากกา 3. เครื่องบันทึกเสียง คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะเป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยมากที่สุด และจะเป็นคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยบุคคลที่จะทำการขอสัมภาษณ์จะมีทั้งคนในพื้นที่ชุมชนท่าแร่ และนอกชุมชนท่าแร่ แล้วแต่ความเหมาะสม

3. ข้อมูลที่เกี่ยวกับกระบวนการประกอบอาชีพค้าเนื้อสุนัขของท่าแร่จะทำการศึกษาทั้งจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาจากการสังเกตการณ์ในพื้นที่จริง และศึกษาจากเทปโทรทัศน์ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าสุนัขของท่าแร่ ว่าขั้นตอนในการประกอบอาชีพค้าสุนัขมีอย่างไรบ้าง ทำอย่างไรบ้าง

4. พื้นที่ในการศึกษาจะเน้นที่ชุมชนท่าแร่ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

1.7 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้แบ่งออกเป็น 5 บทโดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

บทที่ 1 นำเสนอความสำคัญของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจค้าสุนัขของชุมชนท่าแร่ วัตถุประสงค์ของการศึกษา และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

บทที่ 2 จะเป็นการทบทวนวรรณกรรม เอกสาร รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 นำเสนอภาพรวมของธุรกิจค้าสุนัขของชุมชนท่าแร่ พัฒนาการของธุรกิจค้าสุนัขของชุมชนท่าแร่ ความสำคัญของธุรกิจค้าสุนัขที่มีต่อชุมชนท่าแร่ อุปสรรคของการทำธุรกิจค้าสุนัขของชุมชนท่าแร่

บทที่ 4 นำเสนอปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการค้าสุนัขของชุมชนท่าแร่ ระหว่างกลุ่มต่อต้าน กับกลุ่มนายทุนค้าสุนัขท่าแร่

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมปริทัศน์

ในการศึกษาเรื่องนี้จะใช้แนวคิดทฤษฎีต่างๆเพื่อมาอธิบาย/สนับสนุนการศึกษา ซึ่งจะประกอบด้วย

1. แนวคิดทฤษฎีวิวัฒนาการการบริโภค เพื่ออธิบายว่าในสังคมมีความแตกต่างกันของวิวัฒนาการการบริโภค และเพื่ออธิบายว่าวิวัฒนาการการบริโภคมีส่วนสำคัญในการก่อให้เกิดอุปสงค์ที่มีต่อสินค้า และทำให้เกิดการผลิตรายสินค้าจำหน่ายเพื่อตอบสนองอุปสงค์
2. แนวคิดทฤษฎีความขัดแย้งทางวัฒนธรรม เพื่ออธิบายว่าในสังคมมีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม และความแตกต่างทางวัฒนธรรมนี้เองที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้ง

2.1 แนวคิดทฤษฎีวิวัฒนาการการบริโภค

2.1.1 ความหมายของวัฒนธรรม

การศึกษาสังคมแต่ละสังคมนั้น ย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องศึกษาวัฒนธรรมของแต่ละสังคมนั้นๆว่าสังคมนั้นมีวัฒนธรรมอย่างไร ในการศึกษานี้จะเน้นการศึกษาแบบประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น(Local History) จะแตกต่างจากประวัติศาสตร์แห่งชาติ (National History) ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไม่ใช่เป็นแต่เพียงส่วนประกอบ แต่เป็นสิ่งสำคัญ การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นก็คือการศึกษาประวัติศาสตร์สังคมของชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ (Local Communities) จุดมุ่งหมายของการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ก็เพื่อจะได้มีความเข้าใจอย่างใกล้ชิดและลึกซึ้งต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคม การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นการศึกษาตัวตนทางสังคมที่มีจุดกำเนิดและพัฒนาการของตนเอง ทั้งเรื่องเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจะเป็นการศึกษาหมู่บ้านเพียงหมู่บ้านเดียวหรือชุมชนเดียว ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจึงเป็น “ประวัติศาสตร์จุลภาค” (Micro-History) (สุเทพ สุนทรเภาลัย, 2548:68-77)

ในแต่ละสังคมจะมีประวัติความเป็นมา มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปตามลักษณะภูมิศาสตร์ของแต่ละท้องถิ่น ดังนั้นถ้าเราจะศึกษาประวัติศาสตร์ของชุมชนใดชุมชนหนึ่งย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะศึกษาวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ แนวคิดทฤษฎีที่ศึกษาเรื่องของวัฒนธรรมนั้นมีหลายกระแส อาทิแนวคิดเกี่ยวกับวิวัฒนาการของมนุษย์ แนวคิดการแพร่กระจายของวัฒนธรรม แนวคิดนิเวศวิทยาวัฒนธรรม ซึ่งแนวคิดทฤษฎีต่างๆเหล่านี้ต่างมีจุดดีจุดด้อยแตกต่างกันไป แนวคิดหนึ่งอาจใช้อธิบายวัฒนธรรมของสังคมหนึ่งได้ดี แต่กลับใช้แนวคิดเดียวกันนี้อธิบายวัฒนธรรมของอีกสังคมหนึ่งไม่ได้ วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นระบบ เป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ หากแต่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การทำความเข้าใจวัฒนธรรมจึงควรมองอย่างเป็นพลวัต (dynamic) ที่เคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง (แสงอรุณ กนกพงษ์ชัย, 2548: 4) ความหมายของวัฒนธรรมนั้นมีคนให้นิยามไว้เป็นจำนวนมากแตกต่างกันไป เช่น

สุพัตรา สุภาพ(2525) นิยามวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมมีความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่าง อันเป็นแบบแผนในความคิด และการกระทำ ที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ ในสังคมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือสังคมใดสังคมหนึ่ง มนุษย์ได้คิดสร้างระเบียบกฎเกณฑ์วิธีการในการปฏิบัติ การจัดระเบียบ ตลอดจนระบบความเชื่อ ความนิยม ความรู้ และเทคโนโลยีต่างๆ ในการควบคุม และใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ (สุพัตรา สุภาพ , 2525 :99)

เอกวิทย์ ณ ถลางให้ความหมายของวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมหมายถึงประสบการณ์สั่งสมของมนุษย์ ที่สืบทอดและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามเหตุปัจจัย วัฒนธรรมเป็นองค์รวมของทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้น อันเนื่องมาจากมนุษย์มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ สัมพันธ์กับสิ่งที่เหนือธรรมชาติและสัมพันธ์กับมนุษย์เอง ดังนั้นวัฒนธรรมจึงมีความหลากหลายเกือบจะหาที่สุดมิได้ และยังเปลี่ยนแปลงต่อไปไม่หยุดยั้ง (อ้างจาก เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2541:23)

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์(2541) ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมคือวิถีของการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ที่หล่อหลอมขึ้นผ่านการปฏิสัมพันธ์ หรือได้รับถ่ายทอดจากบริบทแวดล้อม เช่นได้รับการถ่ายทอดจากความเชื่อ ศิลปะ จริยธรรม กฎหมาย ขนบธรรมเนียม ประเพณี การศึกษา สื่อมวลชน ฯลฯ กลายเป็นแบบแผนในความคิดและการกระทำของคนในสังคมส่วนใหญ่ ที่สำคัญวัฒนธรรมมีลักษณะเป็นกลางสามารถนำมาซึ่งความเจริญอกงามหรือความเสื่อมแก่สังคมได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ,2541 : 23-24)

อมรา พงศาพิชญ์(2537) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น กำหนดขึ้น ไม่ใช่สิ่งที่มนุษย์ทำตามสัญชาตญาณ อาจเป็นการคิดค้นประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ การผลิตสินค้า อาหารการกิน หรืออาจเป็นการกำหนดพฤติกรรมหรือความคิด ตลอดจนวิธีการหรือระบบการทำงาน วัฒนธรรมเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์ที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกันใน

สังคมเดียวกัน ทำความตกลงกันว่าจะยึดระบบไหนดี พฤติกรรมใดบ้างที่จะถือปฏิบัติเป็นพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและมีความหมายอย่างไร แนวความคิดใดจึงเหมาะสม ข้อตกลงเหล่านี้คือการกำหนดความหมายให้กับสิ่งต่างๆในสังคม เพื่อว่าสังคมจะได้เข้าใจตรงกันและยึดระบบเดียวกัน หรือเราอาจเรียกระบบที่สมาชิกในสังคมจะได้เข้าใจตรงกันและยึดระบบเดียวกันว่า ระบบสัญลักษณ์ ดังนั้นวัฒนธรรมก็คือระบบสัญลักษณ์ในสังคมมนุษย์ที่มนุษย์คิดสร้างขึ้น เมื่อสร้างขึ้นมาแล้วจึงสอนให้คนรุ่นหลังๆได้เรียนรู้หรือนำไปปฏิบัติ วัฒนธรรมจึงต้องมีการเรียนรู้และมีการถ่ายทอด เมื่อมนุษย์เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม มนุษย์ก็รู้ว่าอะไรคือขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม (อมรา พงศาพิชญ์, 2537 : 1-2)

เมื่อพิจารณาวัฒนธรรมในสังคม เราอาจจะแบ่งวัฒนธรรมออกได้เป็น 2 ลักษณะ(งามพิศ สัตย์สงวน , 2543 : 53)คือ

1. วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ หมายถึงส่วนของวัฒนธรรมที่จับต้องสัมผัสได้ เพราะมันเป็นคือสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ที่มีรูปร่าง มีขนาดและน้ำหนักแตกต่างกันไป วัฒนธรรมทางวัตถุเป็นวิธีการต่างๆที่มนุษย์คิดขึ้นมาแล้วสามารถสร้างทำให้เห็นเป็นรูปร่างได้ เช่นอาคารบ้านเรือน วัด โบสถ์ เครื่องบิน รถยนต์ ยารักษาโรค อาหาร เป็นต้น

2. วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ คือส่วนของวัฒนธรรมที่จับต้องสัมผัสไม่ได้ เพราะไม่มีรูปร่างขนาด หรือน้ำหนัก แต่มีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์มาก เช่นภาษาพูด ระบบความเชื่อ ค่านิยม โลกทัศน์ กิริยา มารยาทขนบธรรมเนียมประเพณี

ความเชื่อ ค่านิยม เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ซึ่งความเชื่อ คือ การตัดสินใจว่าปรากฏการณ์ ความคิด การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นความจริง ความเชื่อนี้ถ้ามีหลักฐานสนับสนุนหรือพิสูจน์ให้เห็นจริงได้ด้วยระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ปัญหาที่จะไม่เกิดขึ้นเพราะทุกคนจะเชื่อเหมือนกัน แต่ความเชื่อบางอย่างแม้จะเป็นเรื่องเดียวกันก็อาจมีความเชื่อที่ต่างกันก็ได้ เช่นนิสัยใจคอของบุคคลซึ่งแต่ละคนอาจมีความเชื่อแตกต่างกัน ความเชื่อเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกมั่นคง มีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ถ้ามนุษย์ไม่ยอมเชื่ออะไรเลย และตั้งข้อสงสัยในทุกเรื่องจนกว่าจะพิสูจน์ได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จิตใจก็จะตึงเครียด ชีวิตก็จะไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น ความเชื่อมีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ทัศนคติและการกระทำของบุคคล การตัดสินใจในเรื่องต่างๆจะเป็นไปในทางที่สอดคล้องกับความเชื่อที่มีอยู่ ความเชื่อเป็นที่มาของแบบแผนพฤติกรรม ความเชื่อที่สำคัญของมนุษย์คือความเชื่อทางศาสนา จริยธรรม ศีลธรรม บาปบุญ อุดมการณ์ ส่วนค่านิยม(Value) หมายถึงสิ่งที่คนเรายึดถือประจำใจ ที่ใช้ช่วยในการตัดสินใจเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ตั้งแต่เรื่องเล็กน้อยที่สุดเช่นวันนี้จะแต่งตัวแบบไหน ไปจนถึงเรื่องใหญ่ๆ เช่นอุดมคติ อุดมการณ์ ถ้ามนุษย์ต้องมีการตัดสินใจเลือกกระทำของตั้งแต่

สองสิ่งขึ้นไป ก็ต้องใช้ค่านิยมเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจทั้งสิ้น การใช้ค่านิยมในการตัดสินใจจะเป็นการทำให้เกิดอคติ และสิ่งที่เลือกมาด้วยการใช้ค่านิยมตัดสินไม่จำเป็นจะต้องเป็นสิ่งที่ดีที่สุดเสมอไป แต่เป็นสิ่งที่ตรงกับความพอใจความชอบของตัวเอง ค่านิยมที่ว่าจะมีทั้งค่านิยมส่วนบุคคลหรือค่านิยมของสังคม คนในสังคมเดียวกันหรือแม้แต่ครอบครัวเดียวกันอาจจะมีค่านิยมความเชื่อที่แตกต่างกันไป แต่โอกาสที่คนในสังคมเดียวกัน หรือครอบครัวเดียวกันจะมีระบบความเชื่อ ค่านิยมเหมือนกันจะมีมาก(เดอมมาลย์ ราชภัฏทวารักษ์ ,2548:61)

แนวคิดทฤษฎีวิวัฒนาการที่สำคัมีสองแนวคิดคือ

1. แนวคิดวิวัฒนาการของมนุษย์
2. แนวคิดการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม

1.) แนวคิดวิวัฒนาการของมนุษย์

แนวคิดนี้มองว่าหลังจากสิ่งมีชีวิตได้ผ่านขั้นตอนของวิวัฒนาการทางชีวภาพมาเป็นมนุษย์แล้วได้เกิดการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม แนวคิดวิวัฒนาการจะมองการเปลี่ยนแปลงเป็นแนวตั้งเป็นเส้นตรง โดยมองว่าสังคมวิวัฒนาการจากรูปแบบของยุคหนึ่งไปสู่อีกรูปแบบหนึ่งของยุคต่อไป ซึ่งเป็นการมองที่แคบว่าสังคมมนุษย์วิวัฒนาการในลักษณะขั้นบันได เหมือนกับว่ามนุษยชาติมีจุดกำเนิดและขั้นตอนการพัฒนาเหมือนกัน นักวิชาการคนสำคัญของสำนักนี้ก็คือ Herbert Spenser ซึ่งได้นำเอาทฤษฎีวิวัฒนาการมาใช้อธิบายสังคม แนวคิดนี้ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์มาก ต่อมานักวิชาการรุ่นหลังๆได้ปรับแนวคิดมาเป็นแนวที่เน้นเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ทำให้แนวคิดวิวัฒนาการได้รับการยอมรับ (อมรา พงศาพิชญ์,2547: 8-10 และ ยศ สันตสมบัติ,2544: 21-22)

2.) แนวคิดการแพร่กระจายของวัฒนธรรม

แนวคิดเรื่องการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเป็นอีกแนวคิดหนึ่งนักคิดคนสำคัญคือ ฟรานซ์ โบแอส (Franz Boas) โดยแนวคิดพื้นฐานของโบแอสในระยะแรกคือการปฏิเสธแนวคิดของสำนักวิวัฒนาการที่เชื่อว่าสังคมมนุษย์มีจุดกำเนิดร่วมกันแต่เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมไปสู่รูปแบบต่างๆตามสภาพแวดล้อม โบแอสมองว่าสังคมและวัฒนธรรมของคนอาจมีจุดเริ่มต้นที่เป็นอิสระไม่เกี่ยวกัน เขาไม่เชื่อในความเป็นหนึ่งเดียวของมนุษยชาติ โบแอสเชื่อว่าการที่สังคมหลายๆสังคมมีวัฒนธรรมเหมือนกันเป็นเพราะการแพร่กระจายของวัฒนธรรม(cultural diffusion)

จากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่ง การยอมรับวัฒนธรรมใหม่ทำให้สังคมมีวัฒนธรรมที่เหมือนกัน ได้โดยไม่จำเป็นว่าเป็นเพราะมีจุดกำเนิดร่วมกัน เมื่อผู้คนในต่างสังคมมีการติดต่อกันก็จะเกิดการแพร่กระจายของวัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่งได้ (Boas, 1966, อ้างถึงในอมรา พงศาพิชญ์, 2547:12)

อมรา พงศาพิชญ์ (2547) ได้ให้ข้อสังเกตในเรื่องการแพร่กระจายวัฒนธรรมและเขตวัฒนธรรมดังนี้ (อมรา พงศาพิชญ์, 2547:14-15)

1. สังคมวัฒนธรรมชุดใดชุดหนึ่ง (culture complex) มีศูนย์กลางอยู่ที่จุดใดจุดหนึ่ง และแพร่กระจายออกไป ขยายอิทธิพลใหญ่ขึ้น ๆ จนครอบคลุมพื้นที่ในวงกว้าง ในลักษณะของแก่นกลางวัฒนธรรม (culture core) และเขตวัฒนธรรม (culture area) ศูนย์กลางของวัฒนธรรมมีหลายศูนย์กลาง และเมื่อต่างฝ่ายต่างขยายอิทธิพลก็อาจเกิดการแลกเปลี่ยนและยอมรับซึ่งกันและกันได้ เมื่อใดที่อิทธิพลของศูนย์กลางวัฒนธรรมอ่อนแอหรือเขตวัฒนธรรมกว้างขวางมาก และวัฒนธรรมจากศูนย์กลางแพร่กระจายไปได้ไม่เต็มที่ ความเข้มข้นน้อย จะพบว่าลักษณะของวัฒนธรรมชายขอบ (marginal culture) อาจแตกต่างจากวัฒนธรรมศูนย์กลาง ตัวอย่างที่เห็นชัดเจนคือข้อแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมหลวงและวัฒนธรรมราษฎร์ (วัฒนธรรมท้องถิ่น)

2. เนื่องจากสังคมวัฒนธรรมมีความหลากหลายทางคุณลักษณะและรูปแบบ วัฒนธรรมแต่ละชุดย่อมมีเหตุผลของการเกิด และมีคุณค่าสำหรับสังคมนั้นๆ การเปรียบเทียบวัฒนธรรมในเชิงคุณค่าหรือความเจริญก้าวหน้าในลักษณะใดก็ตาม หรือใครก้าวหน้ากว่ากัน จึงเป็นการไม่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมมีลักษณะสัมพัทธ์ (cultural relativism) วัฒนธรรมแต่ละชุดมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสภาพสังคมของตน การเกิดวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมีลักษณะเฉพาะตัวเปรียบเทียบกันได้ยาก

3. เมื่อวัฒนธรรมแพร่กระจายจากศูนย์กลาง (cultural diffusion) และไปมีปฏิสัมพันธ์กับวัฒนธรรมข้างเคียงที่มีอยู่แล้ว (cultural interaction) ย่อมมีการเรียนรู้และรับรู้ซึ่งกันและกัน ในระยะแรกอาจรับวัฒนธรรมใหม่ชั่วคราวที่เรียกว่าการยืมวัฒนธรรม (cultural borrowing) และต่อมาจึงรับไว้เป็นของตน (cultural adoption) กระบวนการและปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมมีหลายลักษณะ ในกรณีที่วัฒนธรรมมีคุณลักษณะใกล้เคียงกันพอยอมรับซึ่งกันและกันได้ ปฏิสัมพันธ์จะอยู่ในรูปสันติวิธี แต่ปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมอาจมีลักษณะของความขัดแย้ง ถ้าวัฒนธรรมสองชุดมีความแตกต่างกัน ไม่สามารถปรับรับหรือยอมรับกัน และต่างฝ่ายต่างไม่ยอมให้อีกฝ่ายหนึ่งครอบงำ ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมนี้อาจมีผลทำให้เกิดกรณีพิพาทหรือกลายเป็นสงครามได้ กรณีของความขัดแย้งเห็นได้ชัดในความขัดแย้งทางชาติพันธุ์หรือความขัดแย้งทางศาสนา ซึ่งเกี่ยวข้องกับอำนาจหรือการใช้อำนาจ

แนวคิดเรื่องการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมนี้ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าจะวางสมมุติฐานว่ามนุษย์ส่วนใหญ่ในสังคมต่างๆมักไม่ค่อยมีความคิดสร้างสรรค์ ไม่รู้จักคิดค้นสิ่งใหม่ แต่มักคอยเลียนแบบผู้อื่นอยู่เสมอ (ยศ สันตสมบัติ ,2544:25) วัฒนธรรมของสองสังคมที่เหมือนกันหรือคล้ายกันไม่จำเป็นว่าจะมีจุดกำเนิดเดียวกัน เพราะคนที่อยู่ต่างสังคมอาจจะสร้างวัฒนธรรมขึ้นมาเองและบังเอิญว่าวัฒนธรรมนั้นเหมือนกันหรือคล้ายกับอีกสังคมหนึ่ง ยกตัวอย่างวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัข ซึ่งจะพบว่าวัฒนธรรมนี้มีให้พบเห็นทั่วโลก ดังนั้นวัฒนธรรมนี้จึงน่าจะเกิดขึ้นเองของคนในสังคมแต่ละประเทศนั้นๆ โดยไม่ได้รับวัฒนธรรมนี้จากที่อื่น แต่เราจะพบว่าแนวคิดเรื่องการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมก็ยังสามารถอธิบายปรากฏการณ์ของสังคมในปัจจุบันได้ การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมที่ชัดเจนมากก็เช่นเรื่องของอาหารการกิน แต่ก่อนอาหารฝรั่ง ,ญี่ปุ่น ,เกาหลีจะมีแต่ในประเทศของตัวเองไม่มีในประเทศไทย แต่ปัจจุบันเราสามารถหาอาหารฝรั่ง, เกาหลี และอาหารญี่ปุ่นรับประทานได้อย่างสะดวกสบายในประเทศไทย

สรุปได้ว่าเมื่อสังคมมีขนาดใหญ่ขึ้น มีคนหลายครอบครัวอาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกัน การใช้วิถีชีวิตอาจจะแตกต่างกันบ้าง ความคิดความอ่านอาจไม่สอดคล้องกัน และจะมีปัญหาความขัดแย้งตามมา ฉะนั้นเมื่อสังคมมีขนาดใหญ่ขึ้นก็จำเป็นต้องมีระบบและระเบียบมากขึ้น ต้องมีการตกลงกันว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ ข้อตกลงต่างๆเกี่ยวกับวิถีชีวิต เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติ เกี่ยวกับความคิดความเชื่อจึงเกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ ซึ่งอาจเรียกรวมๆกันว่าวัฒนธรรม เมื่อวัฒนธรรมคือระบบสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น/กำหนดขึ้น และไม่ใช่ระบบที่เกิดขึ้นโดยระบบสัญชาตญาณ ก็ย่อมจะหมายความว่าวัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์จะต้องเรียนรู้ และจะต้องมีการถ่ายทอดวัฒนธรรม การถ่ายทอดวัฒนธรรมที่เห็นได้ชัดที่สุดก็คือการที่พ่อแม่สอนลูกว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ การถ่ายทอดวัฒนธรรมก็คือการสอนให้คนรุ่นหลังรู้ถึงระบบสัญลักษณ์ของสังคม ซึ่งได้เคยมีการตกลงกันไว้ว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง เนื่องจากว่าวัฒนธรรมคือระบบสัญลักษณ์ ซึ่งสมาชิกของสังคมตกลงกันว่าจะใช้ร่วมกัน มนุษย์ที่อยู่คนละสังคมย่อมจะมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน เพราะในเมื่อต่างกลุ่มต่างตกลงกันเอง ข้อตกลงของแต่ละกลุ่มย่อมไม่เหมือนกัน อาจมีบางส่วนที่คล้ายคลึงกันและบางส่วนที่เหมือนกัน แต่เมื่อรวมเป็นระบบสัญลักษณ์แล้วจะพบว่าสังคมที่ต่างกันจะมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน

นอกจากมนุษย์เราจะถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งแล้ว มนุษย์เราอาจจะรับวัฒนธรรมบางส่วนจากสังคมข้างเคียง หรือจากผู้คนที่อยู่พหามาจากสังคมอื่นที่อยู่ไกลออกไป หรือรับจากการรับรู้ผ่านระบบการสื่อสารเช่นจากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แต่ทั้งนี้ ย่อมหมายความว่าส่วนของวัฒนธรรมที่รับมาจากสังคมอื่นไม่ขัดกับค่านิยมหลักของสังคม ส่วนของวัฒนธรรมของสังคมอื่นที่รับมาจะต้องสอดคล้องกับของเดิมที่มีอยู่ และเมื่อสอดคล้องกันได้ก็

จะค่อยๆรับกันไป และในที่สุดก็จะแยกไม่ออกว่าวัฒนธรรมส่วนใดเป็นของเดิม และวัฒนธรรมส่วนใดมาจากสังคมอื่น การรับวัฒนธรรมของสังคมอื่นมาในระยะแรกอาจจะเรียกได้ว่าเป็นการยืมวัฒนธรรม แต่เมื่อนานๆเข้าการยืมวัฒนธรรมก็จะกลายเป็นการรับวัฒนธรรมอันเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม การยืมและรับวัฒนธรรมจากสังคมอื่นเป็นผลมาจากการที่วัฒนธรรมแผ่กระจายออกไป

ฐานะของผู้คนในสังคมก็อาจเป็นตัวกำหนดค่านิยม/วัฒนธรรม ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามฐานะของแต่ละบุคคล คนรวยก็จะมีวัฒนธรรมในแบบหนึ่ง คนยากจนก็จะมีวัฒนธรรมในรูปแบบหนึ่ง วัฒนธรรมของคนรวยก็อย่างเช่น การมีบ้านหรูหราราคาแพง มีรถยนต์ราคาแพง สวมเสื้อผ้า/เครื่องประดับราคาแพง รับประทานอาหารราคาแพง เป็นต้น วัฒนธรรมของคนจนก็คืออยู่บ้านหลังเล็กๆราคาถูก สวมใส่เสื้อผ้าราคาถูก ไม่มีเครื่องประดับราคาแพงใส่ ไม่สามารถที่จะซื้อหาอาหารราคาแพงรับประทานได้ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป วัฒนธรรมหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบๆตัวเรา วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นกำหนดขึ้น ไม่ใช่สิ่งที่ทำเป็นสัญชาตญาณ วัฒนธรรมเป็นตัวควบคุมพฤติกรรมหรือความคิด ตลอดจนวิธีการหรือระบบการทำงานของมนุษย์ วัฒนธรรมเป็นระบบสัญลักษณ์ที่มนุษย์คิดขึ้น แล้วถ่ายทอดให้คนต่อไปนำไปปฏิบัติ วัฒนธรรมมีทั้งแบบเป็นวัตถุ เช่น อาคารบ้านเรือน สิ่งของเครื่องใช้ และที่ไม่ใช่วัตถุเช่น ภาษา ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นระบบมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา วัฒนธรรมสามารถแพร่กระจายจากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่ง เมื่อสังคมที่ต่าง ๆ กันมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง โดยส่วนใหญ่คนที่อยู่ต่างสังคมกัน มักจะมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน แต่วัฒนธรรมของสังคมที่ต่างกันอาจจะเหมือนกันหรือคล้ายกันก็ได้ แต่ไม่จำเป็นว่าวัฒนธรรมที่เหมือนกันหรือคล้ายกันจะมีจุดกำเนิดจากที่เดียวกัน หรือเกิดจากการรับวัฒนธรรมจากสังคมอื่น วัฒนธรรมที่เหมือนกันหรือคล้ายกันของสังคมที่ต่างกันอาจจะเกิดขึ้นเองในสังคมนั้นๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.1.2 วัฒนธรรมการบริโภค

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงแนวคิดและผลงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการบริโภค ศิวรักษ์ ศิวารมย์ กล่าวไว้ว่า สินค้าบริโภคมีความสำคัญอีกนัยหนึ่งนอกจากประโยชน์ใช้สอยแล้วคือ เป็นสิ่งจรรโลงและสื่อสารความหมายทางวัฒนธรรม สินค้าคือสื่อผ่านการแสดงออกของมนุษย์ คนเราประเมินค่าวัฒนธรรมต่างๆแตกต่างกันไป และการกระทำต่างๆของมนุษย์ที่สะท้อนให้เห็น วิถีชีวิตหรือมิติชีวิตทางสังคมที่มีพื้นฐานทางชนชั้นของมนุษย์ก็แตกต่างกันไป สินค้าบริโภคจะรับใช้ กฎเกณฑ์ทางวัฒนธรรมของมนุษย์อย่างสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน กล่าวคือสินค้าชนิดหนึ่งจะทำให้สิ่งหนึ่งแตกต่างจากอีกสิ่งหนึ่ง เช่น เสื้อผ้าจะทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างเพศชาย-เพศหญิง เพราะคนสองเพศแต่งตัวไม่เหมือนกัน หรือเสื้อผ้าแสดงออกถึงความเป็นคนชั้นสูง-ชั้นต่ำ เสื้อผ้าจึง สื่อถึงคนเป็นเจ้าของในแต่ละประเภท และก่อให้เกิดการแบ่งแยก(discrimination)ทางเพศและชนชั้น สินค้าบริโภคคือสิ่งที่ความหมายของวัฒนธรรมดำรงอยู่ ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้า อาหาร รถยนต์ ฯลฯ (ศิวรักษ์ ศิวารมย์, อ้างถึงในสิริพร สมบุญธน์บุรณะ, 2538:7-15)

อติคม โกลมวิทยากร ได้แสดงความคิดเห็นในงานเขียนเรื่อง จากทุนนิยมสู่บริโภคนิยม โดยใช้ทฤษฎีของมาร์กซ์มาวิเคราะห์ว่าทุกสิ่งทุกอย่างในสังคมทุนนิยมถูกทำให้เป็นสินค้า สำหรับ มาร์กซ์แล้วสินค้าทุกประเภทมีมูลค่าอยู่สองชนิดคือ มูลค่าการใช้ และมูลค่าแลกเปลี่ยน มูลค่าการใช้คือประโยชน์ใช้สอยที่สินค้านั้นๆมีต่อมนุษย์ ส่วนมูลค่าแลกเปลี่ยนหมายถึงมูลค่าที่กำหนดจาก ความต้องการในการแลกเปลี่ยนโดยใช้เงินเป็นสื่อกลาง และมูลค่าแลกเปลี่ยนนี้อาจจะมีส่วน เกี่ยวข้องกับประโยชน์ใช้สอยหรือไม่เกี่ยวข้องก็ได้* สังคมทุนนิยมนำมาซึ่งความแปลกแยกและนี่ คือที่มาของจิตสำนึกใหม่ของผู้คนที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์ คือ อุดมการณ์แห่งการ บริโภค เนื้อหาของอุดมการณ์ใหม่ ก็คือความพึงพอใจที่ได้มาจากการบริโภควัตถุคือเป็นเพียง ความรื่นรมย์จากการได้เสพวัตถุ โดยอุดมการณ์การบริโภคนิยมนี้ ได้เข้ามายึดกุมจิตใจผู้คนผ่านการ โฆษณา เพื่อกระตุ้นนิสัยการบริโภค โดยมีเป้าหมายคือเพื่อผลักดันให้คนวิ่งตามการบริโภคไม่หยุด หย่อน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลถูกตัดขาดออกจากกันอย่างสิ้นเชิง เหลือแต่ความสัมพันธ์ ระหว่างสิ่งของล้วนๆ สิ่งเหล่านี้คือวัฒนธรรมบริโภคนิยมนั่นเอง ในสังคมสมัยใหม่หรือสังคมแห่ง การบริโภคนั้นการบริโภคสินค้าไม่ได้อยู่ที่ประโยชน์ใช้สอย หรือความพึงพอใจเท่านั้น แต่จะวาง

* ยกตัวอย่างอากาศที่เราใช้หายใจมีประโยชน์ใช้สอยมากแต่ไม่มีมูลค่าในการแลกเปลี่ยน แต่สินค้าบางชนิดมีประโยชน์ ในการใช้สอยน้อยมากเช่น เครื่องประดับกลีบถูกทำให้มีราคาแพงๆ

อยู่บนพื้นฐานของการสร้างคุณค่าและความหมายของวัตถุสิ่งของที่ถูกสร้างขึ้นในสังคม ซึ่งตั้งอยู่บนตรรกะแห่งความแตกต่าง การบริโภคสินค้าแบบนี้มันจะเรียกว่า การบริโภคเชิงสัญลักษณ์ การเปลี่ยนมูลค่าเชิงสัญลักษณ์จนกลายเป็นมูลค่าการใช้สอยและมูลค่าการแลกเปลี่ยนจนหมดก็คือกระบวนการกลายเป็นสมัยใหม่* ยกตัวอย่างเช่นหนุ่มสาวชาวรัสเซียพร้อมที่จะให้ราคากางเกงยีนส์ยี่ห้อ Levi's สูงเป็นพิเศษก็ไม่ใช่เพราะประโยชน์ใช้สอยของมัน แต่การใส่กางเกงยีนส์ยี่ห้อ Levi's เพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างจากคนอื่น เพราะมันเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นตะวันตกและความทันสมัย หรือการรับประทานแฮมเบเกอร์ Mcdonald ของคนไทย ไม่ได้รับประทานเพื่อตอบสนองความหิวเท่านั้น หากแต่สัญลักษณ์ของมันคือความเป็นอารยธรรมตะวันตก การรับประทานแฮมเบเกอร์ Mcdonald จึงเป็นการสะท้อนคุณค่าความเป็นอารยธรรมตะวันตก การหลงไหลอารยธรรมตะวันตกว่าสูงส่งเหนือกว่าอารยธรรมอื่น ๆ นั้นมันไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของศีลธรรม ความจริงและธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นในกระบวนการเข้าสู่ความเป็นสมัยใหม่ ไม่ได้เป็นสัจจะหรือความจริงแต่อย่างใด พิธีกรรมสมัยใหม่นี้ไม่ได้สร้างระบบแห่งการเสแสร้งหลอกลวง และมายาภาพต่างๆ เพียงแค่ วัตถุ สินค้า สุขภาพ ร่างกายมนุษย์เท่านั้น แต่ยังรวมไปถึง การเมือง ศีลธรรม เศรษฐกิจ เรื่องเพศ เทคโนโลยี และวัฒนธรรมในแง่มุมต่างๆ (อริคิม โคมลิวทียาธร, อ้างถึงใน สิทธิพร สมบูรณ์บุรณะ ,2538:16-29)

*การบริโภคแบบนี้เพื่อเป็นการแสดงถึงความแตกต่างทางฐานะและชนชั้น เช่นคนรวยจะต้องอยู่บ้านหลังใหญ่ ขับรถยนต์ราคาแพง ทานอาหารภัตตาคารหรูหรา ใส่เสื้อผ้า/เครื่องประดับราคาแพงๆ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เพื่อขับเน้นฐานะให้ดูแตกต่างจากคนทั่วไป วัฒนธรรมแบบนี้จึงก่อให้เกิดการเลียนแบบ คนทั่วไปที่ไม่มีก็พยายามที่จะดิ้นรนแสวงหาเพื่อตีบตัวเองให้เป็นที่ยอมรับ จนบางครั้งคนจำนวนมากยอมที่จะบริโภคของปลอมเพื่อหลอกคนอื่น เช่นกระเป๋าหิ้วสวิตตองซึ่งคนรายนิยมใช้กันนั้นจะมีราคาแพงมาก มีราคาใบละหลายหมื่นบาทจนถึงหลักแสน คนที่จะซื้อหามาใช้ได้ต้องเป็นคนรวย จึงมีคนหัวใสทำของเลียนแบบออกมาขายซึ่งคุณภาพใช้สอยไม่ต่างกันมาก แต่ราคาของเลียนแบบแค่ใบละไม่ถึงพันบาท ปรากฏว่าของเลียนแบบที่ปะยี่ห้อหิ้วสวิตตองขายดีมาก การเลียนแบบนี้เคยทำให้สินค้ายี่ห้อแบรนด์เนมชื่อดังที่วางขายในประเทศไทยอย่างทิมเบอร์แลนด์ต้องขาดทุนจนครั้งหนึ่งถึงกับปิดกิจการไป การให้ความหมายต่อสรรพสิ่งข้าพเจ้าคิดว่าไม่จำเป็นว่าจะเป็นเรื่องการบริโภคเท่านั้น บางครั้งอาจจะเกี่ยวพันกับวัฒนธรรมประเภทอื่นด้วย เช่นการประกอบอาชีพใครที่ทำงานอาชีพเกษตรกรรมถือว่าต่ำต้อย ไม่ทันสมัย หรืออย่างเช่นการให้ความหมายต่อสุนัข มีคนจำนวนหนึ่งให้ความหมายสุนัขที่แตกต่างจากเดิมว่าสุนัขเป็นเพื่อนของคน เป็นสัตว์เลี้ยงที่น่ารัก ที่คนควรเลี้ยงไว้เป็นเพื่อน/ไว้ดูเล่น สิ่งนี้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าการให้ความหมายสุนัขแบบนี้เป็นการแสดงออกถึงความมีอารยะ/ทันสมัย ถ้าใครมองแตกต่างจากนี้เป็นการแสดงออกถึงความไม่ทันสมัย ไม่มีอารยะ วัฒนธรรมการเลี้ยงสุนัขไว้เป็นเพื่อนก็กำเนิดขึ้น ในราชสำนักของสหราชอาณาจักรเพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างจากคนทั่วไป หลังจากนั้นก็เกิดการเลียนแบบวัฒนธรรมการเลี้ยงสุนัขไว้เป็นเพื่อน/ไว้ดูเล่นได้แพร่กระจายไปทั่วโลก ถ้าจะพูดในแง่หนึ่งก็คือวัฒนธรรมหลายๆอย่างของตะวันตกก็กลายเป็นการแสดงถึงความมีอารยะ/ทันสมัยของคนทั่วโลก ซึ่งรวมถึงคนไทย ที่มีคนจำนวนมากมักจะเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตก เพราะว่าวัฒนธรรมตะวันตกแสดงให้เห็นถึงความมีอารยะ/ทันสมัย

ต่อกรณีการบริโภคเพื่อสร้างความแตกต่างหรือสร้างเอกลักษณ์ตัวตนนี้ Michelle Craig McDonald และ Steven Topik (2006) กล่าวว่าวัฒนธรรมการบริโภคสินค้า /วัฒนธรรมบริโภคอาหารได้สร้างเอกลักษณ์ของชาติ หรือสร้างวัฒนธรรมการบริโภคประจำชาติขึ้นมา เช่นวัฒนธรรมการบริโภคกาแฟของคนอเมริกัน เบียร์ของคนเยอรมัน ไวน์ของคนฝรั่งเศส ชาของคนอังกฤษหรือคนจีน เป็นต้น การดื่มกาแฟจึงเป็นอารยธรรมของคนอเมริกัน กาแฟจึงเป็นสินค้าที่สำคัญในประวัติศาสตร์ และการพัฒนาสังคมของประเทศสหรัฐอเมริกา (Michelle Craig McDonald และ Steven Topik, 2006)

วัฒนา สุภัทศีล(2544) ได้ทำการศึกษาวัฒนธรรมบริโภคของแรงงานรับจ้างในชุมชนชนบททำความเข้าใจชีวิตความเป็นอยู่ พลวัตและการปรับเปลี่ยนของชาวบ้านและวัฒนธรรมของชุมชนคนไทยบนพื้นที่ชายแดนในภาคใต้ โดยมุ่งให้ความสนใจไปที่ปรากฏการณ์ที่เรียกกันว่า วัฒนธรรมบริโภคของกลุ่มชาวบ้านที่ทำงานรับจ้าง ซึ่งมีฐานะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสังคมเครือข่ายความสัมพันธ์และชุมชน ขณะเดียวกันก็เป็นมนุษย์ที่มีความรู้สึกนึกคิด พยายามทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นและพยายามดำรงชีวิตอยู่ในโลกนี้เช่นเดียวกับคนอื่น ๆ เพื่อให้ตัวเองดำรงอยู่ได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงและความผันผวนทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม ผลการศึกษานี้ได้ชี้ให้เห็นว่าแรงงานรับจ้างไม่ใช่ผู้บริโภคที่ไร้ความรู้สึกนึกคิด แต่เป็นคนที่รู้จักเลือกให้ความหมายตีความ ใช้ประโยชน์จากสิ่งที่บริโภคตามที่ตัวเองต้องการ แต่ภายใต้สภาพสังคมและชุมชนที่ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ โอกาสและข้อจำกัดที่ไม่เท่าเทียมกันยังปรากฏและดำรงอยู่ กระบวนการสร้าง ตีความและให้ความหมายวัฒนธรรมการบริโภคที่มีลักษณะซับซ้อนและปรากฏให้เห็นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การลงทุนในภาคเกษตร การศึกษาการช่วยเหลือกันและกัน การมีส่วนร่วมในพิธีกรรมและประเพณีของชุมชน การครอบครองสิ่งของเครื่องใช้ การแข่งขันในเชิงสัญลักษณ์วาทกรรม การเปรียบเทียบ การให้ความหมายและความสำคัญกับความทันสมัยหรือสังคมภายนอกและความเป็นชุมชนชนบท การศึกษาวิจัยชี้ให้เห็นอีกด้วยว่า การพิจารณาความรู้สึกนึกคิดและการให้ความหมายวัฒนธรรมบริโภคของแรงงานรับจ้างและชาวบ้านในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลง ไม่เพียงแต่จะทำให้เราเข้าใจปฏิกิริยา การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการบริโภค ปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนความเข้าใจและจุดยืน หรือท่าทีที่ชาวบ้านมีต่อกระแสการบริโภคสมัยใหม่ที่แทรกซึมเข้าไปในชีวิตความเป็นอยู่และในชุมชนเท่านั้น แต่ยังทำให้เรารับรู้ถึงศักยภาพในการปรับเปลี่ยนของชาวบ้าน พลวัตวัฒนธรรมและชุมชนชนบทชายแดนในบริบทของการพัฒนาประเทศและการเปลี่ยนแปลงสังคมที่เกิดขึ้นในพื้นที่และในสังคมวงกว้างอีกด้วย(วัฒนา สุภัทศีล ,2544)

ส่วนจากรูวรรณ ธรรมวัตร(2540) ได้วิจัยเรื่องวัฒนธรรมการบริโภคอาหารของชาวอีสาน เพื่อสำรวจสภาพการบริโภคอาหารของชาวอีสาน ศึกษาลักษณะเฉพาะถิ่นในการบริโภคอาหารของชาวอีสาน ผลการศึกษาพบว่าเดิมนั้นสภาพการบริโภคอาหารของชาวอีสานในชนบทนั้นส่วนใหญ่จะบริโภคอาหารตามที่ทำได้ตามธรรมชาติในท้องถิ่นซึ่งขึ้นอยู่กับฤดูกาล ทั้งพืชผัก สัตว์แมลง ต่างๆ ส่วนในเขตเมือง(ในเขตเทศบาล)ซึ่งจะเป็นพื้นที่ของคนมีฐานะ/การศึกษาดีลักษณะการบริโภคจะได้รับอิทธิพลการบริโภคจากถิ่นอื่น ผสมผสานกับการบริโภคอาหารพื้นบ้าน แต่ในเวลาต่อมา เมื่อชาวอีสานส่วนหนึ่ง ได้อพยพไปประกอบอาชีพชั่วคราว ในเขตชุมชนเมือง/เขตอุตสาหกรรมก็เกิดการเลียนแบบการบริโภคของชาวเมือง ลักษณะเฉพาะถิ่นในการบริโภคของชาวอีสานนั้นประการที่หนึ่งการบริโภคมีบทบาททางสังคม เป็นกิจกรรมที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับผี และคนกับพระ โดยมักจะแสดงพฤติกรรมกรบริโภคในโอกาสพิเศษตามประเพณีและงานมงคล นอกจากนี้สิ่งที่นำมาบริโภคในปัจจุบันเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงสถานภาพทางสังคมของผู้บริโภค อาหารที่ชาวอีสานนิยมบริโภคที่เป็นเอกลักษณ์ร่วมคืออาหารดิบ เช่นการรับประทานอาหารที่ทำจากเนื้อวัว ควาย ปลา ดิบๆ ซึ่งที่มาที่ไปว่าเหตุใดคนอีสานจึงรับประทานอาหารดิบนี้ไม่มีใครบอกได้ ทราบแต่ว่าคนอีสานรับประทานอาหารดิบมานานแล้ว (จากรูวรรณ ธรรมวัตร ,2540)

ฉลาดชาย รมิตานนท์ และคณะ (2543) ได้ทำการวิจัยวัฒนธรรมการบริโภคอาหารของคนเมืองหรือคนล้านนา ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติกับสังคมวัฒนธรรมเป็นความสัมพันธ์ที่มีผลกระทบต่อกัน อาหารการกินที่เกิดขึ้นล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยจากธรรมชาติ ระบบนิเวศจะเป็นตัวกำหนดพืชผักตามธรรมชาติ แต่ขณะเดียวกันฤดูกาลก็เป็นตัวกำหนดวัฒนธรรมการบริโภคด้วย เช่นในฤดูฝนคนเมืองจะทำอาหารอย่างน้ำพริกเห็ดหล่ม แต่ในหน้าหนาวคนเมืองจะทำน้ำพริกอ่อง สาเหตุเพราะน้ำพริกเห็ดหล่มมีปริมาณไขมันเพียง 1.51 กรัมต่อน้ำพริก 100 กรัม หรือให้พลังงาน 80 กิโลแคลอรี แต่น้ำพริกอ่องมีปริมาณไขมัน 9.46 กรัมต่อน้ำพริก 100 กรัม หรือให้พลังงานถึง 123 กิโลแคลอรี การที่น้ำพริกอ่องให้พลังงานสูงกว่าน้ำพริกเห็ดหล่มคนเมืองจึงทานน้ำพริกอ่องหน้าหนาว เพราะทำให้ผู้ความหนาวเย็นได้ แต่การทานน้ำพริกเห็ดหล่มในหน้าฝนเพราะน้ำพริกเห็ดหล่มให้พลังงานน้อย ดังนั้นการบริโภคอาหารของคนเมืองจึงเกี่ยวข้องกับกรมีสุขภาพดีด้วย (ฉลาดชาย รมิตานนท์ และคณะ ,2543)

อุบลศรี อรรถพันธ์และคณะ(2528) ได้ทำการสำรวจวิจัยวัฒนธรรมการบริโภคอาหารของคนได้ส่วนใหญ่พบว่า คนได้จะรับประทานข้าวเจ้าเป็นอาหารหลัก ส่วนข้าวเหนียวจะทำเป็นขนมหวานมากกว่า อาหารของชาวใต้เป็นอาหารรสจัดคือ เปรี้ยวจัด เผ็ดจัด ถ้าเป็นแกงจะมีกะปิเข้มข้นและสีเหลืองจัด สีเหลืองจัดเกิดจากการใส่ขมิ้นผสมเครื่องแกง วัฒนธรรมการใช้ขมิ้นผสมเครื่องแกงในอาหารถือว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะภาคใต้ เพื่อดับกลิ่นคาว นอกจากนั้นคนใต้สมัย

ห่อนยังเชื่อว่า ขมิ้นเป็น “ยาแก้ยา” หรือ “พญายา” คือเชื่อว่าจะทำให้บรรดาเวทมนตร์คาถา หรือคุณไสยต่างๆที่ผู้อื่นกระทำเพื่อปองร้ายเสื่อมสูญ (อุบลศรี อรรถพันธ์ และคณะ ,2528)

แปลงนาม (2549) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเพณีกินเจ ว่าเป็นประเพณีของคนจีน ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับความเชื่อที่มีต่อศาสนา ในช่วงเทศกาลกินเจนั้นนอกจากจะทานอาหารเจแล้วยังต้องรักษาศีลอุโบสถ* คือพยายามดำรงอยู่ในศีลธรรมอันดีงามด้วยการปฏิบัติธรรม ชำระกาย วาจา ใจ ให้บริสุทธิ์ เรียกว่า “ถือศีลกินเจ”อาหารเจคืออาหารที่ไม่ปรุงด้วยเนื้อสัตว์ยกเว้นหอยนางรม ผักที่นำมาปรุงเป็นอาหารจะต้องไม่มีกลิ่นฉุนเช่นพวกกระเทียม กุยช่าย เป็นต้น โดยให้เหตุผลว่าผักที่มีกลิ่นฉุนจะกระตุ้นกำหนดราคะ ทำลายสุขภาพซึ่งเป็นอุปสรรคแก่การเจริญสมาธิ การรับประทานอาหารเจต้องรับประทานก่อนเที่ยง หากรับประทานหลังเที่ยงไม่ถือว่าเป็นการกินเจ อาหารเจต่างจากอาหารมังสวิรัต เพราะอาหารมังสวิรัตไม่ได้มีข้อห้ามว่าจะต้องรับประทานผักชนิดไหนได้บ้าง อย่างไรก็ตามรับประทานไม่ได้ นอกจากนั้นไข่ไม่ใช่อาหารเจ เพราะถือว่าการรับประทานไข่เป็นการรับประทานเนื้อสัตว์ทางอ้อม แต่ไข่เป็นอาหารมังสวิรัต (แปลงนาม, 2549)

วันดี สันติวุฒิมณี (2541)ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมการบริโภคอาหารของคนจีนที่เกี่ยวกับอาหารที่เชื่อว่าเป็นยาบำรุงทางเพศว่า กลุ่มคนที่ต้องการยาบำรุงทางเพศนั้นมักจะมีฐานะร่ำรวย เป็นชนชั้นสูงปกครองหรือชนชั้นปกครอง เพราะคนกลุ่มนี้ไม่มีปัญหาเรื่องปากท้อง ทำให้มีเวลานึกถึงการมีชีวิตที่ยืนยาว และต้องการตัดทวงความสุขทางเพศอย่างเต็มที่ คนเหล่านี้มักจะมีภรรยาหลายคน จึงต้องการทั้งยาอายุวัฒนะและยาบำรุงทางเพศควบคู่กันไป ความรู้ทาง

* ศีลอุโบสถคือศีล 8 ซึ่งจะได้แก่

1. เว้นจากการฆ่าสัตว์
2. เว้นจากการลักทรัพย์
3. เว้นจากการเสพเมถุน
4. เว้นจากการกล่าวเท็จ
5. เว้นจากการดื่มสุราเมรัย และน้ำเมา
6. เว้นจากการตัดดอกไม้ ทเครื่องหอม
7. เว้นจากการนอนบนที่สูง และที่นอนใหญ่ เว้นจากการฟ้อนรำขับร้อง และดูการละเล่น
8. เว้นจากการบริโภคอาหารในเวลาวิกาล

การแพทย์ในจีนนั้นมักจะเริ่มในราชสำนักดังนั้นยาบำรุงทางเพศ และยาอายุวัฒนะก็จะเริ่มต้นที่ราชสำนัก สำหรับยาบำรุงทางเพศนั้นก็ อาทิเช่น อวัยวะเพศช้าง , เสือ, สุนัข เนื้อสุนัขดำ อุ้งตีนหมี กีบไก่หรือตุ๊กแกจีน ม้าน้ำ สมุนไพรต่างๆ เป็นต้น ความเชื่อเหล่านี้ได้รับการเลียนแบบจากประชาชนทั่วไป (วันดี สันติวุฒิมะธี, 2541)

กล่าวโดยสรุปวัฒนธรรมการบริโภคของผู้คนจะแตกต่างกันไปตามแต่ท้องถิ่นหรือตามลักษณะประวัติความเป็นมา ซึ่งอาจขึ้นอยู่กับความเชื่อ ค่านิยมส่วนบุคคล วัฒนธรรมการบริโภคจะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพราะสังคมมีการติดต่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดการรับ/แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมการบริโภค เกิดการแพร่กระจายของวัฒนธรรมการบริโภค ทำให้วัฒนธรรมของคนที่อยู่ห่างไกลกันมีลักษณะคล้ายกันหรือเหมือนกันได้ วัฒนธรรมการบริโภคที่เหมือนกันไม่จำเป็นว่าจะเกิดจากการเลียนแบบหรือเกิดจากการแพร่กระจายของวัฒนธรรม แต่อาจเกิดจากการคิดขึ้นเองของคนในสังคมที่บังเอิญเหมือนกับอีกสังคมหนึ่ง

ในสังคมสมัยใหม่การบริโภคสินค้า/สิ่งของไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของประโยชน์ใช้สอย หรือความพึงพอใจเท่านั้น แต่อยู่บนพื้นฐานของการสร้างคุณค่าและความหมายของวัตถุสิ่งของที่ถูกสร้างขึ้นในสังคมอันเป็นมูลค่าเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งตั้งอยู่บนตรรกะแห่งความแตกต่าง กระบวนการเปลี่ยนมูลค่าเชิงสัญลักษณ์ให้มาเป็นมูลค่าใช้สอยและมูลค่าแลกเปลี่ยนจนหมดก็คือกระบวนการกลายเป็นสมัยใหม่ วัฒนธรรมบริโภคยังได้สร้างความแตกต่าง/เอกลักษณ์ประจำชาติขึ้น เช่นวัฒนธรรมการบริโภคกาแฟกลายเป็นวัฒนธรรมของคนอเมริกัน วัฒนธรรมการบริโภคเบียร์กลายเป็นวัฒนธรรมของคนเยอรมันนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.1.3 วัฒนธรรมการบริโภคสุนัข

ในส่วนนี้จะนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมบริโภคสุนัขซึ่งส่วนใหญ่จะพบเห็นสองลักษณะคือวัฒนธรรมบริโภคสุนัขเพื่อเป็นอาหาร และวัฒนธรรมบริโภคสุนัขไว้เป็นเพื่อน/คู่เล่น (รวมทั้งการเลี้ยงไว้ใช้งานเช่นเฝ้าบ้านแต่ไม่บริโภคเป็นอาหาร)

1. วัฒนธรรมบริโภคสุนัขเป็นอาหาร สำหรับวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขเป็นอาหารนั้นจะพบเห็นทั่วโลกแต่จะแพร่หลายในประเทศจีน เกาหลีใต้ เวียดนาม เม็กซิโก รวมทั้งประเทศไทยด้วย สุนัขเป็นอาหารของคนจีนมานานแล้ว ได้มีการบันทึกถึงอาหารที่ทำจากเนื้อสุนัข ตั้งแต่สมัยราชวงศ์โจว (Zhou dynasty, 1122 BC-256 BC) จากการสำรวจในสมัยราชวงศ์ฮั่น (Han Dynasty, 206 BC- AD 220) พบว่าในแต่ละปีจะมีสุนัขถูกฆ่าเพื่อบริโภคมากถึง 300,000 ตัว* อุดุลย์ รัตนมันเกษม (2542) กล่าวว่าในสูตรตำรับยาจีนยังระบุว่าเนื้อสุนัขมีรสเค็ม ออกฤทธิ์อุ่น บำรุงเสริมสร้างร่างกาย ช่วยให้ม้ามและกระเพาะอาหารอบอุ่น เพิ่มพลัง บำรุงเลือด บำบัดอาการหย่อนสมรรถภาพทางเพศ (อูดุลย์ รัตนมันเกษม, 2542) ส่วนโชติช่วง นาดอน(2546) กล่าวถึงการบริโภคเนื้อสุนัขในประเทศจีนว่าการบริโภคเนื้อสุนัขมีอย่างแพร่หลายมากในประเทศจีน ราคาเนื้อสุนัขแพงกว่าเนื้อหมู เนื้อวัว ในสังคมคนจีนใครที่สามารถซื้ออาหารที่ทำจากสุนัขได้ (หมายถึงซื้อรับประทานปกติวิสัย)จะต้องเป็นคนฐานะดี เช่นเกาหลีเนื้อสุนัขจะแพงกว่าบะหมี่ทั่วไปถึง 6 เท่า กลายเป็นว่าคนที่รับประทานเนื้อสุนัขเป็นคนมีหน้ามีตาเสียอีก สูดยอดอาหารของคนจีนที่กวางเจา ยูนนาน คือเนื้อสุนัข(โชติช่วง นาดอน,2546)

Young-Guen Ann(2000) กล่าวว่าวัฒนธรรมบริโภคเนื้อสุนัขแพร่หลายอย่างมากในประเทศเกาหลีใต้ คนเกาหลีใต้บริโภคเนื้อสุนัขมายาวนาน แต่ก่อนเนื้อสุนัขถูกมองว่าเป็นยาบำรุงสำหรับคนอายุมาก แต่ปัจจุบันการรับประทานเนื้อสุนัขเป็นแฟชั่นมากขึ้น ความนิยมจึงแพร่ไปยังคนวัยหนุ่มสาว โดยนำเนื้อสุนัขไปทำ คูกี้ ก๋วยเตี๋ยว ฮอทด็อก หรือแม้แต่กิมจิ เขามองว่าการบริโภคเนื้อสุนัขน่าจะเพิ่มขึ้น เพราะเนื้อสุนัขมีคุณค่าทางอาหารสูง คือมีแคลเซียมมากกว่าเนื้ออื่น ๆ ถึง 3 เท่า เขาได้สำรวจค่านิยมบริโภคเนื้อสุนัขของชาวเกาหลีใต้ ผลการสำรวจพบว่าในผู้ชาย 968 คน และผู้หญิง 539 คน รวมทั้งสิ้น 1,502 คน มีถึง 83% ของคนเหล่านี้ที่รับประทานเนื้อสุนัข

* ที่มา http://en.wikipedia.org/dog_meat

91.9% ของผู้ชายที่สำรวจรับประทานเนื้อสุนัข 67.9% ของผู้หญิงที่สำรวจรับประทานเนื้อสุนัข ผู้ชาย 34.7% ของผู้ชายที่สำรวจกล่าวว่าพวกเขาทำตามคนอื่นๆที่ไปรับประทานที่ร้านอาหารที่ทำจากเนื้อสุนัข ในขณะที่ผู้หญิง 25.6% รับประทานตามสมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆที่รับประทานเนื้อสุนัขที่บ้าน คนประมาณ 86.3% เห็นด้วยกับการรับประทานเนื้อสุนัข คนส่วนใหญ่มองว่าการรับประทานเนื้อสุนัขไม่ได้เป็นเรื่องผิด เพราะเป็นประเพณีการรับประทานของคนเกาหลี และเนื้อสุนัขก็มีความอร่อย เมืองที่คนนิยมรับประทานเนื้อสุนัขมากที่สุดก็คือ เมืองโบชินทาง ตามมาด้วย แจงกอล ชูยุก และ มูคิม คนส่วนใหญ่รับประทานเนื้อสุนัขสองถึงสามครั้งต่อปี คนส่วนใหญ่เชื่อว่าการรับประทานเนื้อสุนัขทำให้มีสุขภาพดีและกระปรี้กระเปร่า เพิ่มสมรรถภาพทางเพศ (Yong -Geun Ann,2000) เกี่ยวกับวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขในประเทศเกาหลีใต้นี้ ปิยะพงษ์ ฝิวอ่อนอดีตนักฟุตบอลศูนย์หน้าทีมชาติไทยชื่อดังได้ให้สัมภาษณ์นิตยสาร 911 plus ว่า ขณะที่เขาไปค้าแข้งกับทีม ลักก็โกลสตาร์ที่ประเทศเกาหลีใต้นั้น เนื่องจากอากาศที่หนาวเหน็บเป็นอุปสรรคสำคัญมากในการฝึกซ้อม จนเขารู้สึกท้อและคิดกลับเมืองไทย ตอนแรกเขาแทบไม่ได้ลงเล่นเป็นตัวจริง เพราะสภาพร่างกายที่ไม่ฟิต เนื่องจากไม่คุ้นเคยกับสภาพอากาศที่หนาวเหน็บ จนมาวันหนึ่งเพื่อนร่วมทีมชวนไปรับประทานข้าวซึ่งมีเมนูอาหารที่ทำจากเนื้อสุนัขด้วย เมื่อรับประทานเข้าไปแล้วปิยะพงษ์ รู้สึกร่างกายอบอุ่น สามารถฝึกซ้อมสู้กับอากาศที่หนาวจนน้ำแทบเป็นน้ำแข็งได้สบาย ในตอนแรกรู้สึกแปลกใจกับการปรับตัวของร่างกาย จนมาารู้ทีหลังว่าสาเหตุที่ร่างกายเขาอบอุ่นขึ้นมาเพราะเนื้อสุนัขที่รับประทานเข้าไปโดยไม่รู้ตัวนั่นเอง หลังจากฝึกซ้อมได้ ปิยะพงษ์ก็สามารถปรับตัวเข้ากับทีมและได้ลงเป็นตัวจริง ซึ่งช่วยยิงประตูคู่แข่งเป็นว่าเล่นและตัวเขาเองพาทีมคว้าแชมป์ และตัวเขาเองได้รางวัล 3 รางวัลรวดทั้งนักเตะยอดเยี่ยม ผู้ผ่านประตูยอดเยี่ยม และดาวซัลโว ปิยะพงษ์บอกว่าการรับประทานเนื้อสุนัขเป็นเรื่องปกติของชาวเกาหลีใต้ เพราะเป็นประเทศที่มีอากาศหนาวมาก การได้รับประทานเนื้อสุนัขทำให้ร่างกายอบอุ่น (ปิยะพงษ์ ฝิวอ่อน,2549)

ส่วนที่ประเทศเวียดนามนั้นเมนูอาหารที่ทำจากจากเนื้อสุนัขเป็นที่นิยมอย่างมากในประเทศเวียดนาม เนื่องจากเนื้อสุนัขมีไขมันต่ำและเนื้อนุ่ม ให้ความอบอุ่นต่อร่างกาย ที่ถนน Tayho ในฮานอยจะมีร้านอาหาร “Thit Cho” อ่านออกเสียงภาษาไทยว่า “ติดจ้อ” เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นร้านที่ขายเมนูเนื้อสุนัขอย่างเดียว และเมนูอาหารจากเนื้อสุนัขได้รับความนิยมมากกว่าอาหารพื้นเมืองเวียดนามเสียอีก โดยจะเป็นที่นิยมในหมู่วัยรุ่นผู้ชายและผู้ใหญ่ ราคาต่อจานขนาดเล็กอยู่ที่ประมาณ 200 บาท(ราคา เมื่อปี พ.ศ. 2543) ซึ่งนับว่าเป็นราคาที่ค่อนข้างจะแพงมาก เพราะฉะนั้นจึงมีแต่ชนชั้นกลาง หรือคนรวยที่จะสามารถหาเนื้อสุนัขรับประทานได้ ถึงแม้ร้านอาหาร “Thit Cho” จะมีจำนวนมาก แต่ Demand ก็ยังสูงกว่า Supply มาก แต่ก็พบว่าวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขของชาวเวียดนามจะพบเห็นในแถบเวียดนามตอนเหนือ ไม่

ค่อยพบในแถบเวียดนามใต้ เจ้าของร้าน Thit Cho คนหนึ่งกล่าวว่าปัจจุบันอาหารที่ทำจากเนื้อสุ้นซ์ได้รับความนิยมมากกว่าอาหารพื้นเมืองเวียดนาม และเป็นที่ยอมรับในหมู่วัยรุ่นชายและผู้ใหญ่ เนื่องจากมีคนเวียดนามนิยมบริโภคเนื้อสุ้นซ์มากขึ้นจนทำให้ราคาสุ้นซ์แพงขึ้นมากกว่า 2-3 ปีก่อนหน้าประมาณ 3 เท่า คนที่บริโภคเนื้อสุ้นซ์เชื่อว่าทำให้อายุยืน ร่างกายแข็งแรง ช่วยเพิ่มพลังทางเพศ (Bangkok post,2000:4)

เอมอร์ ไพไหล(2540) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการประกอบอาชีพค้าสุ้นซ์ ชุมชนท่าแร่ ตำบลท่าแร่ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร โดยศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของชุมชนท่าแร่ จุดเริ่มต้นของกระบวนการประกอบอาชีพค้าสุ้นซ์ เอมอร์ บอกว่าเริ่มจากมีชาวเวียดนามอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านท่าแร่ การอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชาวเวียดนามได้นำวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุ้นซ์มาด้วย โดยในตอนแรกเมื่อมีงานปีใหม่ของชาวเวียดนาม หรือตรุษญวนก็ทำอาหารพิเศษคือตุ๋นสุ้นซ์หรืออบสุ้นซ์ โดยเฉพาะสุ้นซ์ดำมาเลี้ยงพรรคพวกเพื่อนฝูงหรือญาติพี่น้อง ปรากฏว่าความนิยมได้เริ่มแพร่หลายไปยังกลุ่มเพื่อนบ้าน ไม่จำกัดเฉพาะชาวเวียดนามเท่านั้น ดังนั้นในชุมชนท่าแร่วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุ้นซ์จึงเป็นเรื่องปกติเพราะมีมาเป็นร้อยปีแล้ว และไม่จำกัดว่าจะเป็นเทศกาลตรุษญวนเท่านั้น คนที่บริโภคเนื้อสุ้นซ์เชื่อว่าทำให้ร่างกายอบอุ่น แข็งแรง ช่วยเพิ่มสมรรถภาพทางเพศ (เอมอร์ ไพไหล,2540)

สิทธิพร ณ นครพนม (2537) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุ้นซ์และการค้าเนื้อสุ้นซ์ของชาวท่าแร่ว่า วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุ้นซ์นั้นจะบอกว่าเป็นวัฒนธรรมของชาวเวียดนามที่สืบทอดกันมากก็คงจะไม่ผิด แต่ไม่ถูกต้อง เพราะว่าชาวลาวและชาวอีสานก็นิยมรับประทานเนื้อสุ้นซ์เหมือนกัน ดังคำพังเพยของชาวลาวสองฝั่งโขงที่ว่า “ยอดขึ้นแมนหมา ยอดปลาแมนเอียน” คือยอดแห่งเนื้อคือเนื้อสุ้นซ์ ยอดแห่งปลาคือปลาไหล ขณะที่ชาวจีน ชาวไทยล้านนา และคนไทยภาคกลางก็นิยมบริโภคเนื้อสุ้นซ์ สิทธิพรบอกว่าเนื้อสุ้นซ์นั้นเป็นอาหารชั้นยอดที่รัฐบาลจีนจะเข้ารับรองแขกบ้านแขกเมืองคนสำคัญ ซึ่งเรียกกันว่าอาหารฮ่องเต้ (สิทธิพร ณ นครพนม ,2537)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครได้ทำการวิจัยสำรวจความคิดเห็นในการซื้อและขายเพื่อบริโภคเนื้อสุ้นซ์ในจังหวัดสกลนคร ปี พ.ศ.2546 รายงานวิจัยฉบับนี้เกิดจากการว่าจ้างของนายปานชัย บวรรัตนปราณผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนครในขณะนั้น โดยทำการสำรวจศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างชาวท่าแร่จำนวน 500 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 62.8 บริโภคเนื้อสุ้นซ์เป็นประจำ ประชาชนท่าแร่ส่วนใหญ่เห็นว่าการรับประทานเนื้อสุ้นซ์เป็นเรื่องปกติธรรมดา เพราะพวกเขารับประทานมาเป็นเวลายาวนาน (มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,2546)

กล่าวโดยสรุปเดิมที่สุนัขเป็นสัตว์ป่า คนสมัยโบราณล่าสัตว์ป่าเป็นอาหาร ซึ่งรวมทั้งสุนัขด้วย ต่อมาคนที่บริโภคสุนัขเป็นอาหารส่วนหนึ่งได้ให้คุณค่า/ความหมายของเนื้อสุนัขว่า ถ้าบริโภคเนื้อสุนัขแล้วจะทำให้ร่างกายแข็งแรง อบอุนต้านทานความหนาวได้ ทำให้อายุยืน เป็นยารักษาโรค ช่วยเพิ่มสมรรถภาพทางเพศ เนื้อสุนัขเป็นอาหารชั้นเลิศหรืออาหารฮ่องเต้ ผลของการสร้างคุณค่าความหมายก่อให้เกิดกระแสความเชื่อ/ค่านิยมการบริโภคเนื้อสุนัขเกิดขึ้น ซึ่งกระแสความเชื่อ/ค่านิยมนี้ส่งผลให้ราคาอาหารที่ทำจากเนื้อสุนัขในบางประเทศมีราคาแพงกว่าอาหารที่ทำจากเนื้อสัตว์ชนิดอื่นๆ ในสังคมประเทศจีน/เวียดนามอาหารที่ทำจากเนื้อสุนัขมีราคาแพงกว่าอาหารที่ทำจากเนื้อวัว, เนื้อหมูมาก วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขในประเทศจีนและประเทศเวียดนามจึงเป็นวัฒนธรรมของคนรวยมีฐานะ ในสองประเทศนี้ได้เปลี่ยนมูลค่าเชิงสัญลักษณ์จนกลายเป็นมูลค่าใช้สอย/มูลค่าแลกเปลี่ยน ดังนั้นวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารของสองประเทศนี้จึงเป็นการแสดงออกถึงความทันสมัย คนที่มีวัฒนธรรมบริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารจะมองสุนัขไม่ต่างจากสัตว์ที่คนทั่วไปรับประทานเป็นอาหาร คนส่วนหนึ่งบริโภคสุนัขเป็นอาหารเพื่อบำบัดความหิวของร่างกาย แต่การบริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารในปัจจุบันส่วนหนึ่งก็คือการบริโภคคุณค่า/ความหมายของเนื้อสุนัขที่สร้างขึ้นกำหนดขึ้น (ช่วยเพิ่มสมรรถภาพทางเพศ อาหารฮ่องเต้ ทำให้อายุยืน สามารถรักษาโรคได้ ยอดแห่งเนื้อ) ไม่ใช่บริโภคเพื่อบำบัดความต้องการของร่างกายหรือเพื่อสนองความหิวเท่านั้น

2. วัฒนธรรมการบริโภคสุนัขไว้เป็นเพื่อนไว้ดูเล่น ในส่วนนี้จะเน้นเอกสารแนวความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขอีกแบบหนึ่งคือวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขที่ไม่ใช่วัฒนธรรมการบริโภคสุนัขเป็นอาหาร แต่เป็นวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขอีกแบบหนึ่งคือวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขเพื่อความรื่นรมย์จากการเสพด้วยสายตา สัมผัส เลี้ยงดู เรียกวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขแบบนี้ว่า “วัฒนธรรมการบริโภคสุนัขไว้เป็นเพื่อน”

แต่เดิมนั้นสุนัขเป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่ในป่าหรือเป็นสัตว์ป่า ประมาณกันว่าเมื่อราวๆ 15,000 ปีมาแล้วสุนัขได้ถูกทำให้เป็นสัตว์บ้านโดยคนที่อาศัยอยู่ในประเทศจีน นอกจากนั้นสุนัขยังเป็นสัตว์บ้านชนิดแรกๆ ในเอเชียตะวันออก โดยเฉพาะในจีน โดยสุนัขจะถูกมนุษย์นำมาฝึกเพื่อใช้งานต่างๆ เช่นเฝ้าบ้าน , ช่วยล่าสัตว์ , ช่วยในการเดินทาง(เช่นชนเผ่าเอสกีโมในขั้วโลกเหนือจะใช้สุนัขลากรถในการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ) หลังจากนั้นสุนัขถูกทำให้กลายเป็นสัตว์เลี้ยงของมนุษย์ทั่วโลกที่ไม่ได้เลี้ยงไว้ทำงาน แต่เลี้ยงไว้เป็นเพื่อน , เลี้ยงไว้ดูเล่น จนกระทั่งมีคำพูดที่ว่า “สุนัขคือเพื่อนที่ดีที่สุดของมนุษย์, man's best friend” จุดเริ่มต้นที่ทำให้สุนัขเป็นสัตว์เลี้ยงไว้เป็นเพื่อนจะเริ่มในราชสำนักของสหราชอาณาจักร ในยุคสมัย [Renaissance](#) โดยคนในราชสำนักของสหราชอาณาจักรจะนิยมเลี้ยงสุนัขที่มีขนาดเล็กน่ารัก คนในราชสำนักของสหราชอาณาจักรจะมอบสุนัขให้

เป็นของขวัญแก่กันในโลกต่างๆ หลังจากนั้นค่านิยมนี้ก็เผยแพร่ไปยังประชาชนทั่วไปจนถึงปัจจุบัน* จะพบว่าในสหราชอาณาจักรการนำสุนัขมาเลี้ยงไว้เป็นเพื่อนจะเริ่มต้นในสังคมของชนชั้นสูง คือในราชสำนัก นั้นยอมแสดงให้เห็นว่าการเลี้ยงสุนัขไว้เป็นเพื่อนก็เป็นการแสดงออกถึงความแตกต่างทางชนชั้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างจากประชาชนทั่วไป วัฒนธรรมการเลี้ยงสุนัขไว้เป็นเพื่อนจึงเป็นวัฒนธรรมทางชนชั้น เป็นสิ่งแสดงออกถึงความมีอารยะ/ทันสมัย หลังจากนั้นก็มีการเลียนแบบ จนกระทั่งวัฒนธรรมการเลี้ยงสุนัขไว้เป็นเพื่อนได้แพร่หลายไปยังประชาชนทั่วไป ยังไม่มีหลักฐานว่าวัฒนธรรมการเลี้ยงสุนัขไว้เป็นเพื่อน/ไว้ดูเล่นเกิดขึ้นในประเทศไทยเมื่อใด เป็นไปได้ว่าวัฒนธรรมนี้เกิดจากคนชั้นสูงของสังคมไทยที่รับวัฒนธรรมนี้มาจากสังคมประเทศอังกฤษ หรือจากคนอังกฤษที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย แล้ววัฒนธรรมนี้ก็แพร่กระจายไปยังคนไทยในสังคมทั่วไป

นิธิ เอียวศรีวงศ์(2546) ได้ให้เหตุผลเกี่ยวกับการให้ความหมายต่อสัตว์เลี้ยง(ที่เลี้ยงไว้ดูเล่น หรือไว้เป็นเพื่อน)ว่า สัตว์ที่ถูกเลี้ยงเป็น “สัตว์เลี้ยง” จริงๆคือไม่มีประโยชน์ใช้สอยอะไรเลยนั้น เกิดขึ้นในสังคมที่พัฒนาเป็นสังคมเมืองเต็มที่แล้วเท่านั้น และไม่เกิดในสังคมเกษตรกรรม ในความหมายของนิธิ สัตว์เลี้ยงคือสัตว์ที่ไม่มีประโยชน์ในทางอื่นใดเลย นอกจากเอาไว้เลี้ยงเท่านั้น นิยามของสัตว์เลี้ยง(ที่เลี้ยงไว้ดูเล่น เป็นเพื่อน)เป็นนิยามใหม่ ก็ย่อมได้รับความหมายใหม่ที่แตกต่างไปจากสัตว์ด้วย ความหมายที่สำคัญคือ “เพื่อน” สัตว์เลี้ยงเป็นเพื่อนของเจ้าของ(นิธิ เอียวศรีวงศ์,2546:61-71)

บุญชู ไม้ป้อง ให้ความเห็นว่าสุนัขเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดของคน สุนัขเป็นสัตว์ที่ซื่อสัตย์ต่อคนมากที่สุด ดังนั้นคนจึงไม่ควรบริโภคนเนื้อสุนัข (บุญชู ไม้ป้อง , สัมภาษณ์,1 เมษายน 2550) รัชดา มณีวงศ์ มองว่าสุนัขเป็นสัตว์ที่น่ารัก น่าเอ็นดู เป็นสัตว์ที่ต่างจากหมู วัว ไก่ ที่เป็นอาหารของคนทั่วไป แต่ก็ไม่ได้ต่อต้านหรือรังเกียจคนที่บริโภคเนื้อสุนัข เพราะว่าคนเราอาจจะเกิดในสังคมที่มีความแตกต่างกัน (รัชดา มณีวงศ์, สัมภาษณ์,2 เมษายน 2550)

*ที่มา <http://en.wikipedia.org/dog>

กล่าวโดยสรุปวัฒนธรรมการเลี้ยงสุนัขไว้เป็นเพื่อนเล่น ถือเป็นวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขอีกแบบหนึ่งที่แตกต่างจากวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขเป็นอาหาร ความหมายของสุนัขในมุมมองของคนที่มีวัฒนธรรมบริโภคสุนัขเป็นอาหารคือมองสุนัขไม่ต่างจากสัตว์ที่คนทั่วไปรับประทานเป็นอาหาร แต่ในมุมมองของคนที่มีวัฒนธรรมบริโภคสุนัขเป็นสัตว์เลี้ยง(ที่เลี้ยงไว้เป็นเพื่อน/ไว้ดูเล่น) จะมองสุนัขแตกต่างจากสัตว์ทั่วไป คนกลุ่มหนึ่งได้ให้คุณค่า/ความหมายใหม่ของสุนัขคือเพื่อนของคน คุณค่า/ความหมายใหม่ของสุนัขนี้ได้กลายเป็นกระแสความทันสมัย แล้วเกิดการเลียนแบบทางวัฒนธรรมเกิดขึ้น ในประเทศไทยนั้นยังไม่มีใครระบุได้แน่ชัดว่าวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขไว้เป็นเพื่อนนี้เกิดขึ้นเมื่อใด แต่เนื่องจากวัฒนธรรมนี้เกิดขึ้นที่สหราชอาณาจักร เป็นไปได้ว่าวัฒนธรรมนี้น่าจะมาจากชนชั้นสูงของสังคมไทยที่รับวัฒนธรรมนี้จากสหราชอาณาจักร

2.2 แนวคิดทฤษฎีความขัดแย้งทางวัฒนธรรม

ในสังคมมีความแตกต่างหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมอาจจะเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความขัดแย้ง อมรา พงศาพิชญ์ (2547) กล่าวว่าโดยปรกติกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวัฒนธรรม, ขนบธรรมเนียมประเพณี, ความเชื่อ, และภาษาพูดร่วมกันมักจะไม่มี ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นเมื่อมีการปะทะสังสรรค์ของวัฒนธรรมที่ต่างกัน การปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรมนี้เกิดจากการแพร่กระจายของวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งหรือทั้งสองชุด ทั้งนี้อาจเกิดจาก

1. การอพยพย้ายถิ่นของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เข้ามาสู่อาณาบริเวณที่มีกลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมอื่นอยู่แล้ว ถ้าอพยพย้ายถิ่นนี้ไม่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการจะเกิดความขัดแย้งได้
2. การขยายดินแดนของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อเสริมอาณาเขตของตน ซึ่งมีผลในการรุกรานกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานเดิมอยู่ก่อนแล้ว กลุ่มที่ขยายดินแดนมักจะเป็นกลุ่มที่มีอำนาจมากกว่ากลุ่มที่ถูกยึดดินแดน ดังนั้นสามารถที่จะบีบบังคับให้กลุ่มคนที่อ่อนแอกว่ายอมรับวัฒนธรรมของกลุ่มอำนาจ
3. นอกจากนี้ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมอาจเกิดจากการแพร่กระจายวัฒนธรรมโดยการสื่อสาร, ถ่ายทอดผ่านสื่อมวลชน, ระบบการศึกษา และเทคโนโลยีต่างๆ ไปยังสังคมที่อยู่ห่างไกลออกไป ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ (อมรา พงศาพิชญ์, 2547: 21-22)

Samuel P. Huntington(1993) ได้เสนอทฤษฎีความขัดแย้งทางวัฒนธรรมในงานของเขา เรื่อง The Clash of Civilizations ,Huntington ให้ความเห็นว่าหลังสงครามเย็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทั่วโลกจะเป็นความขัดแย้งอันเกิดจากความแตกต่างของวัฒนธรรม/อารยธรรม โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างประเทศมุสลิมกับประเทศตะวันตกที่นำโดยสหรัฐอเมริกา ไม่ใช่ความขัดแย้งอันเนื่องมาจากอุดมการณ์หรือเศรษฐกิจอย่างที่เคยเป็นมา (Samuel P. Huntington ,1993)

Thorsten Sellin (1938) กล่าวว่าในสังคมมีความแตกต่างของคนหลายกลุ่ม และมีความหลากหลายของวัฒนธรรม ซึ่งความแตกต่างและหลากหลายของวัฒนธรรมนำไปสู่ความขัดแย้งและการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน หรือ เกิดอาชญากรรม (Thorsten Sellin,1938) วิเชียร วิทย์อุดม (2549) แสดงความคิดเห็นในหนังสือเรื่อง พฤติกรรมองค์กร ว่า ในสังคมปัจจุบันมีสัญญาณความเสื่อมโทรมระหว่างความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคม ซึ่งมีปัญหาอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางเชื้อชาติ ช่องว่างระหว่างเพศ ก่อให้เกิดความกลัวโดยไร้ซึ่งเหตุผล เป็นสัญญาณเตือนภัยว่า ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมจะส่งผลให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคมได้ (วิเชียร วิทย์อุดม ,2549:339) ชัยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์ (2543) กล่าวว่าความขัดแย้งรุนแรงที่เกิดขึ้นในที่ต่างๆของโลกยุคโลกาภิวัตน์/โลกยุคหลังสงครามเย็น ต่างมีองค์ประกอบร่วมกันที่สำคัญประการหนึ่งนั่นคือการปะทะประสานระหว่างพลังและชนบรรมนิยมจารีตแบบเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาสนา ชาติพันธุ์ ลัทธิชาตินิยม และความเป็นชนบท กับกระแสสมัยใหม่ (ชัยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์,2543:342-343)

ฉันทนา บรรพศิริโชติ(2547) ได้กล่าวถึง ความขัดแย้งทางด้านวัฒนธรรม มักจะเป็นความขัดแย้งที่พัวพันกับปัญหาอัตวิสัย(subjectivity) ปัญหาความขัดแย้งอันเนื่องมาจากอัตวิสัยเกิดมาจากความแตกต่างของบุคคล ซึ่งมี ความแตกต่างทางชนชั้น ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความแตกต่างทางชาติพันธุ์ และความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของสังคม เมื่อพิจารณาให้ดีแล้ว จะพบว่าปัญหาอัตวิสัยก็คือการยึดตัวเองและพวกเดียวกันเป็นศูนย์กลาง การมองเห็นตัวเองเป็นจุดศูนย์กลางหรือเหนือกว่าผู้อื่นนั้นแท้จริงแล้วเป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นเองโดยมนุษย์ ไม่ได้เป็นความแตกต่างตามธรรมชาติ การเอาตัวเองเป็นตัวตั้งเป็นจุดศูนย์กลาง มักจะเป็นสาเหตุของความขัดแย้ง(ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว,2547:55-59)

ลิขิต ธีรเวคิน(2526) กล่าวว่าปัญหาความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมส่วนกลางและวัฒนธรรมท้องถิ่นของประเทศไทย อาจจะมีเนื่องมาจากรัฐไทยเป็นรัฐที่รวมศูนย์อำนาจการปกครองที่กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่การปฏิรูปประเทศในสมัยรัชกาลที่ 5 เพื่อรับความเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่ประเทศสยามในขณะนั้นกำลังเผชิญ โดยเปลี่ยนจากราชอาณาจักรสยามให้เป็นรัฐชาติ เพื่อให้เข้ากับสภาวะ การปกครองแบบรวมศูนย์ก็คือจะมีข้าราชการกินเงินเดือนจากรัฐบาลกลาง

ออกไปปกครอง เพื่อตั้งเอาเมืองต่างๆให้อยู่ภายใต้อำนาจของเมืองหลวงหรือกรุงเทพฯ และรัฐแบบรวมศูนย์ก็พัฒนามาเรื่อยจนถึงปัจจุบัน โดยที่ท้องถิ่นไม่ได้มีโอกาสปกครองตนเอง อย่างไรก็ตามถึงแม้ปัจจุบันท้องถิ่นจะมีโอกาสในการปกครองตัวเองมากขึ้น แต่ก็ยังอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐจากส่วนกลางอยู่ดี (ลิขิต ธีรเวคิน, 2526) ส่วน Anderson (1979) กล่าวว่าความขัดแย้งระหว่างรัฐกับท้องถิ่นต่างๆในประเทศไทยเกิดจากการไม่ยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของรัฐ และการบังคับใช้วัฒนธรรมจากส่วนกลางก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนในท้องถิ่นต่างๆของประเทศไทย เพราะรัฐไทยได้พยายามสร้างวัฒนธรรมไทยอันแสดงถึงเอกลักษณ์ไทยหรืออัตลักษณ์ไทยเป็นวัฒนธรรมหลักของประเทศชาติ เพื่อเป้าหมายในการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ ทำให้รัฐไทยมีความขัดแย้งกับชนกลุ่มน้อยที่มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง และไม่ยอมรับวัฒนธรรมจากส่วนกลาง (Benedict Anderson, 1979) กรณีความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างวัฒนธรรมข้าราชการกับวัฒนธรรมของชาวบ้าน(ท้องถิ่น)นั้น

เรนศ อภรณ์สุวรรณ (2549) ได้ศึกษาถึงปัญหาการแบ่งแยกดินแดนในพื้นที่รัฐปัตตานีเดิม เขาบอกว่าการใช้วัฒนธรรมรัฐไปบีบบังคับวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นการใช้ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม ซึ่งมักจะก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับท้องถิ่นตามมา ยกตัวอย่างกรณีรัฐบาลสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามได้ใช้นโยบายรัฐ-ชาตินิยม ในนาม “ลัทธิชาตินิยมไทย” ซึ่งเป็นที่มาของนโยบายผลมกลมกลืนทางวัฒนธรรมแบบบีบบังคับ ที่ไม่มีหรือมีน้อยมากในการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยหรือชุมชนท้องถิ่นต่างๆ นโยบายสร้างชาติของหลวงพิบูลสงครามพุ่งเป้าไปยังการปฏิรูปและสร้างศรัทธามิติต่างวัฒนธรรมและสังคมด้านต่างๆ ของคนในประเทศเสียใหม่

จอมพล ป. พิบูลสงครามกล่าวว่า

“ในความพยายามที่จะสร้างชาติให้มีพื้นฐานอันมั่นคงและคงทนนั้น รัฐบาลจำเป็นจะต้องทำการปฏิรูปและสร้างสิ่งใหม่ๆ ในด้านต่างๆของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านวัฒนธรรม ซึ่งแสดงออกถึงความเจริญเติบโตและความงดงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความเจริญก้าวหน้า ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และจริยธรรมของชาติ”

นโยบายผลมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้สร้างกฎข้อบังคับอย่างเคร่งครัดในหลายๆด้าน อาทิการแต่งกาย การห้ามรับประทานหมากและพลู ผลของนโยบายนี้สร้างความไม่พอใจให้แก่ชาวมุสลิมในภาคใต้เป็นอย่างมาก คนมุสลิมถูกห้ามไม่ให้สวมหมวกแบบอิสลาม ส่วนผู้หญิงก็ห้ามใช้ผ้าคลุมหัว อันเป็นธรรมเนียมของคนมุสลิม ภาษามลายูก็ห้ามใช้ ผู้ชายห้ามนุ่งโสร่ง และด้วยนโยบายนี้เองที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชาวมุสลิมภาคใต้ ประชาชนในพื้นที่ได้ต่อต้านนโยบายผลมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของรัฐจาก

ส่วนกลางอย่างมาก และผลของนโยบายนี้เองที่ทำให้เกิดความรุนแรงตามมา (เจนศ อภรณ์ สุวรรณ,2549:69-79)

Ng Hui Hui(2002) ได้นำเสนอปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรมการบริโภคสุนัข ระหว่างกลุ่มนักอนุรักษ์สัตว์ตะวันตกกับชาวเกาหลีใต้ วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขของเกาหลีเป็นที่ถกเถียงกันมานาน เพราะที่ประเทศเกาหลีใต้ค่านิยมในการบริโภคเนื้อสุนัขแพร่หลายมาก ผู้บริโภคเนื้อสุนัขได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆในปัจจุบัน ส่งผลให้นักอนุรักษ์สัตว์ชาวตะวันตกได้ออกมาต่อต้านวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขของชาวเกาหลีใต้ โดยกลุ่มผู้อนุรักษ์สัตว์บอกว่าการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นการทารุณกรรมสัตว์ รวมไปถึงพวกเขาบอกว่าสุนัขคือเพื่อนมนุษย์จึงผิดศีลธรรมหากฆ่าเพื่อน โดยพวกเขาให้เหตุผลว่า วัวถูกเลี้ยงเพื่อเป็นอาหาร แต่สุนัขไม่ใช่ แต่กลุ่มนักอนุรักษ์สัตว์ก็ถูกตอบโต้กลับไประหว่างนั้นว่าการบริโภคเนื้อสุนัขในเกาหลีถือว่าไม่ผิด เนื่องจากคนเกาหลีไม่ได้มองว่าสุนัขคือสัตว์เลี้ยง(ที่เลี้ยงไว้เป็นเพื่อน/ดูแล) หากแต่มองว่าสุนัขสามารถรับประทานได้ พอมาถึงจุดนี้กลุ่มผู้ต่อต้านการบริโภคเนื้อสุนัขก็บอกว่า ประเทศที่มีอารยธรรมไม่รับประทานเนื้อสุนัขกัน ซึ่งชาวเกาหลีใต้ก็ตอบโต้กลับไประหว่างนั้นว่าถือเป็นการดูถูกชนชาติกัน เพราะเหมือนพูดเป็นนัยว่าชาวเกาหลีไม่มีวัฒนธรรม เพราะรับประทานเนื้อสุนัข ด้วยเหตุที่ชาวตะวันตกต่อต้านการบริโภคเนื้อสุนัขของชาวเกาหลีใต้นี้ยังทำให้ชาวเกาหลีใต้หันมาบริโภคเนื้อสุนัขเพิ่มขึ้นเป็นการตอบโต้ ซึ่งคนเกาหลีใต้มองว่าคนตะวันตกไม่มีสิทธิที่จะมาวิพากษ์วิจารณ์วัฒนธรรมของชาวเกาหลี โดยมีนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยแห่งชาติที่กรุงโซล(Soul National University) ได้ทำเว็บไซต์เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัข นับว่าเป็นการกระทำตอบโต้ชาวตะวันตก ที่ “บังอาจ” วิพากษ์วิจารณ์วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขของชาวเกาหลีใต้ ซึ่งปรากฏว่ามีคนลงชื่อสนับสนุนกว่า 11,000 คน (Ng Hui Hui,2002) วัฒนธรรมการบริโภคสุนัขที่ต่างกันก่อให้เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรม ความขัดแย้งนี้เกิดจากการให้คุณค่า/ความหมายของสุนัขต่างกัน สาเหตุของความขัดแย้งเกิดจากคนที่มีวัฒนธรรมบริโภคสุนัขเป็นเพื่อน ไปกล่าวหาคนที่มีความเชื่อบริโภคสุนัขเป็นอาหารว่าการบริโภคเนื้อสุนัขไม่ดี ไม่เหมาะสม ก่อให้เกิดการปะทะกันทางวัฒนธรรม ซึ่งนำมาสู่ความขัดแย้ง

สรุปได้ว่าในแต่ละสังคมจะมีวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยมของตนเอง ที่อาจจะเหมือนหรือแตกต่างจากสังคมอื่นๆ ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นเมื่อมีการปะทะกันระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เมื่อผู้คนที่อยู่ต่างสังคมหรือต่างวัฒนธรรมกันไม่ยอมรับวัฒนธรรมของคนในอีกสังคมหนึ่ง และพยายามเปรียบเทียบวัฒนธรรมว่าวัฒนธรรมของตัวเองดีกว่าวัฒนธรรมของอีกสังคมหนึ่ง หรือความขัดแย้งทางวัฒนธรรมอาจจะเกิดจากกลุ่มคนที่มีอำนาจมากกว่าใน

สังคม ไปบีบบังคับกลุ่มคนที่มีอำนาจน้อยกว่าที่มีวัฒนธรรมแตกต่างจากตนเองให้ยอมรับวัฒนธรรมของตน หรือใช้อำนาจไปจัดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของคนที่มีอำนาจน้อยกว่าตัวเอง ให้เป็นไปตามที่ตัวเองต้องการ ปัญหาความขัดแย้งทางวัฒนธรรม/ความคิดนี้เป็นความขัดแย้งในเชิงอัตวิสัย ซึ่งสาเหตุของความขัดแย้งเกิดจากผู้คนมักจะเอาตัวเองเป็นจุดศูนย์กลางแล้วจะมองคนอื่นที่มีวัฒนธรรม/ความคิดแตกต่างจากตนว่าเป็นคนไม่ดี มักจะคิดว่าวัฒนธรรม/ความคิดของตัวเองดีกว่า/เหนือกว่าวัฒนธรรมของคนอื่น เมื่อเห็นว่าวัฒนธรรมของคนอื่นไม่เป็นอย่างที่ตัวเองเป็นหรือต้องการอยากให้เป็น ก็จะพยายามไปกล่าวหาว่าวัฒนธรรมนั้นไม่ดี หรือพยายามไปเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของคนอื่นที่ต่างจากตัวเองให้เป็นอย่างที่ตัวเองต้องการ

2.3 กรอบแนวคิดและวิธีการวิเคราะห์

การศึกษาครั้งนี้เพื่อที่จะค้นหาคำตอบของคำถามที่ว่า เหตุใดธุรกิจค้าสุนัขเพื่อบริโภคของท่าแร่ยังคงดำรงอยู่จนถึงปัจจุบันท่ามกลางกระแสต่อต้านจากสังคม โดยใช้แนวคิดทฤษฎีที่นำเสนอไปซึ่งประกอบไปด้วยแนวคิดทฤษฎีวิวัฒนาการบริโภค และแนวคิดทฤษฎีความขัดแย้งทางวัฒนธรรมมาอธิบาย การศึกษาครั้งนี้จะวางกรอบแนวทางการวิเคราะห์ที่ว่า วิวัฒนาการบริโภคของคนในสังคมจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดอุปสงค์(Demand)ที่มีต่อสินค้า และเมื่อมีอุปสงค์ก็ย่อมมีอุปทาน(Supply) วิวัฒนาการบริโภคเนื้อสุนัขอาหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดอุปสงค์ที่มีต่อเนื้อสุนัข ซึ่งเป็นปัจจัยไปสู่การผลิตเนื้อสุนัขเพื่อจำหน่าย ก่อให้เกิดตลาดค้าเนื้อสุนัข/ค้าสุนัข เนื่องจากในสังคมมีความแตกต่างทางวัฒนธรรม ในสังคมมีคนที่มีความเชื่อ วิวัฒนาการบริโภคสุนัขต่างกัน คนกลุ่มหนึ่งบริโภคสุนัขเป็นอาหาร แต่คนกลุ่มหนึ่งบริโภคสุนัขเป็นเพื่อน วิวัฒนาการบริโภคสุนัขที่แตกต่างกันก่อให้เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมเกิดขึ้น

บทที่ 3

การคำนวณของท่าแร่

3.1 วัฒนธรรมการบริโภคสุนัขเป็นอาหารของคนท่าแร่

ในแต่ละสังคมจะมีประวัติความเป็นมา มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปตามลักษณะภูมิประเทศของแต่ละท้องถิ่น ดังนั้นถ้าเราจะศึกษาชุมชนใดชุมชนหนึ่งย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องศึกษาวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ (แสงอรุณ กนกพงษ์ชัย,2548:1) สุพัตรา สุภาพ ให้นิยามของวัฒนธรรมว่า “วัฒนธรรมมีความหมายครอบคลุมทุกสิ่งทุกอย่าง อันเป็นแบบแผนในความคิด และการกระทำ ที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์” (สุพัตรา สุภาพ,2525:99) ส่วนอมรา พงศาพิชญ์ให้นิยามของวัฒนธรรมว่า “วัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นกำหนดขึ้น ไม่ใช่สิ่งที่มนุษย์ทำตามสัญชาตญาณ” (อมรา พงศาพิชญ์ ,2537:1-2)

วัฒนธรรมการบริโภคอาหารของคนในแต่ละสังคมจะแตกต่างกันไปตามแต่ละลักษณะภูมิศาสตร์ของแต่ละท้องถิ่นหรือตามแต่ละลักษณะประวัติความเป็นมา เช่นคนอีสานส่วนใหญ่มักจะบริโภคข้าวเหนียวเป็นหลัก คนอีสานจำนวนหนึ่งนิยมบริโภคอาหารดิบเช่นปลาดิบ เนื้อดิบ อาหารของคนอีสานจะมีหลากหลายมากที่แตกต่างจากคนท้องถิ่นอื่นก็เช่นอาทิ แมงจิ้น ,จิโปม ,จ๊กจั่น ,ตักแตน, ไช้มัดแดง, แมงกะซอน, แอ้ ,กึ่งก่า (จารุวรรณ ธรรมวัตร,2540) ส่วนคนได้นิยมทานข้าวเจ้าเป็นหลักส่วนข้าวเหนียวจะใช้ทำขนม ของหวาน คนได้นิยมใช้ขมิ้นผสมลงในเครื่องแกงอันเป็นเอกลักษณ์ของอาหารใต้ (อุบลศรี อรรถพันธ์และคณะ ,2528) บางครั้งวัฒนธรรมของคนต่างสังคมอาจจะเหมือนกันหรือคล้ายกันก็ได้ นั่นอาจจะเป็นเพราะว่าเกิดจากการแพร่กระจายของวัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งไปยังอีกสังคมหนึ่ง หรืออาจจะเกิดจากการคิด/กำหนดขึ้นเองไม่ได้รับวัฒนธรรมมาจากไหน เช่นคนท่าแร่นิยมบริโภคเนื้อสุนัข แต่ชาวเขาในภาคเหนือของประเทศไทยก็นิยมบริโภคเนื้อสุนัข(สิทธิพร ณ นครพนม ,2537) วัฒนธรรมการบริโภคเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้เกิดอุปสงค์(demand)ที่มีต่อสินค้า และจะนำไปสู่การผลิตสินค้าจำหน่ายเพื่อตอบสนองอุปสงค์ที่มีต่อสินค้า ผู้ผลิตที่จะทำการผลิตสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งเพื่อตอบสนองพฤติกรรมการบริโภคของผู้บริโภค จำเป็นจะต้องสำรวจพฤติกรรมการบริโภคของผู้บริโภคเสียก่อนว่ามีความต้องการสินค้าชนิดใด การผลิตสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคก็คืออุปทาน(supply) ในระบบเศรษฐกิจแบบเสรี การซื้อขายจะสินค้าจะขึ้นอยู่กับความพอใจในการแลกเปลี่ยนสินค้านี้ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ในการศึกษานี้จะเป็นการศึกษา

เกี่ยวกับการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารและการค้าสุนัขของชาวท่าแร่ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงที่มาของวัฒนธรรมบริโภคเนื้อสุนัขของท่าแร่ว่ามีความเป็นมาอย่างไร วัฒนธรรมบริโภคเนื้อสุนัขเริ่มที่ท่าแร่ตั้งแต่เมื่อใด และปัจจัยที่ก่อให้เกิดตลาดค้าสุนัขมีอะไรบ้าง วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขไม่ได้มีแต่ที่ท่าแร่เท่านั้น วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขพบเห็นอย่างแพร่หลายในประเทศจีน เกาหลีใต้ เวียดนาม เม็กซิโก และ ประเทศไทย สุนัขเป็นอาหารของคนจีนมานานแล้ว ได้มีการบันทึกถึงอาหารที่ทำจากเนื้อสุนัข ตั้งแต่สมัยราชวงศ์โจว (Zhou dynasty, 1122 BC-256 BC) จากการสำรวจในสมัยราชวงศ์ฮั่น (Han Dynasty, 206 BC- AD 220) พบว่าในแต่ละปีจะมีสุนัขถูกฆ่าเพื่อบริโภคมากถึง 300,000 ตัว* ในประเทศจีน ราคาเนื้อสุนัขแพงกว่าเนื้อหมู เนื้อวัว ในสังคมคนจีนใครที่สามารถซื้ออาหารที่ทำจากสุนัขได้(หมายถึงซื้อรับประทานปกติวิสัย)จะต้องเป็นคนฐานะดี เช่นเกาหลีเหนือสุนัขจะแพงกว่าพะมี้ทั่วไปถึง 6 เท่า สูดยอดอาหารของคนจีนที่กวางเจา ยูนนาน คือเนื้อสุนัข(โชติช่วง นาดอน,2546) อุดุลย์ รัตนมัน เกษมกล่าวไว้ในสูตรตำรับยาจีนระบุไว้ว่าเนื้อสุนัขมีรสเค็ม ออกฤทธิ์อุ่น เพิ่มพลัง บำรุงเลือด บำบัดอาการหย่อนสมรรถภาพทางเพศ (อุดุลย์ รัตนมัน เกษม,2542) คนจีนมีความเชื่อว่าอวัยวะเพศสุนัขเป็นยาเพิ่มพลัง ช่วยเพิ่มสมรรถภาพทางเพศ (วันดี สันติวุฒิเมธี,2541) เนื้อสุนัขดำนั้นจัดว่าเป็นอาหารชั้นยอดในประเทศจีน รัฐบาลจีนนิยมนำอาหารที่ทำจากเนื้อสุนัขดำมาต้อนรับแขกคนสำคัญของประเทศ(สิทธิพร ณ นครพนม,2537)

วัฒนธรรมบริโภคเนื้อสุนัขแพร่หลายอย่างมากในประเทศเกาหลีใต้ คนเกาหลีใต้บริโภคเนื้อสุนัขมายาวนาน แต่ก่อนเนื้อสุนัขถูกมองว่าเป็นยาบำรุงสำหรับคนอายุมาก แต่ปัจจุบันการรับประทานเนื้อสุนัขเป็นแฟชั่นมากขึ้น ความนิยมจึงแพร่ไปยังคนวัยหนุ่มสาว เพราะเนื้อสุนัขมีคุณค่าทางอาหารสูง พบว่าในผู้ชาย 968 คน และผู้หญิง 539 คน รวมทั้งสิ้น 1,502 คน มีถึง 83% ของคนเหล่านี้ที่รับประทานเนื้อสุนัข 91.9% ของผู้ชายที่สำรวจรับประทานเนื้อสุนัข 67.9% ของผู้หญิงที่สำรวจรับประทานเนื้อสุนัข ผู้ชาย 34.7% ของผู้ชายที่สำรวจกล่าวว่าพวกเขาทำตามคนอื่น ๆ ที่ไปรับประทานที่ร้านอาหารที่ทำจากเนื้อสุนัข ในขณะที่ผู้หญิง 25.6% รับประทานตามสมาชิกในครอบครัวคนอื่น ๆ ที่รับประทานเนื้อสุนัขที่บ้าน คนประมาณ 86.3% เห็นด้วยกับการรับประทานเนื้อสุนัข คนส่วนใหญ่มองว่าการรับประทานเนื้อสุนัขไม่ได้เป็นเรื่องผิด เพราะเป็นวัฒนธรรมการบริโภคอาหารของคนเกาหลีใต้ และเนื้อสุนัขก็มีความอร่อย คนส่วนใหญ่เชื่อว่าการรับประทานเนื้อสุนัขทำให้มีสุขภาพดีและกระปรี้กระเปร่า เพิ่มสมรรถภาพทางเพศ (Yong Geun -Ann,2000)

*ที่มา http://en.wikipedia.org/dog_meat

ส่วนที่ประเทศเวียดนามเมนูอาหารที่ทำจากจากเนื้อสุนัขเป็นที่นิยมอย่างมากในประเทศเวียดนาม เนื่องจากเนื้อสุนัขมีไขมันต่ำและเนื้อนุ่ม ให้ความอบอุ่นต่อร่างกาย ที่ถนน Tayho ในฮานอยจะมีร้านอาหาร “Thit Cho” อ่านออกเสียงภาษาไทยว่า “ถิดจ้อ” เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นร้านที่ขายเมนูเนื้อสุนัขอย่างเดียว และเมนูอาหารจากเนื้อสุนัขได้รับความนิยมมากกว่าอาหารพื้นเมืองเวียดนามเสียอีก โดยจะเป็นที่นิยมในหมู่วัยรุ่นผู้ชายและผู้ใหญ่ ราคาต่อจานขนาดเล็กอยู่ที่ประมาณ 200 บาท(ราคา เมื่อปี พ.ศ. 2543) ซึ่งนับว่าเป็นราคาที่ค่อนข้างจะแพงมาก เพราะฉะนั้นจึงมีแต่ชนชั้นกลาง หรือคนรวยที่จะสามารถหาเนื้อสุนัขรับประทานได้ ถึงแม้ร้านอาหาร “Thit Cho” จะมีจำนวนมาก แต่ Demand ก็ยังสูงกว่า Supply มาก แต่ก็พบว่าวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขของชาวเวียดนามจะพบเห็นในแถบเวียดนามตอนเหนือ ไม่ค่อยพบในแถบเวียดนามใต้ เนื่องจากมีคนเวียดนามนิยมบริโภคเนื้อสุนัขมากขึ้นจนทำให้ราคาสุนัขแพงขึ้นมากกว่า 2-3 ปีก่อนหน้าประมาณ 3 เท่า คนที่บริโภคเนื้อสุนัขเชื่อว่าทำให้อายุยืน ร่างกายแข็งแรง ช่วยเพิ่มพลังทางเพศ (Bangkok post,2000:4)

เมื่อเอ่ยถึงทำแร้คนทั่วไปมักจะนึกถึงวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัข ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของชุมชนท่าแร่ ท่าแร่เป็นชุมชนเก่าแก่กว่า 120 ปี ท่าแร่ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2427 โดยบาทหลวงชาวฝรั่งเศส ชื่อซาเวียร์ เกโก ซึ่งอพยพครอบครัวจากตัวเมืองสกลนครข้ามหนองหาร มาตั้งหลักแหล่งใหม่ทางฝั่งเหนือของหนองหาร และได้สร้างโบสถ์ชื่อว่า "วัดอัครเทวดามีคาแอลท่าแร่" เป็นศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก แรกก่อตั้งบ้านท่าแร่ ได้มีครอบครัวชาวเวียดนามอพยพประมาณ 10 ครอบครัว และคนพื้นเพอีสานอีก 10 ครอบครัว เข้ามาตั้งรกรากอยู่ด้วยรวมแล้ว 20 กว่าครอบครัว เท่านั้น ปัจจุบันชุมชนขยายตัวใหญ่โตมีมากถึง 2,200 ครอบครัว ที่ตั้งของชุมชนจะอยู่บนทางหลวงสายสกลนคร-นครพนม ห่างจากตัวเมืองสกลนคร 21 กิโลเมตร ปัจจุบันท่าแร่เป็นชุมชนขนาดใหญ่มีประชากรอาศัยอยู่ 10,788 คนแบ่งเป็นชาย 5,342 คน หญิง 5,446 คน ที่ตั้งชุมชนจะอยู่ติดกับทะเลสาบหนองหาน ทะเลสาบน้ำจืดที่ใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศไทย ประชากรส่วนใหญ่ของชุมชนท่าแร่นับถือศาสนาคริสต์ ชุมชนท่าแร่เป็นชุมชนคริสเตียนที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา หนึ่งตำบลท่าแร่มีลักษณะพิเศษคือหมู่บ้านต่างๆในเขตตำบลท่าแร่จะอยู่ติดกันไป สภาพทั่วไปของชุมชนท่าแร่ เป็นชุมชนเมืองกึ่งชนบท แต่ละหมู่บ้านอยู่ไม่ห่างกัน หมู่บ้านที่อยู่ไกลที่สุดจะห่างจากตัวเมืองศูนย์กลางท่าแร่เพียงประมาณ 1 กิโลเมตรเท่านั้น ดังนั้นเมื่อเอ่ยถึงตำบลท่าแร่กับชุมชนท่าแร่จึงถือว่าเป็นสิ่งเดียวกัน*

* ที่มา www.thaitambon.com สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2549

เอมอร์ ไพล์บอกว่าเป็นเนื่องจากวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุ้นัข เป็นที่แพร่หลายอย่างมาก ในหมู่คนชาวเวียดนาม การอพยพเข้ามาของชาวเวียดนามได้นำวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุ้นัข เข้ามาเผยแพร่ในชุมชนท่าแร่ โดยในช่วงแรกๆนั้นชาวเวียดนามจะปรุงเนื้อสุ้นัขรับประทานกัน ในช่วงเทศกาลตรุษญวน นั่นคือเมื่อถึงเทศกาลตรุษญวน(ปีใหม่ของชาวเวียดนาม) ชาวเวียดนาม ในท่าแร่จะปรุงอาหารสุตรพิเศษคือตุ๋นสุ้นัข (โดยจะเน้นที่สุ้นัขดำ) มาเลี้ยงฉลองในหมู่ญาติมิตรที่เป็นคนเวียดนาม จนกระทั่งความนิยมในการบริโภคได้แพร่ออกไปยังเพื่อนบ้านหรือเครือญาติที่เป็นคนลาว(หรือที่เข้าใจกันต่อมาว่าเป็นคนไทย) ทำให้วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุ้นัขถือเป็นเรื่องปกติของคนท่าแร่ (เอมอร์ ไพล์,2540: 2) แต่สิทธิพร ณ นครพนม ให้ความเห็นว่าการที่จะบอกว่าวัฒนธรรมบริโภคเนื้อสุ้นัขเผยแพร่จากชาวเวียดนามไม่น่าจะถูกนัก เพราะวัฒนธรรมบริโภคเนื้อสุ้นัขแพร่หลายอยู่แล้วในหมู่ชาวลาวสองฝั่งโขง และแพร่หลายในประเทศไทยทั้งชาวเขา ,ชาวล้านนา ,ชาวไทยเชื้อสายจีน และชาวไทยภาคกลางไม่ใช่มีแต่ชาวเวียดนามอพยพเท่านั้น (สิทธิพร ณ นครพนม,2537)

จากการสำรวจวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุ้นัขบางหมู่บ้านในจังหวัดสกลนครที่อยู่ห่างไกลจากท่าแร่ พบที่บ้านหนองไผ่ ตำบลสว่างแดนดิน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนครที่อยู่ห่างจากท่าแร่ประมาณ 100 กิโลเมตร ก็มีคนที่นิยมบริโภคเนื้อสุ้นัขเป็นประจำ โดยจะทำกินกันเองในหมู่เพื่อนฝูง ญาติมิตร (สุกรี วงศ์ธร, สัมภาษณ์,12 มีนาคม 2549) คนในหมู่บ้านหนองไผ่ ตำบลสว่างแดนดิน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนครไม่มีใครที่มีเชื้อสายเวียดนาม ส่วนใหญ่เป็นคนลาว(หรือที่ต่อมาเป็นคนไทย)

ส่วนที่บ้านด่านคำ ตำบลมุกดาหาร อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร ก็มีคนบริโภคเนื้อสุ้นัขอย่างแพร่หลาย มีร้านอาหารที่ขายอาหารที่ปรุงจากเนื้อสุ้นัขหลายร้าน คนบ้านด่านคำส่วนใหญ่จะเป็นคนภูไท และคนลาวไม่ใช่ชาวเวียดนาม ดังนั้นวัฒนธรรมบริโภคเนื้อสุ้นัขของคนท่าแร่จะบอกว่าเผยแพร่มาจากชาวเวียดนามจึงอาจจะไม่ถูกนัก เพราะคนลาวที่อพยพมาอยู่ที่ท่าแร่เอง อาจจะมีวัฒนธรรมบริโภคเนื้อสุ้นัขอยู่แล้ว

แต่อย่างไรก็ตามเป็นที่เข้าใจว่าวัฒนธรรมบริโภคเนื้อสุ้นัขเป็นที่แพร่หลายอย่างมากในท่าแร่ โดยในตอนแรกนั้นการบริโภคเนื้อสุ้นัขมักนิยมกันในหมู่พวกผู้ชาย แต่ต่อมาได้ขยายไปยังคนทุกเพศทุกวัย(เอมอร์ ไพล์,2540: 3)

จะพบว่าวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุ้นซ์สำหรับคนท่าแร่มีมานานมากกว่าร้อยปี และการบริโภคสุ้นซ์ถือว่าเป็นเรื่องปกติของคนที่นี่ คนท่าแร่กว่า 63% บริโภคเนื้อสุ้นซ์เป็นประจำ (มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ,2546:16) สำหรับการบริโภคเนื้อสุ้นซ์นั้น ชาวบ้านที่บริโภคสุ้นซ์หนึ่งมีความเชื่อว่าจะทำให้ร่างกายอบอุ่นในฤดูหนาว ช่วยเพิ่มสมรรถภาพทางเพศและสามารถช่วยรักษาโรคได้(สมเจตน์ กำลังเดช,สัมภาษณ์,14 สิงหาคม 2549) ความเชื่อนี้ไม่ได้จำกัดแต่เฉพาะผู้บริโภคเนื้อสุ้นซ์ในท่าแร่เท่านั้น ในที่อื่นๆทั้งในประเทศและต่างประเทศก็มีคนเชื่อเช่นนี้ อุดลย์ รัตนมันเฑษมกล่าวไว้ในสูตรตำรับยาจีนระบุไว้ว่าเนื้อสุ้นซ์มีรสเค็ม ออกฤทธิ์อุ่น เพิ่มพลังบำรุงเลือด บำบัดอาการหย่อนสมรรถภาพทางเพศ (อุดลย์ รัตนมันเฑษม,2542) ส่วนวันดี สันติวุฒิเมธิกกล่าวไว้ว่าคนจีนเชื่อว่าอวัยวะเพศของสุ้นซ์จะช่วยให้อวัยวะกระดูกเป่าคึกคัก ถือเป็นยาเพิ่มพลังทางเพศ(วันดี สันติวุฒิเมธิ ,2541) คนในประเทศเวียดนามก็เชื่อว่าการรับประทานเนื้อสุ้นซ์ทำให้ร่างกายอบอุ่น อายุยืน แข็งแรง ช่วยเพิ่มสมรรถภาพทางเพศ(Bangkok post ,2000:4) เช่นเดียวกันคนเกาหลีใต้เชื่อว่าการรับประทานเนื้อสุ้นซ์ทำให้มีสุขภาพที่ดี กระดูกเป่าคึกคัก และเพิ่มสมรรถภาพทางเพศ(Yong Guen –Ann,2000) ความเชื่อเหล่านี้ น่าจะเกิดจากการให้ความหมายของผู้บริโภคเนื้อสุ้นซ์ภายหลัง เพราะในตอนแรกคนที่บริโภคเนื้อสุ้นซ์เป็นอาหารน่าจะเพื่อบำบัดความหิวของร่างกายเท่านั้น วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุ้นซ์เป็นอาหารในช่วงต่อมาจึงเกิดจากความเชื่อส่วนหนึ่ง เนื่องจากเนื้อสุ้นซ์ทำให้ร่างกายอบอุ่นดังที่ปิยะพงษ์ ฝิวอ่อนยืนยันว่าสมัยที่เขาไปเล่นฟุตบอลอาชีพที่ประเทศเกาหลีใต้ เนื่องจากสภาพอากาศของประเทศเกาหลีใต้นหนาวเย็นมาก ทำให้เขาฝึกซ้อมด้วยความยากลำบากทำให้เขาไม่มีโอกาสสร้างผลงาน เพราะแทบไม่ได้ลงเป็นตัวจริงเนื่องจากสภาพร่างกายไม่พร้อม จนกระทั่งวันหนึ่งเพื่อนร่วมทีมชวนไปรับประทานข้าว และวันนั้นมีเมนูอาหารที่ทำจากเนื้อสุ้นซ์ที่เขารับประทานลงไปไม่รู้ตัว พอทานเข้าไปรู้สึกว่าร่าเริงขึ้นทำให้ต่อมาสามารถฝึกซ้อมกับเพื่อนร่วมทีม และสามารถได้ลงเป็นตัวจริง และต่อมาเขาทราบว่าอาหารที่ทานลงไปคือเนื้อสุ้นซ์ ในช่วงที่เขาเล่นฟุตบอลอาชีพที่ประเทศเกาหลีใต้จึงรับประทานเนื้อสุ้นซ์ประจำ เพื่อที่จะช่วยให้อวัยวะอบอุ่น(ปิยะพงษ์ ฝิวอ่อน ,2549) เป็นไปได้ว่าคนที่อาศัยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะรับประทานเนื้อสุ้นซ์เพื่อแก้หนาวในฤดูหนาว เพราะพื้นที่ของประเทศ จีน ,เกาหลี ,ลาว, เวียดนามตอนเหนือ และประเทศไทยทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือในฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวเย็นมาก ผลของการรับประทานสุ้นซ์แก้หนาวก็เลยอาจจะรับประทานประจำจนเคยชิน จนกระทั่งถึงปัจจุบันก็ยังบริโภคเนื้อสุ้นซ์เป็นเรื่องปกติ ดังนั้นความเชื่อก็มีพื้นฐานมาจากความเป็นจริงส่วนหนึ่ง แต่ความเชื่อที่ว่าเนื้อสุ้นซ์หรืออวัยวะเพศสุ้นซ์ทำให้ร่างกายคึกคัก ช่วยเพิ่มสมรรถภาพทางเพศ ยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นจริง

บรรพบุรุษของท่าแร่ประกอบด้วยชาวเวียดนาม และชาวลาว ถึงแม้ว่ายังไม่มีข้อสรุปที่แน่ชัดว่าวัฒนธรรมบริโภคเนื้อสุนัขของชาวท่าแร่เกิดจากการเผยแพร่ของชาวเวียดนามที่อพยพมาอยู่ที่ท่าแร่ตามที่เฮอร์ ไพโหลกล่าวไว้ หรือว่าคนลาวก็มีวัฒนธรรมนี้อยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตามก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าท่าแร่มีส่วนสำคัญในการเผยแพร่วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขไปยังสังคมอื่นๆ ทั้งที่อยู่ใกล้เคียงและห่างออกไป ดังจะเห็นได้จากเมื่อชาวกทมหรือคนถิ่นอื่นที่ไม่เคยบริโภคเนื้อสุนัขมาเที่ยวท่าแร่ คนท่าแร่ก็จะทำอาหารจากเนื้อสุนัขต้อนรับ โดยเฉพาะเนื้อสุนัขดำอบ เป็นที่ถูกอกถูกใจแก่ผู้มาเยือน เมื่อกลับไปก็จะสั่งซื้อเนื้อสุนัขตากแห้งจากท่าแร่ไปรับประทาน จนกลายเป็นลูกค้าประจำ(สมเจตน์ กำลังเดช , สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2549)

ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมการบริโภคอาหารของคนในสังคมเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดอุปสงค์ และอุปสงค์จะเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดอุปทาน คือการผลิตเพื่อจำหน่ายสินค้าเพื่อตอบสนองผู้บริโภค ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีที่การซื้อขายจะขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้ซื้อและผู้ขาย โดยมีกลไกตลาดเป็นตัวควบคุมกิจกรรมการซื้อขายนั้น ดังนั้นเมื่อคนท่าแร่จำนวนมากนิยมบริโภคเนื้อสุนัขก็ย่อมมีคนคิดฆ่าและเนื้อสุนัขเพื่อขาย ตามหลักกลไกตลาดที่ว่า เมื่อมีอุปสงค์ย่อมมีอุปทาน การบริโภคเนื้อสุนัขก็เกิดจากความพึงพอใจของคนบริโภคไม่มีใครบีบบังคับ ในส่วนนี้ได้ชี้ให้เห็นว่าการจะเริ่มมีตลาดค้าเนื้อสุนัขในท่าแร่นั้น ไม่ใช่ว่าจะเกิดขึ้นเองโดยไม่มีที่มาที่ไป โดยจะชี้ให้เห็นว่าสาเหตุสำคัญสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีตลาดขายเนื้อสุนัขที่ท่าแร่นั้นคือวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารของชาวท่าแร่ที่ท่าแร่มีมานานตั้งแต่ตั้งชุมชน

3.2 ตลาดค้าสุนัขท่าแร่

3.2.1 จุดเริ่มต้น

จุดเริ่มต้นของการค้าสุนัขเพื่อบริโภคเป็นอาหารเริ่มต้นในปี 2510 โดยคนแรกที่คิดฆ่าและเนื้อสุนัขขายเคยขายของชำในตลาดสดท่าแร่ แต่กิจการค้าของชำไม่ค่อยดี เนื่องจากในท่าแร่มีคนนิยมบริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารมาก จึงคิดว่าถ้าฆ่าชำแหละเนื้อสุนัขขายน่าจะสามารถขายได้ ซึ่งปรากฏว่ากิจการค้าเนื้อสุนัขมีคนอุดหนุนเป็นจำนวน จนทำให้ฐานะดีขึ้นตามลำดับ หลังจากนั้นในปี 2512 ก็มีคนชำแหละเนื้อสุนัขเพื่อจำหน่ายเพิ่มขึ้น เพราะเห็นว่าผู้ประกอบการรายแรกที่เป็นญาติกันมีฐานะดี ขณะที่ผู้บริโภคก็มีปริมาณเพิ่มขึ้น ทั้งในชุมชนท่าแร่และชุมชนใกล้เคียง จนทำให้อาชีพค้าเนื้อสุนัขในชุมชนท่าแร่ขยายตัวเพิ่มขึ้นจนถึงปัจจุบัน (เฮอร์ ไพโหล, 2540:16-18)

ปี 2518 ได้มีนายทุนจากเทศบาลเมืองสกลนครที่ได้รับโควตาให้จัดส่งพวงอัมตะสุนัขตากแห้งหรือที่เรียกว่า “ห้าหมา” ไปยังประเทศจีน ฮองกง และญี่ปุ่นได้เดินทางไปยังตลาดท่าแร่เพื่อรับซื้อพวงอัมตะสุนัขในอัตราพวงละ 80-120 บาท ตามแต่ขนาด ซึ่งถือว่าราคาแพงมากในขณะนั้น และที่สำคัญคือรับซื้อไม่จำกัดจำนวน(เอมอร ไพไพล, 2540: 3-4) ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้มีผู้เข้าสู่ธุรกิจค้าสุนัขมากขึ้น และทำให้ธุรกิจค้าเนื้อสุนัขมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การค้าสุนัขที่สลับซับซ้อนมากขึ้นก่อให้เกิดกระบวนการแบ่งงานกันทำขึ้นในระบบการค้าสุนัข เมื่อมีการฆ่าสุนัขเพื่อเอาอัมตะมากขึ้น ก็มีชิ้นส่วนอื่นๆหลงเหลือจำนวนมากโดยเฉพาะเนื้อสด จึงมีการนำเนื้อสุนัขสดไปแปรรูปเป็นเนื้อสุนัขตากแห้ง, ไล้กรอกอีสาน, ลูกชิ้น เนื่องจากมีปริมาณมากเกินความต้องการของคนในชุมชน นายทุนค้าสุนัขท่าแร่จึงหาช่องทางจัดจำหน่ายไปยังต่างจังหวัด โดยจะเน้นที่เนื้อสุนัขตากแห้ง และนี่คือที่มาของเส้นทางการค้าเนื้อสุนัขแดดเดียวท่าแร่ ที่กระจายไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย โดยพ่อค้าแม่ค้าจะนำเนื้อสุนัขตากแห้งไปผสมกับเนื้อวัวขาย ผู้บริโภคส่วนใหญ่จะไม่วัดว่าเนื้อที่ตัวเองรับประทานคือเนื้อสุนัข ไล้กรอก/ลูกชิ้นพ่อค้าแม่ค้าก็จะบอกว่าทำจากเนื้อหมู เนื้อวัว ตลาดใหญ่ที่สุดอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันหนังสือยังเป็นที่นิยมของตลาดต่างประเทศโดยเฉพาะญี่ปุ่น โดยหนังสือจะถูกนำไปทำกระเป๋า , เครื่องหนัง , ถูมือกอล์ฟ (สุริชัย บุรินอก, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2549) โรงงานแห่งหนึ่งที่อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ก็ใช้วัตถุดิบจากหนังสือมาทำถูมือกอล์ฟ (สิริวิชัย พิมพ์กลาง , สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2549)

3.2.2 ปัจจัยที่ทำให้เกิดตลาดค้าสุนัขในท่าแร่

จะพบว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดตลาดค้าสุนัขที่ท่าแร่คือพฤติกรรมของคนท่าแร่ ที่มีค่านิยม(หรือวัฒนธรรม)บริโภคเนื้อสุนัขเป็นปกติวิสัย คนที่เริ่มฆ่าชำแหละเนื้อสุนัขขายคนแรกมองว่าคนท่าแร่นิยมบริโภคเนื้อสุนัข จึงทดลองฆ่าสุนัขเพื่อชำแหละเนื้อขายปรากฏว่าขายดีมาก หลังจากนั้นการค้าสุนัขเพื่อบริโภคของคนท่าแร่ก็ดำเนินมาจนถึงปัจจุบัน กรณีการเกิดตลาดค้าสุนัขที่บ้านด่านคำ ตำบลมุกดาหาร อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร ก็เช่นเดียวกัน นายเกตุ จำปาทอง อายุ 50 ปี อยู่บ้านเลขที่ 129 บ้านด่านคำ ตำบลมุกดาหาร อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร เป็นผู้หนึ่งที่ประกอบอาชีพขายเนื้อสุนัขได้บอกว่า แต่ก่อนจะขายลาบน้ำตก เนื้ออย่างที่ทำจากเนื้อหมู เนื้อวัว พบว่าลูกค้าไม่ค่อยมี รายได้วันหนึ่งไม่พอใช้จ่าย บางวันขาดทุน เนื่องจากในหมู่บ้านมีคนชอบรับประทานเนื้อสุนัขจึงลองนำสุนัขมาชำแหละขาย ปรากฏว่าขายดีมาก ลูกค้าส่วนใหญ่จะเป็นวัยรุ่น ทั้งจากในหมู่บ้านและในตัวเมืองมุกดาหาร นอกจากนั้นก็จะมีพ่อค้า ข้าราชการในตัว

เมืองนิยมมารับประทานกัน ทุกวันนี้สามารถขายลาบ ก้อย น้ำตก ต้มแซบ เนื้อย่าง ที่ทำจากเนื้อสุ้นขได้กำไรวันละ 1,500-2,000 บาท (เกตุ จำปาทอง, สัมภาษณ์, 27 ธันวาคม 2549) ในหมู่บ้านด่านคำได้มีพ่อค้าแม่ค้าที่เปิดร้านขายอาหารที่ทำจากเนื้อสุ้นขอย่างเปิดเผยถึง 5 แห่ง และมีลูกค้ามาอุดหนุนอย่างคับคั่ง โดยจะสั่งซื้อสุ้นขจากพ่อค้าที่ทำแร่จังหวัดสกลนครในราคาตัวละ 150-200 บาทตามแต่ขนาด เพื่อนำมาชำแหละขายอีกทีหนึ่ง

ที่จังหวัดนครพนมได้มีสวนอาหารแห่งหนึ่งชื่อสวนอาหารฮ่องเต้เสนอคาเฟ่ ก็ได้นำเนื้อสุ้นขมาปรุงเป็นอาหารบริการแก่ลูกค้า และมีลูกค้ามาอุดหนุนอย่างเนืองแน่น นายเสนอ คำกรฤชา เจ้าของร้านเปิดเผยว่า แต่เดิมได้เปิดร้านอาหารประเภทลาบ ก้อย ต้มที่ทำจากเนื้อวัว แต่กิจการแจ้งไปไม่รอด จึงมานั่งวิเคราะห์หาค่าตลาด เนื่องจากในพื้นที่จังหวัดสกลนคร และนครพนม มีประชาชนนิยมบริโภคเนื้อสุ้นขอย่างกว้างขวาง จึงลองนำเนื้อสุ้นขมาปรุงเป็นอาหารขาย ปรากฏว่าขายดีมาก ในแต่ละวันจะมีกำไรตกวันละ 3,000-4,000 บาท ส่วนเนื้อสุ้นขนั้นเขาได้ไปหาซื้อมาจากบ้านท่าแร่ จังหวัดสกลนคร หากซื้อยกรถจะตกตัวละ 100 บาท ถ้าซื้อแบบเลือกเอาเฉพาะตัวสวยๆ อ้วนสมบูรณ์ ไม่มีโรคเรื้อน จะตกตัวละ 120-150 บาท(ราคาในขณะนั้น) แต่เมื่อนำมาปรุงเป็นอาหารก็จะได้กำไรตัวละ 800-1,000 บาท(กรุงเทพธุรกิจ, 2542:10)

ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่าวัฒนธรรม(ค่านิยม)บริโภคเนื้อสุ้นขของท่าแร่ที่มีมาตั้งแต่ตั้งชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการผลิตเนื้อสุ้นขเพื่อจำหน่ายในท่าแร่ เพราะถ้าในท่าแร่ไม่มีค่านิยมบริโภคเนื้อสุ้นขอย่างกว้างขวาง คนที่ทำการผลิตเนื้อสุ้นขเพื่อจำหน่ายก็คงไม่สามารถขายได้ หรือสามารถขายได้แต่ไม่มีกำไรเพียงพอ เนื่องจากมีค่าน้อยก็ต้องเลิกกิจการ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ธุรกิจค้าสุ้นขดำเนินกิจการต่อไปได้ก็คือผู้บริโภคต้องมีมากพอ ดังนั้นการจะผลิตสินค้าอย่างใดอย่างหนึ่ง คนที่ทำการผลิตต้องสำรวจพฤติกรรม/ค่านิยมของผู้บริโภคก่อนว่าผลิตออกมาแล้วจะสามารถขายได้หรือไม่ ยกตัวอย่างเช่นในสังคมมุสลิมถ้าหากมีคนนำเนื้อหมูมาปรุงเป็นอาหารก็คงไม่มีคนซื้อ หรือซื้อน้อย เพราะคนมุสลิมไม่บริโภคเนื้อหมู เนื่องจากเนื้อหมูเป็นเนื้อต้องห้ามในศาสนาอิสลาม

แต่ปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งคือผลตอบแทนทางธุรกิจ เพราะเหตุผลของคนเริ่มต้คิดชำแหละสุ้นขขายที่ท่าแร่เนื่องจากกิจการขายของชำไม่ดี จึงทดลองชำชำแหละเนื้อสุ้นขขาย ส่วนที่บ้านด่านคำ จังหวัดมุกดาหารตลาดค้าสุ้นขเกิดขึ้นเพราะว่ากิจการขายอาหารที่ทำจากเนื้อวัว/เนื้อหมูไม่ค่อยดีจึงทดลองชำชำแหละสุ้นขมาปรุงเป็นอาหารขาย และที่ร้านอาหารฮ่องเต้เสนอคาเฟ่จังหวัดนครพนมจะเป็นเหตุผลมาจากการขายอาหารที่ทำจากเนื้อวัวไม่ค่อยมีลูกค้าสนใจ จึงทดลองนำเนื้อสุ้นขมาปรุงเป็นอาหารขาย ซึ่งปรากฏว่าผลตอบแทนจากธุรกิจขายเนื้อสุ้นขทั้งที่ท่า

แต่ บ้านด่านคำ ร้านอาหารฮองเต้เสโนคาเฟ่มีมากกว่าธุรกิจเดิมมาก ด้วยผลตอบแทนทางธุรกิจที่มีมาก จึงเป็นแรงจูงใจทำให้คนอื่นเข้ามาประกอบอาชีพขายเนื้อสุนัขหรือเปิดร้านอาหารที่ทำจากเนื้อสุนัขมากขึ้น ถ้าหากผลตอบแทนจากธุรกิจค้าเนื้อสุนัขมีน้อยกว่าธุรกิจอื่นๆต่อไปให้มีคนบริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารจำนวนมาก ก็คงไม่มีคนสนใจอยากเปิดร้านขายอาหารที่ทำจากเนื้อสุนัขหรือฆ่าชำแหละเนื้อสุนัขขาย หรือถ้าสนใจแต่คงมีไม่มาก ดังนั้นผลตอบแทนทางธุรกิจจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญปัจจัยหนึ่ง นอกเหนือจากปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารที่ทำให้เกิดตลาดค้าเนื้อสุนัข/สุนัขเกิดขึ้น นอกจากนั้นแล้วในเวลาต่อมาจนถึงปัจจุบันการผลิตเนื้อสุนัขของท่าแร่ไม่ได้ตอบสนองความต้องการของคนที่มีวัฒนธรรมบริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารเท่านั้น เพราะมีคนจำนวนมากที่บริโภคเนื้อสุนัขไม่รู้ตัว เพราะมีพ่อค้าแม่ค้านำเนื้อสุนัขแดดเดียวไปปะปนขายกับเนื้อวัว นอกจากนั้นยังมีไส้กรอกอีสาน, ลูกชิ้นที่ทำจากเนื้อสุนัข ซึ่งคนทั่วไปเข้าใจว่าทำจากเนื้อหมูหรือเนื้อวัว การรับประทานเนื้อสุนัขหรืออาหารที่ทำจากสุนัขจึงอาจเกิดจากความไม่รู้ว่สิ่งทีตัวเองรับประทานลงไปคือเนื้อสุนัขหรือทำจากเนื้อสุนัข ไม่ใช่เพราะเกิดจากความต้องการบริโภคเนื้อสุนัข/อาหารที่ทำจากเนื้อสุนัขที่แท้จริง กรณีนี้ถือว่าเกิดอุปสงค์ปลอมเกิดขึ้น

คำถามที่น่าสนใจคือทำไมชุมชนอื่นที่อาจมีคนนิยมบริโภคเนื้อสุนัขแต่ทำไมไม่มีคนขายเนื้อสุนัขเหมือนท่าแร่ จากกรณีการค้าเนื้อสุนัขของร้านอาหารที่บ้านด่านคำ ตำบลมุกดาหาร อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร และร้านอาหารฮองเต้เสโนคาเฟ่ที่บ้านดงขวาง ตำบลดงขวาง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนมพบว่าปัจจัยที่จะทำให้เกิดตลาดเนื้อสุนัขนั้นจะคล้ายกันคือคนทำการผลิตเนื้อสุนัขขายจะทำการสำรวจค่านิยมของคนในชุมชน แล้วเห็นว่ามีคนนิยมบริโภคเนื้อสุนัขจำนวนมาก จึงทดลองนำเนื้อสุนัขมาปรุงเป็นอาหารขาย ถ้าหากชุมชนอื่นมีคนคิดทำก็น่าจะสามารถทำได้ จากการสัมภาษณ์สมเจตน์ กำลั้งเดชและสุรชัย บุรินอกเรื่องตลาดขายเนื้อสุนัขว่ามีที่อื่นอีกหรือไม่ ทั้งสองคนให้ข้อมูลที่ตรงกันว่าในจังหวัดสกลนครมีตลาดเนื้อสุนัขหลายแห่ง นอกจากท่าแร่แล้วก็เช่น เทศบาลตำบลดงมะไฟ อำเภอเมือง ,ตลาดอำเภอโพนนาแก้ว,ตลาดสดเทศบาลเมืองสกลนคร ,ตลาดอำเภอพังโคน ที่จังหวัดนครพนมนอกจากบ้านดงขวางแล้วยังมีการขายเนื้อสุนัขที่ตลาดอำเภอนาหว้า ,อำเภอนาแก อำเภอเมือง ที่จังหวัดกาฬสินธุ์ก็มีที่อำเภอเมือง ขณะที่จังหวัดเชียงรายก็มีตลาดค้าเนื้อสุนัข(สมเจตน์ กำลั้งเดช, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2549 และ สุรชัย บุรินอก , สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2549) การที่ชุมชนอื่นที่ไม่มีตลาดค้าเนื้อสุนัข/สุนัข น่าจะอยู่ที่ไม่มีคนคิดทำ หรือกลัวเจ้าหน้าที่ตำรวจจับมากกว่า เช่นที่บ้านดงสวรรค์ ตำบลสว่างแดนดิน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ก็มีคนเคยเปิดร้านอาหารที่ทำจากเนื้อสุนัข และมีคนอุดหนุนอย่างคับคั่ง แต่ถูกตำรวจจับ ด้วยข้อหาค้าเนื้อสุนัขผิดกฎหมายจึงเลิกกิจการไป และไม่มีคนในหมู่บ้านนั้นกล้าเปิดร้านอาหารที่ทำจากเนื้อสุนัขอีก(บุญชู บรรจง, สัมภาษณ์, 30 ธันวาคม

2549) เนื่องจากชาวบ้านทั่วไปยังไม่รู้ชื่อกฎหมาย และมักจะเกรงกลัวตำรวจ หรือไม่ต้องการมีปัญหากับตำรวจ เพราะในชนบทตำรวจคือตัวกฎหมายนั่นเอง ทั้งที่ยังไม่มีกฎหมายข้อไหนระบุว่าฆ่าสุนัข/ขายเนื้อสุนัข/การบริโภคเนื้อสุนัขผิดกฎหมาย

3.3 กระบวนการผลิตและจำหน่ายเนื้อสุนัข/สุนัขเป็น

โดยกระบวนการผลิตและจำหน่ายสุนัขในปัจจุบันมีการแบ่งงานกันทำอย่างชัดเจน โดยจะประกอบด้วย กลุ่มนายทุนจัดหาสุนัขหรือที่เรียกกันว่าพวก “เล่นสุนัข” โดยนายทุนกลุ่มนี้จะตระเวนหาสุนัขตามที่ต่างๆ เพื่อจัดส่งให้กลุ่มนายทุนที่รับสุนัขไปฆ่าและชำแหละอีกทอดหนึ่ง กลุ่มนายทุนที่รับสุนัขมาฆ่าและชำแหละก็จะนำสุนัขมาจัดการฆ่าชำแหละ เพื่อแยกชิ้นส่วนต่างๆ ของสุนัขออก แล้วจัดส่งไปให้นายทุนที่รับซื้อเนื้อสุนัขไปจัดจำหน่ายอีกทอด บางครั้งกระบวนการผลิตเนื้อสุนัขจะเป็นนายทุนคนเดียวกันทั้งจัดหาสุนัข ทั้งทำการชำแหละสุนัขเพื่อแยกชิ้นส่วนและการจัดจำหน่าย

3.3.1 การเล่นสุนัข

จุดสำคัญที่ทำให้คนหันมาประกอบอาชีพเล่นสุนัขมากขึ้นจุดแรกคืออุปสงค์ ต่อ “อัตรหะสุนัข” ที่ไม่จำกัดจำนวนในปี พ.ศ. 2518 ปัจจุบันอัตรหะสุนัขได้ลดความนิยมลงไป คำสั่งซื้อจากต่างประเทศมีน้อยและราคาไม่แพง แต่ “หนังสุนัข” กลับเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะญี่ปุ่น ซึ่งแต่เดิมที่ขายกันเพียงผืนละ 40-50 บาท ปัจจุบันหนังสุนัขขายกันที่ราคาประมาณ 120-300 บาท แต่หนังสุนัขไม่ใช่รายได้หลักของท่าแร่ในปัจจุบัน ปัจจุบันรายได้หลักของท่าแร่มาจากการส่งสุนัขเป็นไปยังประเทศเวียดนาม ที่มีคำสั่งซื้อไม่จำกัดจำนวน สร้างความร่ำรวยให้แก่ผู้ประกอบการเล่นสุนัข และนี่คือสาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้คนหันมาประกอบอาชีพเล่นสุนัขมากยิ่งขึ้น(สุรชัย บุรินอก, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2549) ปริมาณคนเล่นสุนัขเพิ่มจำนวนมาก จากปี พ.ศ. 2530 มีจำนวนรถยนต์เล่นสุนัขเพียง 50-60 คัน พ.ศ. 2535 เพิ่มเป็น 112 คัน (เอมอร ไพไหล ,2540:31) และในปี พ.ศ. 2549 มีรถยนต์เล่นสุนัขประมาณ 400 คัน (สมเจตน์ กำลังเดช, สัมภาษณ์ ,14 สิงหาคม 2549) เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2535 ถึง ประมาณ 300 % ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเติบโตอย่างต่อเนื่องของกระบวนการค้าสุนัขท่าแร่

การเล่นสุนัขเพื่อตระเวนหาสุนัขนั้น กลุ่มนายทุนจะดัดแปลงรถกระบะหรือรถ 6 ล้อ แล้วสร้างกรงขังสุนัขไว้ด้านหลัง แล้วก็ตระเวนออกหาสุนัข โดยจะมีทั้งไปขอซื้อจากชาวบ้านโดยตรง

หรือนำสิ่งของไปแลก สิ่งของที่นำไปแลกก็เช่นครุฑึง กาละมัง โองใส่ น้ำ เสื้อผ้า หรือบางครั้งก็ได้มาฟรีๆเนื่องจากสุนัขดูเจ้าของเลยให้มาฟรีๆก็มี โดยจะมีเด็กกรทหรือคนที่ทำหน้าที่จับสุนัขติดรถไปด้วย คันละ 1-2 คน ค่าจ้างในการจับสุนัขจะตกวันละ 200-500 บาทต่อคนต่อวัน แล้วแต่ความสามารถของคนจับสุนัข เพราะบางคนที่มีความชำนาญในการจับสุนัขจะสามารถจับสุนัขได้มากตัวต่อวัน ค่าตอบแทนก็จะมากตามไปด้วย การเล่นหมาทำให้เกิดการจ้างงานเกิดขึ้น เพราะคนจับสุนัขก็จะเป็นคนในชุมชนท่าแร่ ซึ่งจะมีทั้งที่จับเป็นอาชีพหรือจับเป็นบางช่วงเช่นว่างจากหน้านาเป็นต้น

ปัจจุบันปริมาณสุนัขในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการของคนท่าแร่ บางทีกลุ่มนายทุนที่จัดหาสุนัขต้องตระเวนไปไกลถึงจังหวัดกาญจนบุรี หรือราชบุรี การออกไปตระเวนหาสุนัขในแต่ละครั้งจะใช้เวลาประมาณ 4-5 วันเมื่อได้สุนัขตามที่ต้องการแล้วก็ขนสุนัขกลับมาฆ่าแหละหรือขายให้นายทุนที่ท่าแร่ หรือจัดส่งให้ลูกค้าในท้องถิ่นต่างๆที่ติดต่อเข้ามา รวมไปถึงจัดส่งสุนัขไปยังต่างประเทศโดยเฉพาะเวียดนามโดยผ่านทางประเทศลาว การตระเวนหนึ่งครั้งจะสามารถจัดหาสุนัขได้ประมาณครั้งละ 70-200 ตัว(แล้วแต่ขนาดของรถที่สามารถบรรทุกสุนัขได้มากน้อยแค่ไหน) เมื่อหักค่าใช้จ่ายทุกอย่างตั้งแต่ค่าน้ำมันรถ ค่าอาหาร ค่าเด็กกรท ค่าสิ่งของที่นำไปแลกสุนัข ค่าซื้อสุนัข ก็จะได้กำไรครั้งละประมาณ 7,000 บาท-15,000 บาทต่อรถ 1 คัน ในเดือนหนึ่งกลุ่มนายทุนที่ตระเวนหาสุนัขจะออกตระเวนหาสุนัข 7-8 ครั้ง ซึ่งจะทำกำไรให้นายทุนที่ตระเวนหาสุนัขเดือนละประมาณ 50,000 บาท-120,000 บาทต่อรถ 1 คัน(นายทุนบางคนอาจมีรถหลายคัน) กลุ่มคนที่ทำอาชีพจับสุนัขมีทั้งยึดเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริม โดยกลุ่มคนที่ทำเป็นอาชีพเสริมอาจจะทำหลังฤดูทำนา ทำไร่ โดยแรงงานจับสุนัขก็จะอาศัยแรงงานในท้องถิ่น ทำให้เกิดการจ้างงานในท้องถิ่นจำนวนมาก โดยประมาณว่าธุรกิจเล่นสุนัขทำให้เกิดการจ้างคนจับสุนัขประมาณ 400-800 คน (สมเจตน์ กำลึงเดช , สัมภาษณ์ , 14 สิงหาคม 2549)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่3.1 การเตรียมรถออกแล่นสุนัข

รถของนายทุนแล่นสุนัขแต่ละคันจะติดลำโพงไว้บนหลังคารถเพื่อประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ชาวบ้านนำสุนัขมาขายหรือมาแลกกับสิ่งของที่พวกเขาเตรียมมา ข้อความของแต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน ยกตัวอย่างเช่น

“มาแล้วๆ พ่อแม่พี่น้องทั้งหลาย ... ทั้งหญิงทั้งชายทั้งชายทั้งชัว
มีหมาตัวเล็กตัวใหญ่ นำมาแลกครุฑกังกาดะมังฟรี หมาตัวใดดู
ร้ายกัดเจ้าของกัดคนไม่เลือก สร้างความเดือดร้อนให้เจ้าของอย่า
เอาไว้ รีบนำมาแลกเดี๋ยวนี้ พ่อแม่พี่น้องที่มีหมาชอบกินเบ็ดกินไก่
ขโมยกินอาหารที่เก็บไว้ นำออกมาแลกเสียเถิด ปล่อยไว้จะทำให้
ท่านเสียหายทั้งไว้จะทำให้เกิดโรคระบาด กำจัดมันเสีย ชาวท่าแร่
มาบริการท่านถึงบ้านแล้ว เร็วรีบด่วนกำจัดหมาเพื่อให้ท่านสบาย
ใจ ได้ทั้งของ ได้ทั้งเงิน โชคดีมาถึงท่านแล้ว เร็วรีบด่วนนะครับ”
(สิทธิพร ณ นครพนม,2537)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่3.2 การจับสุนัข

การหาสุนัขในยุคเริ่มต้นจะใช้เชือกผูกคอบั่นจักรยานจูงและให้อีกคนหนึ่งใช้ไม้ไล่ตีคอย บังคับให้สุนัขวิ่งตามรถ ต่อมาจะใช้รถจักรยานยนต์ออกแบบต่อเป็นทรงติดกับตะแกรงทำยกรถ สามารถบรรทุกสุนัขได้ครั้งละ 5-6 ตัว ขณะที่ระยะทางในการหาสุนัขจะประมาณ 5-8 กิโลเมตร จากชุมชนท่าแร่ และสามารถเล่นสุนัขได้วันละ 2-3 เทียว ต่อมาเมื่อใช้รถเข็นพ่วงท้าย รถจักรยานยนต์ทำให้สามารถบรรทุกสุนัขได้ครั้งละ 10-15 ตัว พ.ศ.2517 ได้มีการนำรถยนต์มาใช้ ในการหาสุนัขเป็นครั้งแรก ทำให้สามารถบรรทุกสุนัขได้ครั้งละ 30-40 ตัว 2-3 วันจึงจะออกเล่น หมา 1 ครั้ง สุนัขที่หามาได้จะนำมาขังคอกไว้เพื่อรอการฆ่าชำแหละต่อไป (เอมอร ไพโหล 2540:23) จนกระทั่งปัจจุบันเพื่อลดต้นทุนในการเล่นสุนัข และเพื่อการทำกำไรต่อเที่ยวให้มากขึ้น นายทุนได้ดัดแปลงรถกระบะสร้างกรงขังหลายชั้นทำให้สามารถบรรทุกสุนัขได้มากถึงเที่ยวละ 150-200 ตัว(สมเจตน์ กำลังเดช ,สัมภาษณ์,14 สิงหาคม 2549)

สำหรับวิธีการจับสุนัขนั้นก็จะมีวิธีการแตกต่างกันไปแล้วแต่ความดุความเชื่องของสุนัข สุนัขบางตัวเชื่องก็จะจับง่ายถ้าตัวไหนดุก็จะต้องมีวิธีการในการจับ นายไฉ่ ไพโธมิต คนจับสุนัข คนหนึ่งกล่าวว่า

“แรกๆในการจับสุนัขพบปัญหาและอุปสรรคมากเพราะไม่กล้ากลัวสุนัขกัด และสุนัขจับ ยากหรือจับไม่ได้ จึงต้องอาศัยเจ้าของสุนัขเป็นคนจับไว้ให้ แล้วตนจะใช้เชือกไนลอน ขนาดหัวแม่มือทำเป็นบ่วงแล้วผูกคอสุนัข แล้วช่วยกันจับโยนเข้าไปในกรงขังบนรถยนต์ จากนั้นจึงแก้บ่วงเชือกออกจากคอสุนัขและทำอย่างนี้ตลอดมา ต่อมาได้ปรับปรุงวิธีการ จับสุนัขใหม่ โดยจัดเตรียมเครื่องมือจับสุนัขที่ทำด้วยอุปกรณ์ง่าย ๆ คือใช้เชือกไนลอน ขนาดหัวแม่มือยาวประมาณ 3-5 เมตร ปลายเชือกด้านหนึ่งทำเป็นบ่วงสำหรับคล้องคอ

สุนัข เมื่อเจ้าของสุนัขอนุญาตให้จับสุนัขได้ คนจับสุนัขจะค่อยๆเดินเข้าไปใกล้สุนัขให้มากที่สุดโดยให้มีระยะห่างประมาณ 1-2 เมตร จากนั้นจะโยนบ่วงคล้องคอสุนัขและกระตุกบ่วงให้รัดคอสุนัข ลักษณะการโยนบ่วงคล้องคอสุนัขจะคล้ายๆกับการจับวัวหรือม้าแบบตะวันตก (แบบควาบอย) ทั้งนี้ต้องอาศัยความเร็วและความแม่นยำในการโยนบ่วงคล้องคอสุนัข ในระยะแรกก็พบปัญหาว่าจับสุนัขได้บ้างไม่ได้บ้าง ในกรณีที่จับไม่ได้ต้องใช้เวลานานกว่าที่เจ้าของสุนัขจะเรียกสุนัขตนเองกลับมาอีกครั้ง ถ้าไม่ได้ต้องเดินทางไปทีอื่นแล้วสั่งให้เจ้าของสุนัขจับไว้ได้ การจับสุนัขในแต่ละตัวจะใช้เวลา 10-15 นาที ในระยะแรกๆ ต่อมาเมื่อมีความชำนาญมากขึ้นจะใช้เวลาเพียง 5 นาทีในการจับสุนัข ยิ่งเป็นสุนัขดุยิ่งง่ายเพราะมันจะกระโดดเข้ามาจะกัด ต้องใช้ความเร็วเหวี่ยงบ่วงคล้องคอทันทีแล้วกระตุกไว้ และใช้ไม้เรียวตีให้กลัว จากนั้นจึงจับโยนเข้าไปในกรงขังแล้วปลดบ่วงออกจากคอ ต่อมามีการจัดทำบ่วงคล้องคอสุนัขใหม่โดยใช้ท่อเหล็กขนาดครึ่งนิ้วยาวประมาณ 2-3 เมตร ใช้เชือกไนลอนสอดเข้าไปข้างในให้ทะลุปลายข้างหนึ่งและทำเป็นบ่วง ทั้งนี้เพื่อป้องกันสุนัขกัดเชือก” (เอมอร ไพไหล 2540:53)

ในปัจจุบันวิธีการจับสุนัขก็จะใช้วิธีการอย่างเดิม ในกรณีที่สุนัขกลัวคนจะให้เจ้าของสุนัขจับไว้ให้ ด้วยวิธีการนำอาหารมาล่อให้สุนัขเข้ามากินอาหาร ขณะที่สุนัขกินอาหารเจ้าของจะจับสุนัขไว้ให้ด้วยเชือก หรือใช้สุนัขซึ่งบางรายก็มีอยู่ก่อนแล้ว พบว่าไม่ว่าสุนัขจะดุหรือเชื่องขนาดไหนก็ตาม เมื่อเข้าสู่กรงขังพวกมันจะไม่กัดกันเอง เหมือนกับว่าพวกมันรู้ชะตากรรมว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับตนเอง แน่นนอน ปัญหาหลักของคนจับสุนัขก็คือการถูกสุนัขกัด โดยเฉพาะในขั้นตอนการจับสุนัขเข้ากรงขังบนรถยนต์ ซึ่งสุนัขจะต่อสู้ขัดขืนอย่างสุดฤทธิ์ ปัญหาที่พบจากการแล่นสุนัขคือจะมีข้อบังคับว่าด้วยเรื่องการขนย้ายสัตว์ของกรมปศุสัตว์ ซึ่งจะต้องมีการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าก่อนที่จะมีการขนย้ายข้ามถิ่น ทำให้ต้นทุนการขนส่งสุนัขเพิ่มมากขึ้น และเนื่องจากราคาน้ำมันขณะนี้ (2549) แพงกว่าแต่ก่อนมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการอาชีพแล่นหมาอย่างมาก ทำให้ค่าใช้จ่ายมีมากขึ้น นอกจากนั้นยังมีปัญหาเรื่องส่วยทั้งจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ประจำด่านกักกันสัตว์(สุรชัย นูรินอก ,สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2549)

สรุปว่าการแล่นสุนัขจะประกอบด้วย

- 1.นายทุน
- 2.คนจับสุนัขหรือเด็กกรร
- 3.รถยนต์(รถกระบะหรือรถหกล้อ)ที่สร้างกรงขังไว้ข้างบน
- 4.หลังคารถติดเครื่องขยายเสียงเพื่อเชิญชวนให้ชาวบ้านนำหมามาขายหรือแลกเปลี่ยน

สินค้า

- 4.พื้นที่ที่จะออกไปค้นหาสุนัข
- 5.วิธีการแลกเปลี่ยนสินค้า
- 6.วิธีการจับสุนัข
- 7.การนำสุนัขมารวมในกรงขัง
- 8.เมื่อได้ครบตามจำนวนก็บรรทุกสุนัขกลับท่าแร่
- 9.เมื่อถึงท่าแร่แล้วก็นำสุนัขลงคอก

รูปที่3.3 รถบรรทุกสุนัขที่ได้จากการแลกสุนัข

3.3.2 การฆ่าและชำแหละสุนัข

เมื่อคนเล่นสุนัขเดินทางกลับถึงท่าแร่เจ้าของรถยนต์จะนำสุนัขไปลงคอกขังทันที การลงคอกนั้นเจ้าของรถยนต์จะนำไปลงคอกที่ตนเองตกลงกันให้เจ้าของคอกรับจ้างฆ่าและชำแหละให้เท่านั้น เพื่อนำสุนัขไปชำแหละแยกชิ้นส่วนเพื่อส่งจำหน่ายต่อไป หรือคนเล่นหมานำไปขายให้กับเจ้าของคอก แล้วเจ้าของคอกก็นำสุนัขไปชำแหละเพื่อขายต่ออีกทอดก็มี กระบวนการฆ่าและชำแหละเนื้อเริ่มมีการจัดระบบหรือขั้นตอนมากขึ้นนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2518 เป็นต้นมา และพัฒนาขึ้นตามลำดับจนถึงปัจจุบัน(เอมอร ไพไหล,2540) บริเวณที่ใช้เป็นสถานที่ฆ่าและชำแหละสุนัขเริ่มต้นจากใช้บริเวณบ้านของตนเอง ต่อมาได้ย้ายไปอยู่ที่นาตนเองที่ห่างไกลจากชุมชนพอสมควร เพราะว่าถ้าอยู่ใกล้ชุมชนจะสร้างความเดือดร้อนให้แก่ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใกล้เคียง เนื่องจากได้รับกลิ่นเหม็นสาบจากเลือด กระดูก และขี้สุนัข ซึ่งจะส่งกลิ่นเหม็นควาตลบไปทั่วบริเวณ(สิทธิพร ณ นครพนม,2537)

รูปที่3.4 คอกขังสุนัข

เนื่องจากในแต่ละวันมีการฆ่าและสุนัขมากกว่า 400-500 ตัว แต่หลังจากนั้นได้มีการจัดการด้วยการฝังกลบขึ้นส่วนที่ไม่ต้องการ คือซี่และเลือดสุนัข ส่วนกระดูกและหนังนั้นจะเป็นที่ต้องการของพ่อค้า โดยเฉพาะปัจจุบันหนังสุนัขนั้นราคาแพงมากตกฝืนละ 120-150 บาทสำหรับฝืนเล็ก และ 300 บาทสำหรับฝืนใหญ่ ทำให้มลภาวะภายในชุมชนลดลงจนแทบไม่หลงเหลือในปัจจุบัน เนื่องจากต่อมามีความต้องการสุนัขจำนวนมาก คนเล่นสุนัขอาจจะไม่สามารถฆ่าและสุนัขเองได้หมดภายในระยะเวลาอันจำกัด จึงมีคนรับจ้างฆ่าและฆ่าและสุนัขโดยเฉพาะ โดยคนรับจ้างฆ่าและสุนัขเรียกว่าเจ้าของคอก ซึ่งจะสร้างคอกขังสุนัขในบริเวณที่ห่างไกลชุมชนออกไป จะมีพนักงานทำหน้าที่ฆ่าและฆ่าและโดยเฉพาะแบบมืออาชีพ เจ้าของคอกสุนัขมักจะเป็นนายทุนรายใหญ่ที่ประกอบธุรกิจแบบครบวงจร คือ เล่นสุนัขด้วย รับจ้างฆ่าฆ่าและสุนัขด้วย และจัดจำหน่ายสุนัขด้วย แต่ก็มีหลายเจ้าที่รับจ้างฆ่าฆ่าและสุนัขอย่างเดียว การฆ่าและฆ่าและสุนัขจะกระทำกันในเวลากลางคืนตั้งแต่หัวค่ำจนถึงสว่าง ในช่วงเวลากลางวันจะไม่มีกรฆ่าและฆ่าและสุนัข การฆ่าและฆ่าและสุนัขก็กระทำอย่างง่าย ๆ โดยคนฆ่าสุนัขจะนำสุนัขไปยังบริเวณที่ฆ่า โดยก่อนจะฆ่าสุนัขจะต้องก่อไฟหรือสูมไฟเพื่อต้มน้ำให้เดือด คนฆ่าสุนัขก็จะทำการฆ่าอย่างง่าย โดยจะผูกสุนัขไว้กับเสา หรือให้คนอื่นคนหนึ่งจับเชือกที่ผูกสุนัขไว้ แล้วอีกคนหนึ่งจะใช้ค้อนทุบจนสุนัขตาย หลังจากนั้นจะใช้มีดปลายแหลมแทงคอสุนัขเอาเลือดออก และใช้มีดปาดหลอดลมให้ขาด เพื่อให้สุนัขตายสนิท จากนั้นนำสุนัขไปเผาแล้วใช้น้ำร้อนลวกขูดขนออกให้ขาวสะอาดต่อไป สุนัขที่ผ่านการขูดขนจนหมดทั้งตัวแล้วก็มีคนอื่นหนึ่งนำสุนัขที่ขูดขนแล้วไปเผาไฟ หรือภาษาอีสานเรียกว่า “ลนไฟ” เพื่อให้ขนอ่อนหรือขนบางส่วนที่ขูดออกไม่หมดถูกไฟลนจนไหม้เกรียม เมื่อลนไฟทั่วทั้งตัวแล้วก็จะนำสุนัขไปล้างน้ำ และขูดหนังสุนัขให้สะอาด จากนั้นก็จะทำการฆ่าและเพื่อแยกชิ้นส่วนเช่น เนื้อสด หนัง เครื่องใน กระดูก พวงอ้นชะ แล้วจัดส่งให้นายทุนที่มารับไปจัดจำหน่ายต่อไป(บางที่อาจจะเป็นคนเดียวกับนายทุนเล่นสุนัข) การฆ่าและฆ่าและเนื้อสุนัขจะกระทำกันในตอนกลางคืน สาเหตุน่าจะมาจากเพราะตอนเช้าจะได้นำเนื้อ

สุนัขไปขายต่อได้เลย ซึ่งก็เหมือนกับการฆ่าชำแหละหมู วัว แต่ก่อนการชำและชำแหละสุนัขจะกระทำกันเองในครอบครัวตั้งแต่ต้นจนจบ ต่อมาเมื่อความต้องการของตลาดสูงขึ้น ปริมาณสุนัขที่ต้องชำและชำแหละมีมากขึ้น แรงงานภายในครอบครัวไม่พอ นายทุนที่ชำและสุนัขก็ทำการว่าจ้างแรงงาน โดยแรงงานที่ว่าจ้างจะแบ่งงานกันทำ โดยกลุ่มแรกจำนวนสองคนแรกจะทำการชำสุนัขโดยเฉพาะ เริ่มต้นจากจับสุนัขออกจากคอกโดยใช้เชือกในล่อนขนาดหัวแม่มือยาวประมาณ 3-5 เมตร ปลายด้านหนึ่งทำเป็นปวงสวมไว้ด้วยท่อเหล็กยาวประมาณ 50 เซนติเมตร ผูกติดไว้กับไม้ไผ่ยาว 3-4 เมตรโดยคนหนึ่งจับสุนัขอีกคนหนึ่งจะใช้ค้อนหรือไม้ทุบสุนัขให้สลบหรือตาย จากนั้นใช้มีดปลายแหลมแทงคอเอาเลือดออก และปาดหลอดลมให้ขาดจนตาย อีกกลุ่มหนึ่งจะเตรียมก่อกองไฟและต้มน้ำให้เดือด 2-3 เตา แล้วนำสุนัขที่กลุ่มแรกชำแล้วมาจุ่มน้ำร้อนแล้วชูดขนออกครึ่งละตัว และทำการเผาขนอีกครั้งจนหมดทุกตัว จากนั้นก็จะช่วยกันชำแหละแยกชิ้นส่วนสุนัขออกจากกัน แยกแต่ละชิ้นส่วนออกเป็นกองๆ ได้แก่ เนื้อสด เครื่องใน ไค้โครงกระดูกหนัง พวงอัมชะ แล้วจัดส่งให้นายทุนที่มารับซื้ออีกทอด โดยชิ้นส่วนทุกอย่างของสุนัขนอกจากเลือดและมูลสุนัขแล้วจะขายได้หมด และมีนายทุนรับซื้อทั้งหมด (สุรชัย บุรินอก, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2549)

สรุปขั้นตอนการชำและสุนัขจะประกอบด้วย

1. นำสุนัขมาชำ ซึ่งจะมีคนงานที่ทำหน้าที่ชำสุนัขโดยเฉพาะ
2. นำสุนัขที่ถูกชำมาชำแหละแยกชิ้นส่วน ซึ่งจะมีคนงานอีกกลุ่มทำหน้าที่ในการชำและแยกชิ้นส่วนสุนัขให้เป็นหมวดหมู่
3. วิธีการฟอกหนังสุนัข
4. การต้มโครงกระดูกสุนัข
5. การเคี้ยวสกัดน้ำมันสุนัข

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 3.5 การชำแหละสุนัข

3.3.3 การจัดจำหน่าย

ในตอนแรกกระบวนการค้าสุนัขจะทำเองในครอบครัวตั้งแต่ต้นจนจบ คือหาสุนัข แล้วนำสุนัขมาชำแหละ แล้วนำเนื้อสุนัขและชิ้นส่วนที่ชำแหละไปขาย โดยส่วนปกติแล้วนายทุนที่ซื้อสุนัขมาชำแหละหรือที่เรียกว่าเจ้าของคอกสุนัขจะเป็นผู้จัดจำหน่ายด้วย(แต่โดยส่วนใหญ่เจ้าของคอกจะเป็นนายทุนแล่นสุนัขด้วย) ต่อมาเมื่อความต้องการของตลาดมีมากขึ้น ก็จะมีนายทุนที่ทำหน้าที่รับเนื้อสุนัขที่ชำแหละแล้วไปจัดจำหน่ายอีกทอด สำหรับเนื้อสดนั้นจะขายกันเองในชุมชนท่าแร่ หรือจะมีพ่อค้าจากบริเวณใกล้เคียงมารับไปขาย ส่วนเนื้อสุนัขตากแห้งหรือเนื้อสุนัขแดดเดียวนั้น ก็จะมีขายในชุมชนท่าแร่ แต่ส่วนใหญ่จะส่งไปขายยังต่างจังหวัด โดยจัดส่งไปทั่วประเทศไทยตามแต่มีคำสั่งซื้อ ซึ่งจะมีนายทุนจากต่างจังหวัดสั่งซื้อเนื้อแดดเดียว(เนื้อสุนัขตากแห้ง)ไปจัดจำหน่ายอีกทอดหนึ่ง โดยตลาดใหญ่ที่สุดอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ในปัจจุบัน(2549)แต่ละวันจะมีสุนัขถูกฆ่าและชำแหละประมาณ 400 -500 ตัว ซึ่งน้อยกว่าช่วงปี พ.ศ.2540 ที่การฆ่าชำแหละจะตกวันละกว่าพันตัว เหตุผลก็คือนายทุนจะนิยมขายสุนัขเป็นมากกว่า แต่ที่ยังทำการฆ่าชำแหละอยู่เพื่อช่วยไม่ให้คนที่ทำอาชีพฆ่าชำแหละสุนัขตกงาน การฆ่าสุนัขเพื่อชำแหละขายในแต่ละวันในท่าแร่ จะตอบสนองต่ออุปสงค์จากภายนอกชุมชนมากกว่าภายในชุมชนท่าแร่(สุรชัย บุรินอก , สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2549) ปัจจุบันนายทุนท่าแร่นิยมขายสุนัขเป็นมากกว่าเพราะสะดวก รวดเร็ว และได้กำไรมากกว่าการฆ่าชำแหละขาย โดยการขายสุนัขเป็นจะมีทั้งขายในประเทศ ทั้ง

ในจังหวัดสกลนครเองและจังหวัดใกล้เคียงเช่น มุกดาหาร , นครพนม และ กาฬสินธุ์ แต่ส่วนใหญ่ นายทุนท่าแร่จะส่งสุนัขเป็นไปยังประเทศเวียดนามที่มีความต้องการสุนัขมาก จนนายทุนท่าแร่หาสุนัขส่งไม่ทัน (สมเจตน์ กำลังเดช , สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2549)

การค้าสุนัขเป็นเพื่อนำไปฆ่าชำแหละอีกทอดหนึ่ง เป็นธุรกิจการค้าหลักของชาวท่าแร่ในปัจจุบัน มีทั้งการค้าในประเทศและต่างประเทศ โดยในประเทศจะมีคำสั่งซื้อสุนัขเป็นจากพ่อค้าแม่ค้าในท้องถิ่นอื่นๆ ในจังหวัดสกลนคร เช่นเทศบาลตำบลงมดมะไฟ อำเภอเมืองจังหวัดสกลนคร , ตลาดอำเภอกุสุมาลย์ , ตลาดอำเภอโพนนาแก้ว , ตลาดสดเทศบาลเมืองจังหวัดสกลนคร, ตลาดอำเภอพังโคน ส่วนที่อื่นก็มีตลาดอำเภอนาหว้า , อำเภอนาแก , อำเภอเมืองจังหวัดนครพนม , อำเภอเมืองจังหวัดมุกดาหาร และที่จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยพ่อค้าแม่ค้าที่รับซื้อจะนำไปชำแหละเนื้อขายต่ออีกทอดหนึ่ง ปัจจุบันตลาดค้าสุนัขในจังหวัดสกลนครและใกล้เคียง มีการขยายตัวมากขึ้น ความต้องการบริโภคเนื้อสุนัขมีสูง แต่เนื่องจากสุนัขในท้องถิ่นขาดแคลน และในท้องถิ่นอื่นไม่มีใครที่ทำอาชีพแลสดสุนัขเหมือนชาวท่าแร่ พ่อค้าแม่ค้าต่างถิ่นจึงพึ่งพาคนแลสดสุนัขจากท่าแร่ เพื่อที่จะนำสุนัขไปชำแหละเพื่อปรุงเป็นอาหารขาย หรือชำแหละเนื้อและเครื่องในขายสุนัขเป็นที่ขายเพื่อชำแหละในประเทศราคาจะไม่แพงมากนัก ตกตัวละประมาณ 150-200 บาท (สมเจตน์ กำลังเดช , สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2549) ส่วนการค้าสุนัขเป็นกับต่างประเทศนั้นจะค้าขายกับประเทศเวียดนามเท่านั้น โดยปัจจุบันจะมีคำสั่งซื้อสุนัขเป็นจากท่าแร่จากนายทุนประเทศเวียดนามเป็นจำนวนมาก สำหรับการซื้อขายสุนัขนั้นจะตกราคาตัวละ 600 บาทไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ ปัจจุบันมีนายทุนที่ส่งสุนัขออกไปยังประเทศเวียดนามมีทั้งหมด 5 กลุ่ม (รวมทั้งสหกรณ์การเกษตรท่าแร่บูรณกิจด้วย) ซึ่งสุนัขส่วนหนึ่งจะถูกส่งต่อไปยังประเทศจีน (สุรชัย บุรีนอก , สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2549)

กล่าวโดยสรุปในการศึกษาส่วนนี้สามารถชี้ให้เห็นว่าปัจจัยเริ่มต้นของการกำเนิดตลาดค้าสุนัขนั้นมาจากวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารของชาวท่าแร่ และปัจจัยจากผลตอบแทนทางธุรกิจ แต่ต่อมาปัจจัยสำคัญที่ทำให้ธุรกิจค้าสุนัขขยายตัวเติบโตจนถึงปัจจุบันไม่ใช่ปัจจัยจากวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารของคนท่าแร่ แต่เป็นปัจจัยจากผลตอบแทนทางธุรกิจซึ่งมีพื้นฐานจากวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขของต่างประเทศเป็นสำคัญ ซึ่งการค้าสุนัขกับต่างประเทศให้ผลตอบแทนมากกว่าการค้าสุนัขในประเทศมาก จึงเป็นแรงจูงใจให้คนเข้ามาประกอบอาชีพค้าสุนัขมากยิ่งขึ้น ถ้าหากผลตอบแทนจากธุรกิจค้าสุนัขมีไม่มากต่อให้มีคนบริโภคเนื้อสุนัขจำนวนมากทั่วโลกก็ไม่ใช่แรงจูงใจสำคัญที่จะทำให้คนหันมาประกอบธุรกิจค้าสุนัขมากขึ้นเรื่อยๆดังที่เป็นอยู่ นอกจากนั้นการผลิตเนื้อสุนัขตากแห้ง/อาหารที่ทำจากเนื้อสุนัขเช่นได้กรอกอีสาน/ลูกชิ้น ส่วนใหญ่ไม่ได้เกิดจากอุปสงค์ที่มีต่อเนื้อสุนัขตากแห้ง/อาหารที่ทำจากเนื้อสุนัข แต่

เนื่องจากคนทั่วไปไม่รู้ว่าเป็นอาหารที่ตัวเองรับประทานลงไปนั้นคือเนื้อสุนัข เพราะพ่อค้าแม่ค้าจะนำเนื้อสุนัขตากแห้งไปปนกับเนื้อวัวเนื้อควายแล้วบอกผู้บริโภคว่าเป็นเนื้อวัว หรือได้กรอกอีसानก็บอกว่าทำจากเนื้อหมู ลูกชิ้นก็บอกว่าทำจากเนื้อวัว สิ่งเหล่านี้คืออุปสงค์ที่ไม่ใช่อุปสงค์จริง และอุปสงค์ส่วนนี้มีส่วนทำให้การค้าสุนัขของท่าแร่เติบโต มีส่วนช่วยให้คนท่าแร่มีงานทำ

3.4 การรวมตัวกันของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพค้าสุนัข

นายทุนค้าสุนัขท่าแร่ได้รวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์เพื่อเป็นตัวกลางในการซื้อขายสุนัขขึ้นในปี พ.ศ. 2547 ชื่อ “สหกรณ์การเกษตรท่าแร่บูรณกิจสกจนครจำกัด” สำนักงานตั้งอยู่ที่เลขที่ 415 หมู่ 8 ตำบลท่าแร่ อำเภอเมือง จังหวัดสกจนคร และได้รับจัดตั้งเป็นสหกรณ์อย่างถูกต้องเมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2547 โดยมีคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ดังนี้

- 1.นางทองอินทร์ วรรณพรม ,ประธานสหกรณ์
- 2.นายธงชัย นิยมสกุล, รองประธานสหกรณ์
- 3.ด.ต.สมเจตน์ กำลังเดช, เภรัญญิก
4. นายสุรชัย บุรีนอก, เลขานุการ
- 5.นายบุญส่ง ศรีศรีชุม
- 6.นายประเสริฐชัย เขียนพลแสน
- 7.นางรัตน์ ศีกาแก้ว
- 8.นายพัฒนพงษ์ ชีเมเมฆ
- 9.นายประกาย ทรงถ้ำ
- 10.นางสาวดาว แซ่จาง
- 11.นายบุญแย้ม สุวานระชา

โดยสหกรณ์การเกษตรท่าแร่บูรณกิจสกจนครจำกัดได้ริเริ่มจากแนวคิดของผู้จำหน่ายสุนัขและผู้ประกอบอาชีพฆ่าชำแหละสุนัข ที่ประสบปัญหาในการฆ่าสุนัขจำหน่าย เพื่อที่จะพยายามผลักดันให้อาชีพค้าสุนัขเป็นอาชีพที่ถูกกฎหมาย โดยสหกรณ์ฯจะเป็นตัวกลางในการซื้อขายสุนัขให้แก่สมาชิก จากนั้นสหกรณ์ฯจะทำการชำแหละและหาลาดจัดจำหน่ายทั้งในรูปสุนัขเป็นและเนื้อสุนัขตากแห้ง ทางสหกรณ์ฯจะมีคอกขังสุนัขและโรงฆ่าชำแหละสุนัขที่ถูกต้องตามกฎหมาย

สมาชิกของสหกรณ์จะมีสองประเภทคือ

- 1.สมาชิกหลักคือสมาชิกที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสกจนคร

2. สมาชิกสมทบคือสมาชิกที่อยู่ต่างจังหวัด

ปัจจุบัน(2549)มีสมาชิกหลักจำนวน 173 ราย สมาชิกสมทบจำนวน 113 รายในแต่ละวันทางสหกรณ์ฯจะมีเงินหมุนเวียนจากการซื้อขายสุนัขวันละประมาณ 2 ล้านบาท หรือปีละกว่า 700 ล้านบาท (สุรัชย์ บุรีนอก , สัมภาษณ์ , 14 สิงหาคม 2549)

การมีสหกรณ์ฯเป็นตัวกลางในการจัดซื้อและจำหน่าย ทำให้การค้าสุนัขเป็นระบบระเบียบมากขึ้นและสะดวกยิ่งขึ้น ในการซื้อขายสุนัขทางสหกรณ์ฯจะคิดค่าบริหารจัดการตัวละ 5 บาท การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรทำแร่บุรีรัมย์ นับเป็นความพยายามของกลุ่มนายทุนค้าสุนัขทำแร่ที่จะพยายามผลักดันให้อาชีพค้าสุนัขเป็นอาชีพที่ถูกกฎหมาย โดยทางรัฐสามารถจัดเก็บภาษีอันเกิดจากการค้าสุนัขได้ นอกจากนั้นการรวมกลุ่มกันของผู้ประกอบอาชีพค้าสุนัขยังเป็นการเพิ่มอำนาจในการต่อรอง เพื่อปกป้องผลประโยชน์ทางการค้าสุนัขของชาวทำแร่

3.5 ความสำคัญของธุรกิจค้าสุนัขต่อทำแร่

ธุรกิจค้าสุนัขของทำแร่เป็นธุรกิจขนาดใหญ่ มีคนที่เกี่ยวข้องประมาณ 2,000 คนคิดเป็นประมาณ 20% ของคนทำแร่ทั้งหมด ซึ่งจะประกอบด้วยนายทุน คนจับสุนัข คนฆ่า ชำแหละสุนัข แรงงานในธุรกิจค้าสุนัขจะอาศัยคนในท้องถิ่น โดยคนจับสุนัขที่ไปกักรถเล่นสุนัขจะมีรายได้วันละ 300-500 บาท(แล้วแต่ความสามารถ) คนฆ่าชำแหละสุนัขจะมีรายได้มากกว่า 500 บาทต่อวัน (แล้วแต่ความสามารถและจำนวนสุนัขที่ฆ่าชำแหละ) สำหรับนายทุนเล่นสุนัขนั้นจะมีรายได้ตั้งแต่เดือนละ 50,000 บาทโดยประมาณ จนถึงมากที่สุดเดือนละ 3 ล้านบาทบาท (สุรัชย์ บุรีนอก , สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2549) ธุรกิจค้าสุนัขเป็นธุรกิจที่มีกำไรสูงมาก เป็นหัวใจหลักของทำแร่ และมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของจังหวัดสกลนครมากที่สุดทีเดียว สุรัชย์ บุรีนอกบอกว่า

“แต่ก่อนผมเคยทำงานเป็นอาสาสมัครของมูลนิธิร่วมกตัญญู แล้วต่อมาก็ทำงานเป็นซูเปอร์ไวเซอร์ บริษัทยาม มาได้เมียที่ทำแร่ ผมเป็นคนอำเภอวาริชภูมิ ผมไม่เคยกินหมา ปัจจุบันก็ไม่กิน สาเหตุที่ผมหันมาประกอบอาชีพเล่นหมา เพราะมาอยู่ที่นี้ไม่มีอาชีพที่แน่นอนทำ ก็ทำนาทำไร่ รายได้ไม่พอเลี้ยงตัว ตอนแรกก็ไปนั่งดูเขาจับหมาลงจากรถที่คอก ถึงกับตกใจ เพราะเฉพาะค่าจับหมาลงจากรถตัวละ 5 บาทเบ็บเดียวก็จับหมดเป็นร้อยๆตัว การจับหมาลงรถจะใช้เหมือนคีมคีบหนีบหมาไว้แล้วก็จับวางลงในคอก คิดในใจว่าทำไมยากเราน่าจะทำได้ ส่วนค่าฆ่าหมาอย่างเดียวไม่เกี่ยวกับชำแหละ ตกตัวละ 3 บาท ผมนั่งดูแล้วก็คิดว่ามันเป็นรายได้ที่สูงมากๆ เพราะไม่ได้ยุ่งยากอะไร คิดว่าเราก็

น่าจะทำได้ เลยไปขอทำกับเจ้าของคอก ปรากฏว่าวันแรกที่ทำได้สามารถคืบหมาลงคอก 140 ตัวและรับหมาทั้ง 140 ตัวได้เงินมา 1,120 บาทภายในเวลาไม่ถึง 3 ชั่วโมง เป็นรายได้สูงที่สุดในชีวิตตั้งแต่เกิดมาในตอนนั้น และเริ่มอาชีพแลหมาในปี 2539 โดยตอนแรกไปขอความช่วยเหลือจากป่าทองอินทร์ วรรณพรม เจ้าของคอกหมารายได้สูงที่สุดในท่าแร่ ขอทำงานด้วย เป็นลูกน้องติดรถหาหมากับทีมงานของป่าทองอินทร์อยู่สักพักมีความรู้เส้นทางแล้ว ก็เลยขอยืมเงินแกมาออกรถกระบะร่วมวิ่งหาหมาด้วย ปัจจุบันมีรายได้หักค่าใช้จ่ายแล้วตกเดือนละ ประมาณ 50,000 บาท ผมทำมา 10 ปีแล้ว การวิ่งหมาของผมจะไปเป็นกลุ่มๆ ตามเส้นทางที่กำหนด ทั้งทั้งภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคเหนือ มีลูกน้อง 1 คนจ่ายค่าแรงให้ เทียวละ 1,000 บาท ค่าบุหรี่ยีกต่างหาก เดือนหนึ่งจะออกแล่นหมาประมาณ 7-8 เทียว ใช้เวลาเทียวละ 3-4 วัน เนื่องจากผมชำนาญเส้นทางแล้วจึงสามารถหาหมาได้เร็ว ผมได้กำไรจากการแล่นหมาเทียวละ ประมาณ 7,000 บาท” (สุรชัย บุรินอก,สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2549)

ผลของธุรกิจค้าสุนัขทำให้คนท่าแร่จะมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี มีรายได้มากพอที่จะส่งลูกให้เรียนสูงๆ ซึ่งแตกต่างจากชาวอีสานทั่วไปที่มีฐานะยากจน คนท่าแร่ไม่ค่อยได้ไปขายแรงงานยังต่างถิ่น เพราะพวกเขามีงานทำและมีรายได้เพียงพอจากธุรกิจค้าสุนัข ที่หล่อเลี้ยงชุมชนอย่างไม่ขาดแคลน ธุรกิจค้าสุนัขจึงมีความสำคัญต่อท่าแร่มาก ข้าพเจ้ามองว่าหากไม่มีธุรกิจค้าสุนัข ท่าแร่คงไม่เจริญมากขนาดนี้ ขนาดเป็นเพียงตำบลหนึ่งแต่ท่าแร่เป็นเมืองที่เจริญมาก เขตเทศบาลตำบลท่าแร่มีตลาดสด 2 แห่ง มีโรงเรียนระดับมัธยมที่สอนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สองแห่งเนื่องจากชาวท่าแร่มีงานทำในท้องถิ่นตัวเอง ปัญหาความแตกแยกทางครอบครัวอันเกิดจากการไปขายแรงงานต่างถิ่น และปัญหาเรื่องยาเสพติดจึงไม่ค่อยมี เช่นเดียวกับปัญหาหลักเล็กขโมยน้อยก็ไม่ค่อยมี ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีมาก ชาวท่าแร่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ วันอาทิตย์ส่วนใหญ่ชาวท่าแร่จะไปโบสถ์ สวดมนต์ขอพรจากพระเจ้า (สมเจตน์ กำลังเดช ,สัมภาษณ์,14 สิงหาคม 2549)

ดังนั้นกล่าวได้ว่าธุรกิจค้าสุนัขเป็นธุรกิจที่สำคัญต่อท่าแร่มาก หากไม่มีธุรกิจนี้จะทำให้สังคมท่าแร่แตกสลายทันที เพราะธุรกิจนี้ทำให้คนท่าแร่ไม่ทิ้งบ้านช่องไปทำงานต่างถิ่น รายได้จำนวนมากจากธุรกิจค้าสุนัขทำให้เศรษฐกิจท่าแร่เกิดการหมุนเวียน คนอื่นที่ไม่ได้ทำธุรกิจเกี่ยวกับการค้าสุนัขก็ได้ประโยชน์ทางอ้อมด้วย สุรชัย บุรินอกบอกว่า

“ความสำคัญของธุรกิจค้าหมาไม่ใช่เพียงสำคัญต่อท่าแร่เท่านั้น แต่ยังสำคัญต่อเศรษฐกิจของเมืองสกลนครด้วย ถ้าไม่มีการค้าหมารับรองว่าสังคมท่าแร่แตกทันที และจะทำให้เศรษฐกิจของสกลนครมีปัญหาด้วย เอาแค่การซื้อรถคนท่าแร่ส่วนใหญ่มีรถยนต์ทั้งกระบะ

และรถเก๋งกันทั้งนั้น เพราะมีรายได้จากการค้าหามาาก ผมเชื่อเลยว่าในจังหวัดสกลนคร ไม่มีหมู่บ้านไหนจะซื้อรถมากเท่าท่าแร่ แม้แต่คนในเมืองสกลก็เถอะ ผมกล้ายืนยันได้ว่าท่าแร่มีกำลังซื้อที่สูงมาก คนท่าแร่เป็นกลุ่มคนที่มีฐานะดีที่สุดของจังหวัดสกลนคร ถ้ารัฐบาลห้ามไม่ให้พวกผมค้าหามา รับรองได้เลยว่าเศรษฐกิจของสกลก็ได้รับผลกระทบมากด้วย” (สุรชัย บุรินอก ,สัมภาษณ์,14 สิงหาคม 2549)

ในส่วนนี้สามารถสรุปได้ว่าธุรกิจค้าสุนัขเป็นหัวใจสำคัญของท่าแร่ การห้ามบริโภคเนื้อสุนัขไม่ได้ทำให้วิถีการดำรงชีวิตเรื่องอาหารการกินของคนท่าแร่ขาดแคลน ไม่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของท่าแร่มากนัก แต่ที่จะส่งผลกระทบต่อท่าแร่มากคือการห้ามค้าสุนัข เพราะถ้าห้ามค้าสุนัขจะทำให้คนท่าแร่กว่า 20 % ตกงาน และมีหนี้สินจากการลงทุนในธุรกิจค้าสุนัข จะส่งผลให้สังคมท่าแร่แตกสลายทันที การบริโภคเนื้อสุนัขของชาวท่าแร่มีน้อยมากเมื่อเทียบกับปริมาณค้าสุนัขโดยรวม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นอุปสงค์จากต่างประเทศ(เวียดนาม)

3.6 การเติบโตของธุรกิจค้าสุนัขท่าแร่

นับตั้งแต่เริ่มมีตลาดค้าสุนัขเกิดขึ้นในชุมชนท่าแร่เมื่อปี พ.ศ. 2510 ธุรกิจนี้ก็เติบโตอย่างต่อเนื่อง มีผู้ประกอบการหน้าใหม่ๆเข้าสู่ธุรกิจนี้มากขึ้นเรื่อยๆอย่างต่อเนื่อง ดังที่กล่าวมาแล้วว่าธุรกิจค้าสุนัขนี้เติบโตมาก ดูได้จากปี พ.ศ.2535 มีรถแลกรสุนัขเพียง 112 คัน ปี พ.ศ.2549 เพิ่มเป็น 400 คัน หรือเพิ่มขึ้นถึง 300% ในเวลา 14 ปี คาดว่าธุรกิจค้าสุนัขนี้ถ้าไม่ได้ถูกขัดขวางจากสังคมทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ ธุรกิจนี้ยังจะเติบโตต่อไปอีกมาก เพราะประชาชนในประเทศเองก็หันมาบริโภคเนื้อสุนัขมากขึ้น มีตลาดค้าเนื้อสุนัขที่เกิดขึ้นใหม่ทั้งในจังหวัดสกลนครเองและจังหวัดใกล้เคียง ขณะที่อุปสงค์จากประเทศเวียดนามและอุปสงค์จากประเทศจีน ที่สั่งซื้อสุนัขผ่านนายทุนชาวเวียดนามมีมากเกินความสามารถของคนแล่นสุนัขท่าแร่ทั้งหมดจะหาสุนัขส่งไปให้ได้ ขณะที่ราคาสุนัขที่ส่งไปขายยังประเทศเวียดนามแพงกว่าสุนัขเป็นที่ขายในประเทศประมาณ 300 % ดูได้ราคาขายส่งสุนัขเป็นในประเทศจะตกตัวละเพียง 150-200 บาท แต่ราคาขายสุนัขเป็นไปยังประเทศเวียดนามตกตัวละไม่ต่ำกว่า 600 บาท ทำให้กำไรจากการค้าสุนัขเป็นกับประเทศเวียดนามมีมาก

นอกจากนั้นธุรกิจค้าสุนัขนี้ไม่จำเป็นต้องอาศัยความรู้มาก ไม่จำเป็นต้องจบปริญญาก็สามารถทำธุรกิจนี้ได้ หากมีเงินลงทุน เพราะตลาดยังมีความต้องการสูงมาก และตลาดหาง่ายมาก ในอนาคตความต้องการสุนัขจากเวียดนามและจีนยิ่งจะมีมากขึ้นกว่าปัจจุบันมาก อาจจะมี

หลายเท่าตัวก็ได้ เพราะเศรษฐกิจของประเทศเวียดนาม และประเทศจีนเติบโตอย่างต่อเนื่อง คนรวยของสองประเทศนี้เพิ่มขึ้นมาก อาหารที่ทำจากเนื้อสุนัขเป็นอาหารที่มีราคาแพงในสองประเทศนี้ คนที่มีฐานะดีเท่านั้นจึงจะสามารถซื้ออาหารที่ทำจากเนื้อสุนัขมารับประทานได้ เมื่อคนรวยเพิ่มขึ้นอุปสงค์ที่มีต่อเนื้อสุนัขย่อมเพิ่มขึ้น ดังจะเห็นได้จากราคาสุนัขในประเทศเวียดนามเมื่อปี พ.ศ.2543 แพงกว่าราคาสุนัขเมื่อ 2-3 ปีก่อนหน้าถึง 3 เท่า(Bangkok Post , 2000:4) ดังนั้นด้วยเหตุนี้ยิ่งจะทำให้ธุรกิจค้าสุนัขของท่าแร่เติบโตมากขึ้น เพราะอุปสงค์ที่มีต่อสุนัขมีมากขึ้นนั่นเอง นอกจากนั้นเนื่องจากคนรวยมีมากขึ้น ความต้องการบริโภคเนื้อสุนัขมีมากขึ้น อุปสงค์ต่อสุนัขมีมากขึ้น แล้วราคาขายส่งสุนัขหน้าจะแพงขึ้นมากกว่าปัจจุบัน ซึ่งยิ่งจะทำรายได้ให้คนประกอบธุรกิจค้าสุนัขมากยิ่งขึ้น ยิ่งปัจจุบันสุนัขในประเทศไทยลดน้อยลงไปมาก ในอนาคตยิ่งจะทำให้ราคาของสุนัขแพงขึ้น

สรุปได้ว่าการเติบโตของธุรกิจค้าสุนัขท่าแร่ เป็นผลมาจากอุปสงค์จากต่างประเทศมากกว่าอุปสงค์ภายในประเทศ เนื่องจากวัฒนธรรมบริโภคอาหารที่ทำจากสุนัขในประเทศจีนและเวียดนาม เป็นวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างจากคนทั่วไป เป็นวัฒนธรรมของคนรวยมีฐานะ การบริโภคเนื้อสุนัขจึงเป็นการแสดงออกถึงฐานะของผู้บริโภค ไม่ใช่เพื่อบำบัดความหิวเท่านั้น การเติบโตอย่างต่อเนื่องของเศรษฐกิจประเทศจีนและเวียดนามทำให้มีคนรวยเพิ่มขึ้น ความต้องการบริโภคเนื้อสุนัขย่อมมีมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการค้าสุนัขของท่าแร่ ผลตอบแทนจากการค้าสุนัขกับต่างประเทศที่มีมากมายนี้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีผู้ประกอบการค้าสุนัขหน้าใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น และเมื่อมีผู้เข้ามาประกอบอาชีพมากขึ้น รวมทั้งรายได้จากธุรกิจค้าสุนัขมีมาก อำนาจต่อรองของนายทุนค้าสุนัขย่อมมากตามไปด้วย

3.7 อุปสรรคของการค้าสุนัข

การทำธุรกิจการค้าทุกอย่างย่อมมีอุปสรรค อุปสรรคที่สำคัญของการประกอบธุรกิจค้าสุนัขของชาวท่าแร่คือปัญหาที่เกิดจากการถูกตำรวจจับ ซึ่งอาจจะทำให้คนที่ประกอบธุรกิจค้าสุนัขท่าแร่ประสบปัญหาขาดทุนได้ ผู้ประกอบอาชีพค้าสุนัขท่าแร่มักจะถูกตำรวจจับอยู่บ่อยๆ บางคนก็จับเพื่อเรียกเงิน แต่บางคนก็สั่งให้ปล่อยสุนัขที่แลกมาทั้งหมด ไม่ยอมรับเงิน เพราะเขาบอกว่าการค้าสุนัขผิดกฎหมาย เป็นบาป (สมเจตน์ กำลังเดช,2549:สัมภาษณ์) ต้นตอของปัญหาสำคัญเกิดจากภาครัฐข้าราชการ เนื่องจากไม่ได้มีกฎหมายข้อใดระบุว่าสุนัขเป็นสัตว์ที่ห้ามฆ่า /ห้ามบริโภค แต่ผู้ประกอบการค้าสุนัขท่าแร่ก็ยังคงถูกตำรวจจับเป็นประจำ นายยุคล ล้มแหลมทอง

อธิบดีกรมปศุสัตว์เป็นคนบอกเองว่าไม่มีกฎหมายรองรับให้ไปเอาผิดคนค้าสุนัขได้ (เดลินิวส์ ,2546:10) นี่คือนโยบายสำคัญอันเกิดจากการใช้อำนาจของข้าราชการ เมื่อรัฐเองไม่ได้ระบุไว้แน่ชัดว่าสุนัขคือสัตว์ที่ห้ามฆ่า/ห้ามบริโภค แต่ยังมีเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้ประกอบการอาชีพค้าสุนัขอยู่เสมอ ซึ่งมักจะอ้างว่าการค้าสุนัขผิดกฎหมาย นี่แสดงให้เห็นถึงการใช้อำนาจที่เกินขอบเขตของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผลของการใช้อำนาจเกินขอบเขตของเจ้าหน้าที่ตำรวจขณะที่ผู้ประกอบการอาชีพค้าสุนัขทำแรมไม่มีอำนาจมากพอที่จะไปโต้แย้งได้ พวกเขาจึงจำเป็นต้องจ่ายเงินใต้โต๊ะหรือ “ส่วย” เพื่อให้การประกอบอาชีพราบรื่น

สุรัชย์ บุรินอก เนื่องจากการค้าสุนัขยังเป็นอาชีพที่ไม่มีกฎหมายรองรับ ดังนั้นเพื่อที่จะทำให้นักล่าสุนัขหรือพวก “เล่นหมา” และนายทุนอื่นๆ ประกอบอาชีพได้สะดวกราบรื่นไม่ถูกกีดกันแก่งก็จะต้องจ่ายส่วยให้กับผู้เกี่ยวข้อง ทั้งตำรวจ คนใหญ่คนโตในจังหวัด และนายด่านกักกันสัตว์ ขณะที่เจ้าหน้าที่ส่งสุนัขออกผ่านทางชายแดนจังหวัดนครพนมเพื่อส่งไปยังประเทศลาวก็ต้องจ่ายให้กับเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องด้วยเช่นกัน แต่ถึงอย่างไรก็ตามปัญหาเรื่องส่วยเป็นปัญหาเล็กน้อย ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อธุรกิจค้าสุนัขโดยรวมของท่าแร่มา

“พวกผมต้องการให้รัฐบาลให้การรับรองอาชีพค้าสุนัขว่าเป็นอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมายเสียที เพราะจะได้ไม่ต้องเสียส่วยให้กับตำรวจ หรือพวกนายด่านกักกันสัตว์ ด่านป่าไม้ป่าสงวนแห่งชาติ รายจ่ายตรงนี้เสียไปโดยเปล่าประโยชน์ ปีหนึ่งๆ พวกผมต้องเสียส่วยรวมๆกันปีละหลักหลายล้านบาท เพื่ออำนวยความสะดวก ไม่งั้นการประกอบอาชีพก็ลำบาก สู้เอาเงินที่เสียส่วยเหล่านี้มาจ่ายเป็นภาษีให้กับประเทศชาติยิ่งจะดีกว่า” (สุรัชย์ บุรินอก, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2549)

ในส่วนนี้สรุปได้ว่าอุปสรรคสำคัญของธุรกิจค้าสุนัขคือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่ใช้อำนาจเกินขอบเขตในการจับกุม ตำรวจบางคนจับเพื่อต้องการรีดไถเงิน แต่บางคนจับเพื่อขัดขวางการค้าสุนัข โดยทำการยึดรถบรรทุกสุนัข หรือสั่งให้ปล่อยสุนัข แต่ก็ส่งผลกระทบต่อธุรกิจค้าสุนัขของท่าแร่ไม่น้อยมาก เพราะผู้ประกอบการอาชีพค้าสุนัขของท่าแร่ได้แก้ปัญหานี้ด้วยการจ่ายส่วยให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกสถานีที่รถแล่นสุนัขท่าแร่วิ่งผ่าน เพื่ออำนวยความสะดวก มีเพียงตำรวจส่วนน้อยเท่านั้นที่จับกุมโดยไม่ยอมรับเงิน

3.8 สรุปท้ายบท

ในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีพฤติกรรมกรรมการบริโภคของผู้บริโภคนั้นผู้บริโภคนั้นจะเลือกซื้อสินค้าตามความพึงพอใจ วัฒนธรรมการบริโภคเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดอุปสงค์ที่มีต่อสินค้า และส่งผลทำให้มีการผลิตสินค้าจำหน่ายเพื่อตอบสนองอุปสงค์ ดังนั้นผู้ผลิตจะทำการผลิตอะไรเพื่อขายต้องสำรวจพฤติกรรมของผู้บริโภคก่อน ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดตลาดค้าสุนัขเพื่อบริโภคในท่าแร่จะผสมผสานกันระหว่างปัจจัยทางวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารของคนท่าแร่ เพราะคนท่าแร่ส่วนใหญ่นิยมบริโภคเนื้อสุนัข และบริโภคมานานกว่า 120 ปี ตั้งแต่ตั้งชุมชน กับปัจจัยทางด้านผลตอบแทนทางธุรกิจ คนที่คิดขายคนแรกมีสาเหตุจากกิจการขายของชำตลาดท่าแร่ไม่ค่อยดีจึงทดลองฆ่าสุนัขเพื่อชำแหละเนื้อขาย เพราะคนท่าแร่จำนวนมากนิยมบริโภคเนื้อสุนัข ผลคือมีคนอุดหนุนอย่างมาก และการค้าเนื้อสุนัขในท่าแร่ก็เจริญเติบโตจนถึงปัจจุบัน จากการเริ่มต้นชำแหละสุนัขขายเพียงครอบครัวเดียวในปี พ.ศ.2510 ปัจจุบันธุรกิจค้าสุนัขท่าแร่เป็นธุรกิจขนาดใหญ่ มีคนท่าแร่เกี่ยวข้องโดยตรงประมาณ 20%

ปัจจัยที่ทำให้ธุรกิจค้าสุนัขของท่าแร่ขยายตัวใหญ่โต เป็นปัจจัยจากผลตอบแทนทางธุรกิจที่มีมากโดยมีปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขของต่างประเทศสนับสนุน สาเหตุสำคัญที่ทำให้คนเข้ามาประกอบอาชีพค้าสุนัขมากขึ้นและทำให้ธุรกิจค้าสุนัขขยายตัวมากยิ่งขึ้นคืออุปสงค์จากต่างประเทศ ในปี พ.ศ. 2518 จะเป็นอุปสงค์ที่มีต่อ “อึนทะสุนัข” จากประเทศจีน , ญี่ปุ่น, ยองกงที่ไม่จำกัดจำนวน แต่ในปัจจุบันจะเป็นอุปสงค์ที่มีต่อสุนัขเป็นจากประเทศเวียดนาม(และจากประเทศจีนผ่านเวียดนาม) ที่ไม่จำกัดจำนวน สิ่งจูงใจที่สำคัญที่สุดคือกำไรที่ของธุรกิจค้าสุนัขที่มีมาก คาดว่าในอนาคตธุรกิจนี้ยังคงขยายตัวอีกมาก และคาดว่าจะมีผู้ประกอบการหน้าใหม่ๆเข้าสู่ธุรกิจค้าสุนัขอีกมาก กำไรจากการค้าเป็นสุนัขกับเวียดนามมีมากกว่าการค้าสุนัขเป็นในประเทศ ราคาขายสุนัขเป็นไปยังประเทศเวียดนามจะแพงกว่าราคาขายสุนัขเป็นในประเทศประมาณ 300% ธุรกิจค้าสุนัขเป็นธุรกิจที่สำคัญที่สุดของท่าแร่ รายได้หลักของธุรกิจค้าสุนัขท่าแร่ปัจจุบันจะมาจากการขายสุนัขเป็นส่งให้ประเทศเวียดนาม

อุปสรรคสำคัญของการค้าสุนัขคือปัญหาถูกเจ้าหน้าที่รัฐจับกุม นายทุนค้าสุนัขท่าแร่จึงจำเป็นที่จะต้องจ่ายส่วยให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวก ปัจจุบันธุรกิจค้าสุนัขของท่าแร่เป็นธุรกิจขนาดใหญ่ มีคนเกี่ยวข้องจำนวนมาก มีรายได้เข้าประเทศจำนวนมาก อำนาจต่อรองของนายทุนค้าสุนัขท่าแร่จึงมีมาก

บทที่ 4

ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมการบริโภคสุนัข

4.1 สาเหตุของความขัดแย้ง

ในบทนี้จะได้ศึกษาถึงความขัดแย้งอันเนื่องมาจากวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขที่ต่างกัน สาเหตุของความขัดแย้งทางวัฒนธรรมเกิดจากการปะทะสังสรรค์ของวัฒนธรรมที่ต่างกัน เมื่อผู้คนที่อยู่ต่างสังคมที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันเกิดการไม่ยอมรับวัฒนธรรมของกัน (อมรา พงศาพิชญ์, 2547:21-22) ในสังคมนั้นมีความแตกต่างหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมนี้เองที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้ง Samuel P. Huntington ให้ความเห็นว่าหลังสงครามเย็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทั่วโลกจะเป็นความขัดแย้งอันเกิดจากความแตกต่างของวัฒนธรรม/อารยธรรม โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างประเทศมุสลิมกับประเทศตะวันตกที่นำโดยสหรัฐอเมริกา ไม่ใช่ความขัดแย้งอันเนื่องมาจากอุดมการณ์หรือเศรษฐกิจอย่างที่เคยเป็นมา (Samuel P. Huntington ,1993)

ความขัดแย้งทางด้านวัฒนธรรม มักจะเป็นความขัดแย้งที่พัวพันกับปัญหาอัตวิสัย (subjectivity) ปัญหาความขัดแย้งอันเนื่องมาจากอัตวิสัยเกิดมาจากความแตกต่างของบุคคล ซึ่งมีความแตกต่างทางชนชั้น ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความแตกต่างทางชาติพันธุ์ และความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของสังคม เมื่อพิจารณาให้ดีแล้วจะพบว่าปัญหาอัตวิสัยก็คือการยึดตัวเองและพวกเดียวกันเป็นศูนย์กลาง การมองเห็นตัวเองเป็นจุดศูนย์กลางหรือเหนือกว่าผู้อื่นนั้นแท้จริงแล้วเป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นเองโดยมนุษย์ ไม่ได้เป็นความแตกต่างตามธรรมชาติ การเอาตัวเองเป็นตัวตั้งเป็นจุดศูนย์กลาง มักจะเป็นสาเหตุของความขัดแย้ง(ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว ,2547:55-59) ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมรัฐ(ข้าราชการ)กับวัฒนธรรมท้องถิ่นในประเทศไทย ก็มีผลสำคัญที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมตามมา ความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมรัฐ(วัฒนธรรมข้าราชการ)กับวัฒนธรรมชาวบ้านหรือวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่างๆในประเทศไทยเกิดจากการไม่ยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของรัฐ(ราชการ) และการบังคับใช้วัฒนธรรมจากส่วนกลางก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนในท้องถิ่นต่างๆของประเทศไทย เพราะรัฐไทยได้พยายามสร้างวัฒนธรรมไทยอันแสดงถึงเอกลักษณ์ไทยหรืออัตลักษณ์ไทยเป็นวัฒนธรรมหลักของประเทศชาติ เพื่อเป้าหมายในการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ ทำให้รัฐไทยมีความขัดแย้งกับชนกลุ่มน้อยที่มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง

และไม่ยอมรับวัฒนธรรมจากส่วนกลาง (Benedict Anderson, 1979) การใช้วัฒนธรรมรัฐไปบีบบังคับวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นการใช้ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม ซึ่งมักจะก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับท้องถิ่น ยกตัวอย่างกรณีรัฐบาลสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามได้ใช้นโยบายรัฐชาตินิยม ในนาม “ลัทธิชาตินิยมไทย” ซึ่งเป็นที่มาของนโยบายผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมแบบบีบบังคับ ที่ไม่มีหรือมีน้อยมากในการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยหรือชุมชนท้องถิ่นต่างๆ นโยบายสร้างชาติของหลวงพิบูลสงครามพุ่งเป้าไปยังการปฏิรูปและสร้างศรัทธิต่างวัฒนธรรมและสังคมด้านต่างๆ ของคนในประเทศเสียใหม่ นโยบายผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้สร้างกฎข้อบังคับอย่างเคร่งครัดในหลายๆด้าน อาทิการแต่งกาย การห้ามรับประทานหมากและพลู ผลของนโยบายนี้สร้างความไม่พอใจให้แก่ชาวมุสลิมในภาคใต้เป็นอย่างมาก คนมุสลิมถูกห้ามไม่ให้สวมหมวกแบบอิสลาม ส่วนผู้หญิงก็ห้ามใช้ผ้าคลุมหัว อันเป็นธรรมเนียมของคนมุสลิม ภาษามลายูก็ห้ามใช้ ผู้ชายห้ามนั่งไถ่ และด้วยนโยบายนี้เองที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชาวมุสลิมภาคใต้ ประชาชนในพื้นที่ได้ต่อต้านนโยบายผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของรัฐจากส่วนกลางอย่างมาก และผลของนโยบายนี้เองที่ทำให้เกิดความรุนแรงตามมา (เอนศ อภรณ์สุวรรณ, 2549: 69-79) ในบทนี้จะชี้ให้เห็นถึงสาเหตุของความขัดแย้งอันเนื่องมาจากวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขที่ต่างกัน และการค้าสุนัขของท่าแร่จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง

4.1.1 วัฒนธรรมการบริโภคสุนัขไว้เป็นเพื่อน

“วัฒนธรรมเลี้ยงสุนัขไว้เป็นเพื่อน” เริ่มต้นที่ราชสำนักสหราชอาณาจักรเมื่อประมาณ 400 ปีที่ผ่านมา หลังจากนั้นวัฒนธรรมเลี้ยงสุนัขไว้เป็นเพื่อนนี้ก็แพร่หลายไปยังคนอื่นในสังคมเกาะอังกฤษ และค่านิยมนี้ก็แพร่ไปยังที่ต่างๆทั่วโลก จนกระทั่งมีคำพูดที่ว่าสุนัขคือเพื่อนที่ดีที่สุดของคน (man's best friend)* ยังไม่มีหลักฐานเป็นที่แน่ชัดว่าวัฒนธรรมเลี้ยงสุนัขไว้เป็นเพื่อนเกิดขึ้นที่ประเทศไทยตั้งแต่เมื่อใด แต่เมื่อวัฒนธรรมนี้เริ่มที่เกาะอังกฤษ ดังนั้นวัฒนธรรมนี้จึงน่าจะเผยแพร่มายังประเทศไทยผ่านทางชนชั้นสูงของสังคมที่ไปศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษ แล้วนำวัฒนธรรมนี้มาเผยแพร่ในประเทศไทย หรือไม่ก็รับจากชาว อังกฤษที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย คนที่ หลังจากนั้นวัฒนธรรมการเลี้ยงสุนัขไว้เป็นเพื่อนจึงแพร่กระจายไปยังคนทั่วไปในสังคมของประเทศไทย ซึ่งมักจะเลียนแบบคนในสังคมชั้นสูง

* ที่มา [http:// en.wikipedia.org/dog](http://en.wikipedia.org/dog)

นิธิ เอียวศรีวงศ์มองว่า “สัตว์เลี้ยง” (ที่หมายถึงเลี้ยงไว้เป็นเพื่อน ไว้ดูเล่น)เป็นของเกิดใหม่ เกิดขึ้นในสังคมที่พัฒนาเป็นสังคมเมืองเต็มที่แล้วเท่านั้น และไม่เกิดในสังคมเกษตรกรรม ดังนั้นสัตว์เลี้ยงที่คนทั่วไปเข้าใจกันจึงเป็นสัตว์ที่ไม่มีประโยชน์อะไรนอกจากเอาไว้เลี้ยงเท่านั้น เมื่อสัตว์เลี้ยงเป็นของเกิดใหม่ จึงได้รับความหมายที่แตกต่างไปจากสัตว์ทั่วไปด้วย ความหมายที่สำคัญก็คือ “เพื่อน” สัตว์เลี้ยงเป็นเพื่อนกับเจ้าของ เพราะเป็นเพื่อนกับคนสัตว์เลี้ยงจึงรับเอาอุปนิสัยและโลกทัศน์ของคนไปด้วย ด้วยเหตุนี้ทัศนคติที่ชาวนาทั่วโลกมีต่อสัตว์(รวมทั้งสุนัข)จึงกลายเป็นอนารยธรรมไปเลย(ไม่ทันสมัย) เพราะในสายตาของชาวนามองสัตว์(ซึ่งรวมทั้งสุนัข) ก้าวกั้นระหว่าง อาหาร วัตถุประสงค์ แรงงาน และเพื่อนเล่น (นิธิ เอียวศรีวงศ์,2546:61-71) ความหมายของสุนัขในทัศนะของคนที่มีวัฒนธรรมบริโภคนิยมไว้เป็นเพื่อนจะคล้ายกันเช่น บรรดานักอนุรักษสัตว์ชาวตะวันตกมองว่าสุนัขเป็นสัตว์เลี้ยงสำหรับเป็นเพื่อนกับมนุษย์ การบริโภคนิยมสุนัขจึงถือว่ามีศีลธรรม เป็นบาป หรือแสดงให้เห็นถึงความไร้อารยธรรม ประเทศที่มีอารยธรรมไม่รับประทานเนื้อสุนัขกัน การบริโภคนิยมสุนัขเป็นการทำบุญกรรมสัตว์ (Ng Hui Hui ,2002) ส่วนรัชดา มณีวงศ์ มองว่าสุนัขเป็นสัตว์ที่น่ารัก เป็นสัตว์เลี้ยงไว้เป็นเพื่อน สุนัขแตกต่างจากหมู, ไก่, วัว ที่เป็นสัตว์เพื่อบริโภคเป็นอาหารแต่สุนัขไม่ใช่ (รัชดา มณีวงศ์ , สัมภาษณ์, 2 เมษายน 2550) บุญชู ใฝ่ป้องมองว่าสุนัขเป็นสัตว์ที่ซื่อสัตย์ต่อคนที่รักมัน สุนัขเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดของคน ดังนั้นคนจึงไม่ควรบริโภคสุนัขเป็นอาหาร (บุญชู ใฝ่ป้อง, สัมภาษณ์, 1 เมษายน 2550) โรเจอร์ โลหะนันท์ บอกว่าการบริโภคนิยมสุนัขเป็นการกระทำทำบุญกรรมต่อสัตว์ ขัดต่อหลักคำสอนของศาสนาพุทธ คนส่วนใหญ่ไม่บริโภคกัน (คมชัดลึก , 2546:8)

สรุปได้ว่าวัฒนธรรมการบริโภคนิยมเลี้ยงไว้เป็นเพื่อนนั้นเป็นวัฒนธรรมเกิดใหม่เมื่อประมาณ 400 ปีที่ผ่านมา จุดกำเนิดเกิดจากชนชั้นสูงในราชสำนักของสหราชอาณาจักร แล้ววัฒนธรรมนี้ก็แพร่กระจายไปยังประชาชนทั่วไป เป็นไปได้ว่าวัฒนธรรมการเลี้ยงสุนัขไว้เป็นเพื่อนของสังคมไทยได้รับวัฒนธรรมนี้มาจากประเทศอังกฤษอีกทอด โดยวัฒนธรรมนี้น่าจะเริ่มต้นจากชนชั้นสูงของไทยแล้วค่อยเกิดการเลียนแบบของประชาชนทั่วไป การให้ความหมายแก่สุนัขของคนที่มีวัฒนธรรมบริโภคนิยมเลี้ยงไว้เป็นเพื่อนคือ สุนัขคือเพื่อนที่ดีที่สุดของคน สุนัขเป็นสัตว์ที่น่ารัก ซื่อสัตย์ต่อคน การรับประทานเนื้อสุนัขเป็นบาป ผิดศีลธรรม เป็นการกระทำทำบุญกรรมต่อสัตว์ การรับประทานเนื้อสุนัขเป็นการแสดงออกถึงความไร้อารยธรรม วัฒนธรรมการเลี้ยงสุนัขไว้เป็นเพื่อนเป็นการแสดงออกถึงความทันสมัยใหม่

4.1.2 วัฒนธรรมบริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหาร

วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขพบเห็นอย่างแพร่หลายในประเทศจีน เกาหลีใต้ เวียดนาม เม็กซิโก และ ประเทศไทย สุนัขเป็นอาหารของคนจีนมานานแล้ว ได้มีการบันทึกถึงอาหารที่ทำจากเนื้อสุนัข ตั้งแต่สมัยราชวงศ์โจว (Zhou dynasty, 1122 BC-256 BC)* ในประเทศจีน ราคาเนื้อสุนัขแพงกว่าเนื้อหมู เนื้อวัว ในสังคมคนจีนใครที่สามารถซื้ออาหารที่ทำจากสุนัขได้(หมายถึงซื้อรับประทานปกติวิสัย)จะต้องเป็นคนฐานะดี เช่นเกาหลีเนื้อสุนัขจะแพงกว่าบะหมี่ทั่วไปถึง 6 เท่า สุดยอดอาหารของคนจีนที่กว้างเจา ยูนนาน คือเนื้อสุนัข(โชติช่วง นาดอน,2546) คนจีนมีความเชื่อว่าอวัยวะเพศสุนัขเป็นยาเพิ่มพลัง ช่วยเพิ่มสมรรถภาพทางเพศ (วันดี สันติวุฒิมณี ,2541) เนื้อสุนัขดำนั้นจัดว่าเป็นอาหารชั้นยอดในประเทศจีน รัฐบาลจีนนิยมนำอาหารที่ทำจากเนื้อสุนัขเข้ามาต้อนรับแขกคนสำคัญของประเทศ(สิทธิพร ณ นครพนม,2537) วัฒนธรรมบริโภคเนื้อสุนัขแพร่หลายอย่างมากในประเทศเกาหลีใต้ คนเกาหลีใต้บริโภคเนื้อสุนัขมาช้านาน แต่ก่อนเนื้อสุนัขถูกมองว่าเป็นยาบำรุงสำหรับคนอายุมาก แต่ปัจจุบันการรับประทานเนื้อสุนัขเป็นแฟชั่นมากขึ้น ความนิยมจึงแพร่ไปยังคนวัยหนุ่มสาว 83% ของคนเกาหลีใต้รับประทานเนื้อสุนัข คนเกาหลีใต้ส่วนใหญ่มองว่าการรับประทานเนื้อสุนัขไม่ได้เป็นเรื่องผิด เพราะเป็นประเพณีการรับประทานของคนเกาหลี และเนื้อสุนัขก็มีความอร่อย คนเกาหลีใต้ส่วนใหญ่เชื่อว่าการรับประทานเนื้อสุนัขทำให้มีสุขภาพดีและกระปรี้กระเป่า เพิ่มสมรรถภาพทางเพศ (Yong Geun-Ann,2000) คนเกาหลีใต้ที่บริโภคเนื้อสุนัขมองว่าการบริโภคเนื้อสุนัขไม่ผิด เนื่องจากคนเกาหลีไม่ได้มองว่าสุนัขคือสัตว์เลี้ยงที่เลี้ยงไว้เป็นเพื่อน แต่เป็นสัตว์ที่สามารถรับประทานได้ (Ng Hui Hui,2002) ส่วนที่ประเทศเวียดนามเมนูอาหารที่ทำจากจากเนื้อสุนัขเป็นที่นิยมอย่างมากในประเทศเวียดนาม คนที่บริโภคเนื้อสุนัขเชื่อว่าทำให้อายุยืน ร่างกายแข็งแรง ช่วยเพิ่มพลังทางเพศ (Bangkok post,2000:4)สุรชัย บุรินอก มองว่าสุนัขไม่ต่างจากหมู, วัว, ไก่คือเป็นสัตว์ที่สามารถกินได้ ไม่ได้มองว่าสุนัขคือสัตว์เลี้ยงที่เลี้ยงไว้เป็นเพื่อนหรือดูเล่น(สุรชัย บุรินอก, สัมภาษณ์,14 สิงหาคม 2549)จันทร์เพ็ญ ศรีจันทร์ บอกว่าเนื้อสุนัขอร่อยกว่าเนื้อวัว, เนื้อหมู (จันทร์เพ็ญ ศรีจันทร์ ,สัมภาษณ์ , 12 มีนาคม 2549) สิริวิชญ์ พิมพิทกลาง มองว่าสุนัขก็คือสัตว์ที่ไม่ได้แตกต่างจากสัตว์อื่นๆ ดังนั้นใครจะบริโภคก็ทำได้ไม่ผิดอะไร ถ้าหากบอกว่าการบริโภคสุนัขเป็นบาป การบริโภคสัตว์ชนิดอื่นก็เป็นบาปเหมือนกัน (สิริวิชญ์ พิมพิทกลาง ,สัมภาษณ์,15 สิงหาคม 2549)

*ที่มา http://en.wikipedia.org/dog_meat

สรุปได้ว่าคนที่มีวัฒนธรรมบริโภคสุนัขเป็นอาหารไม่ได้มองสุนัขว่าเป็นสัตว์เลี้ยงที่คนควรเลี้ยงไว้เป็นเพื่อน/ไว้ดูเล่น แต่มองว่าสุนัขเป็นสัตว์ที่สามารถรับประทานได้ไม่ต่างจากเนื้อวัว หมู ไก่ ปลา การให้ความหมายของคนที่มีวัฒนธรรมบริโภคสุนัขเป็นอาหารกลุ่มหนึ่งคือ เนื้อสุนัขทำให้ร่างกายอบอุ่นแข็งแรง เป็นยารักษาโรค ทำให้อายุยืน ช่วยเพิ่มสมรรถภาพทางเพศ เป็นอาหารฮ่องเต้ วัฒนธรรมการบริโภคสุนัขเป็นอาหารในประเทศจีนและเวียดนามยังเป็นวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างทางด้านฐานะ เป็นวัฒนธรรมของคนรวย เป็นการแสดงให้เห็นถึงความทันสมัย

ในส่วนนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมการบริโภคสุนัข ระหว่างคนที่มีวัฒนธรรมบริโภคสุนัขเป็นเพื่อน/ไว้ดูเล่น กับกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมบริโภคสุนัขเป็นอาหาร ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขนี้จะป็นสาเหตุของความขัดแย้ง เมื่อเกิดการปะทะกันของวัฒนธรรมที่ต่างกัน

4.2 กระบวนการของความขัดแย้ง

4.2.1 การปะทะกันของวัฒนธรรมบริโภคสุนัขที่ต่างกัน

ตัวอย่างความขัดแย้งทางวัฒนธรรมบริโภคสุนัขคือความขัดแย้งระหว่างกลุ่มนักอนุรักษ์สัตว์ตะวันตกกับชาวเกาหลีใต้ ที่ประเทศเกาหลีใต้ค่านิยมในการบริโภคเนื้อสุนัขแพร่หลายมาก และปริมาณผู้บริโภคเนื้อสุนัขได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆในปัจจุบัน ส่งผลให้นักอนุรักษ์สัตว์ชาวตะวันตกได้ออกมาต่อต้านวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัข โดยกลุ่มผู้อนุรักษ์สัตว์บอกว่าการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นการทารุณกรรมสัตว์ รวมไปถึงพวกเขาบอกว่าสุนัขคือเพื่อนมนุษย์จึงผิดศีลธรรมหากฆ่าเพื่อน โดยพวกเขาให้เหตุผลว่า วัวถูกเลี้ยงเพื่อเป็นอาหาร แต่สุนัขไม่ใช่ แต่กลุ่มนักอนุรักษ์สัตว์ก็ถูกตอบโต้กลับไปได้ว่า ถ้าเช่นนั้นการบริโภคเนื้อสุนัขในเกาหลีถือว่าไม่ผิด เนื่องจากคนเกาหลีไม่ได้มองว่าสุนัขคือสัตว์เลี้ยง(ที่เลี้ยงไว้เป็นเพื่อน/ดูเล่น) หากแต่มองว่าสุนัขสามารถรับประทานได้ พอมาถึงจุดนี้กลุ่มผู้ต่อต้านการบริโภคเนื้อสุนัขก็บอกว่า ประเทศที่มีอารยธรรมไม่รับประทานเนื้อสุนัขกัน ซึ่งชาวเกาหลีใต้ก็ตอบโต้กลับไปได้ว่าเป็นการดูถูกชนชาติกัน เพราะเหมือนพูดเป็นนัยว่าชาวเกาหลีไม่มีวัฒนธรรม เพราะรับประทานเนื้อสุนัข ด้วยเหตุที่ชาวตะวันตกต่อต้านการบริโภคเนื้อสุนัขของชาวเกาหลีได้นี้ยังทำให้ชาวเกาหลีได้หันมาบริโภคเนื้อสุนัขเพิ่มขึ้นเป็นการตอบโต้ ซึ่งคนเกาหลีได้มองว่าคนตะวันตกไม่มีสิทธิที่จะมาวิพากษ์วิจารณ์วัฒนธรรมของชาวเกาหลี โดยมี

นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยแห่งชาติที่กรุงโซล(Soul National University) ได้ทำเว็บไซต์เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัข นัยว่าเป็นการกระทำตอบโต้ชาวตะวันตก ที่ “บังอาจ” วิพากษ์วิจารณ์วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขของชาวเกาหลีใต้ ซึ่งปรากฏว่ามีคนลงชื่อสนับสนุนกว่า 11,000 คน (Ng Hui Hui,2002)

กรณีความขัดแย้งทางวัฒนธรรมการบริโภคของนักอนุรักษ์สัตว์ชาวตะวันตกกับชาวเกาหลีใต้ เกิดจากการไม่ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมของคนที่มีความเชื่อบริโภคสุนัขไว้เป็นเพื่อน/ไว้ดูเล่น(นักอนุรักษ์สัตว์ชาวตะวันตก) ที่มองว่าวัฒนธรรมบริโภคสุนัขเป็นอาหารไม่ดีไม่เหมาะสม กรณีของท่าแร็กก็เช่นเดียวกัน ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขเกิดจากการไม่ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมของคนที่มีความเชื่อบริโภคสุนัขไว้เป็นเพื่อน/ไว้ดูเล่น กลุ่มหนึ่งไปกล่าวหาคนที่มีความเชื่อบริโภคสุนัขเป็นอาหารว่าไม่ดี/ไม่เหมาะสม และพยายามใช้มาตรการอย่างใดอย่างหนึ่งเข้าไปจัดการกลุ่มคนที่มีความเชื่อบริโภคสุนัขเป็นอาหาร เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่าตัวเองไม่พอใจต่อวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหาร ซึ่งถือเป็นการต่อต้านวัฒนธรรมบริโภคสุนัขเป็นอาหารนั่นเอง และนี่คือการปะทะกันของคนที่มีความเชื่อที่ต่างกัน ซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมเกิดขึ้น ส่วนชาวเกาหลีใต้ก็ตอบโต้กลับไปด้วยมีการเชิญชวน/ส่งเสริมวัฒนธรรมบริโภคเนื้อสุนัข เพื่อแสดงถึงเอกลักษณ์ของชาวเกาหลีใต้ เป็นการตอบโต้/ต่อต้านวัฒนธรรมตะวันตกที่มองว่าสุนัขคือสัตว์เลี้ยงที่คนควรเลี้ยงไว้เป็นเพื่อน ตอบโต้ชาวตะวันตกที่มาวิพากษ์วิจารณ์วัฒนธรรมบริโภคสุนัขเป็นอาหารของพวกเขา การส่งเสริมวัฒนธรรมบริโภคเนื้อสุนัขในเกาหลีเป็นการปลูกกระแสชาตินิยมอย่างหนึ่ง

เหตุผลของผู้ต่อต้านการบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขเพื่อบริโภคของท่าแร็กจะคล้ายๆกับเหตุผลของนักอนุรักษ์ตะวันตกที่ต่อต้านการบริโภคเนื้อสุนัขในประเทศเกาหลีใต้คือ อาทิ ปานชัย บวรรัตนปรารถน มองว่าการบริโภคเนื้อสุนัขและการขายเนื้อสุนัขทำให้เสียภาพพจน์ของจังหวัดสกลนครและประเทศไทย ขณะที่นายโรเจอร์ โลหะนันท์ มองว่าการบริโภคเนื้อสุนัขและขายเนื้อสุนัขถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์ เป็นบาป สร้างความเสียหายต่อพุทธศาสนา จริยธรรม และภาพลักษณ์ของประเทศ คนส่วนใหญ่ของประเทศไม่บริโภคกัน ส่วนนายประพันธ์ เตชะสกุลกิจกูร ประธานหอการค้าจังหวัดสกลนครเป็นอีกคนหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยกับการบริโภคเนื้อและการขายเนื้อสุนัข นายประพันธ์อ้างถึงความอับอายที่ได้รับจากการพูดคุยกับบุคคลที่อยู่ต่างจังหวัด หรือต่างประเทศ ซึ่งมักจะพูดแบบเหมารวมว่า คนสกลนครกินเนื้อสุนัข รวมถึงเป็นแหล่งผลิตเนื้อสุนัข รายใหญ่จึงควรยกเลิกอาชีพนี้เสีย(คมชัดลึก,2546:8)

แต่กลุ่มผู้ค้าสุนัขและผู้บริโภคสุนัขท่าแร็กให้เหตุผลว่า(มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ,2546)

1. สุนัขไม่ใช่สัตว์เลี้ยงที่เลี้ยงไว้เป็นเพื่อน พวกเขามองสุนัขเหมือนสัตว์ที่สามารถกินได้ เหมือนหมู เหมือนไก่
2. เนื้อสุนัขอร่อย มีประโยชน์ต่อร่างกาย ประเทศจีน เวียดนาม เกาหลียกให้เนื้อสุนัขเป็นอาหารฮ่องเต้
3. พวกเขาบริโภคนกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษไม่เห็นมีอะไร การบริโภคเนื้อสุนัขก็ไม่ได้สร้างความเสียหายอะไรให้แก่สังคม
4. ข้ออ้างด้วยเรื่องการฆ่าสุนัขเป็นการทารุณกรรมสัตว์ ถ้าเช่นนั้นสัตว์ชนิดอื่นที่ถูกฆ่าไม่ว่าจะเป็นหมู วัว ไก่ ฯลฯ ไม่เรียกว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์หรือ
5. ถ้าการรับประทานเนื้อสุนัขเป็นบาป ดังนั้นการรับประทานเนื้อสัตว์ชนิดอื่นก็เป็นบาปเหมือนกัน ทำไมต้องมาจำเพาะเจาะจงที่สุนัข
6. การประณามคนบริโภคเนื้อสุนัขว่าเป็นพวกไร้อารยธรรมถือว่าเป็นการดูถูกวัฒนธรรมกัน ดังนั้นยังประณามพวกเขาก็ควรที่จะยังบริโภคเนื้อสุนัข เพื่อแสดงการต่อต้านการดูถูกวัฒนธรรม
7. การค้าสุนัขถือว่าช่วยกำจัดการแพร่ขยายพันธุ์สุนัขที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วเป็นการช่วยประเทศชาติอีกทาง
8. การค้าสุนัขทำรายได้เข้าประเทศปีละหลายร้อยล้านบาท
9. การค้าสุนัขทำให้เกิดการจ้างงานทำให้คนมีงานทำ
10. การค้าสุนัขเป็นอาชีพที่สุจริต ไม่ได้ส่งผลเสียหายให้แก่สังคม แต่เกิดประโยชน์ต่อสังคมต่างหาก เช่นช่วยกำจัดปริมาณสุนัขจรจัด กำจัดปริมาณสุนัขส่วนเกินที่มีมากเกินไปเกินความต้องการของเจ้าของ
12. พวกต่อต้านคือพวกที่มองโลกแบบคับแคบไม่ยอมรับว่าสังคมมีความแตกต่างหลากหลาย ต่างประเทศอย่างจีน เวียดนาม เกาหลี ญี่ปุ่นก็มีคนที่ยินยอมบริโภคเนื้อสุนัขเยอะเยะในประเทศไทยเองก็มีคนจำนวนมากที่ยินยอมบริโภคเนื้อสุนัข ไม่ใช่มีแค่ท่าแร่หรือจังหวัดสกลนครเท่านั้น ถ้าบอกว่าการบริโภคเนื้อสุนัขทำให้เสียภาพพจน์ต่อประเทศ ทำให้ต่างประเทศไม่อยากค้าขายด้วย ประเทศอื่นอย่างเช่นประเทศจีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น เวียดนามก็มีคนบริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารเป็นจำนวนมาก ไม่เห็นพวกเขากลัวเสียภาพพจน์ของประเทศ หรือกลัวว่าต่างชาติไม่อยากค้าขายด้วย
13. ถ้าให้เลิกอาชีพค้าสุนัขแล้วจะให้ไปทำอะไร เพราะพวกเขาทำมานานจนเกิดความชำนาญ

14. มีอาชีพอะไรที่ทำรายได้มากกว่าอาชีพค้าสุนัข อาชีพค้าสุนัขเป็นอาชีพที่ทำงาน และเป็นอาชีพที่มีรายได้สูง

สิริวิญญู พิมพ์กลางบอกว่า พวกที่ออกมาต่อต้านการบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัข คือ พวกดัดจริต ไม่ยอมรับความเป็นจริง เอาความคิดของตัวเองไปตัดสินคนอื่น คับแคบทางความคิด เขามองว่าคนบริโภคเนื้อสุนัขนั้นมีมากมายอยู่ในประเทศจีน ,เวียดนาม, เกาหลีใต้ สุนัขเป็นอาหารของมนุษย์มานาน เขาบอกว่าถ้าห้ามบริโภคเนื้อสุนัขรับรองได้ว่า สุนัขเต็มประเทศ แน่ๆ แล้วมันจะก่อปัญหาต่างๆตามมามาก คนบริโภคสุนัขก็ช่วยกำจัดปริมาณสุนัขส่วนเกิน การส่งสุนัขไปขายยังประเทศเวียดนามทำรายได้เข้าประเทศปีหนึ่งๆตั้งมากมาย นี่ถือว่าเป็นการช่วยประเทศชาติที่แท้จริง (สิริวิญญู พิมพ์กลาง , สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2549)

4.2.2 วิธีการของกลุ่มต่อต้านที่ต่อต้านการบริโภคสุนัขเป็นอาหารและการค้าสุนัขของชาวท่าแร่

กลุ่มต่อต้าน/ขัดขวางการบริโภคและการค้าสุนัขเพื่อบริโภคจะมีทั้งคนที่อยู่ในภาครัฐ , องค์กรเอกชน และประชาชนทั่วไป ที่ผ่านมาจะพบผู้ต่อต้าน/ขัดขวางการบริโภคและค้าสุนัขเพื่อบริโภคในภาครัฐได้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ/ เจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์บางคน ,อดีตผู้ว่าราชการจังหวัด สกลนครนายปานชัย บวรรัตนปราณ ส่วนองค์กรเอกชนที่ต่อต้านการค้าสุนัขอย่างต่อเนื่องคือ สมาคมพิทักษ์สัตว์ไทย ที่มีนายโรเจอร์ โลหะนันท์เป็นนายกสมาคม โดยทางสมาคมพิทักษ์สัตว์ไทยได้เสนอร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ ให้แก่ทางกรมปศุสัตว์ เพื่อที่จะใช้เป็นข้อบังคับให้มีการห้ามบริโภคเนื้อสุนัขและห้ามฆ่าชำแหละสุนัข (ดูภาคผนวก ก.) สมาคมพิทักษ์สัตว์ไทยได้เริ่มต้นรณรงค์ต่อต้านการบริโภคและการค้าสุนัขมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2538 แต่ก่อนหน้านั้นนายโรเจอร์ โลหะนันท์ถือว่าเป็นคนแรกที่ออกมาต่อต้านบริโภคและการค้าสุนัขของชาวท่าแร่ ยังไม่ได้ทำในนามสมาคม โดยเขามาพบเห็นการค้าสุนัขที่ทำแร่ด้วยตัวเอง และเผยแพร่เรื่องราวของชาวท่าแร่ไปยังสื่อ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2528 ให้สื่อเขียนโจมตีชาวท่าแร่ ที่บริโภคเนื้อสุนัขและค้าสุนัขเพื่อบริโภค ทำให้โรเจอร์มีปัญหาขัดแย้งกับชาวท่าแร่จนถึงปัจจุบัน(สมเจตน์ กำลังเดช , สัมภาษณ์ , 14 สิงหาคม 2549) โดยสมาคมพิทักษ์สัตว์จะเน้นรณรงค์ต่อต้านการบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขของชาวท่าแร่ผ่านสื่อต่างๆ สำหรับประชาชนทั่วไปที่ต่อต้านการบริโภคเนื้อสุนัข น่าจะมีมาก แต่ไม่ได้ทำการอย่างหนึ่งอย่างใดในการต่อต้าน/ขัดขวางการบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขเพื่อบริโภคของชาวท่าแร่อย่างเป็นทางการ

กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นน่าจะเป็นอุปสรรคสำคัญที่มีผลต่อธุรกิจค้าสุนัขของชาวท่าแร่ มากที่สุด การจับกุมรถบรรทุกสุนัขของเจ้าหน้าที่ตำรวจพบเห็นเป็นข่าวอยู่บ่อยๆ บางคนอาจจะจับเพื่อต้องการเงินค่าสินบน กรณีนี้สามารถเจรจากันได้เมื่อให้เงินไป 200-300 ก็ปล่อย กรณีนี้ไม่ใช่ปัญหาใหญ่ เพราะนายทุนท่าแร่ได้แก้ปัญหาด้วยการจ่ายส่วยให้แก่โรงพักทุกแห่งที่รถแล่นสุนัขวิ่งผ่าน เพื่อเคลียร์เส้นทางให้ตำรวจอำนวยความสะดวกให้ และจ่ายส่วยให้แก่เจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์และหน่วยงานอื่นๆ ที่มีผลต่อธุรกิจค้าสุนัขของพวกเขา หรือจ่ายเงินให้เจ้าหน้าที่ตามแต่ตกลงขณะถูกจับ ซึ่งเป็นเงินไม่มาก แต่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจบางคนที่ได้ใช้อำนาจจับรถบรรทุกสุนัขของนายทุนท่าแร่ไม่ใช่เพื่อรีดสินบน แต่เพราะเขามองว่าอาชีพค้าสุนัขเป็นอาชีพที่ผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรม เป็นบาป เป็นการกระทำทารุณต่อสัตว์ และการจับกุมประเภทนี้คือการจับกุมแบบไม่ยอมประนีประนอม คือจะทำการยึดรถบรรทุกสุนัข แล้วบางที่สั่งให้ปล่อยสุนัขที่นายทุนท่าแร่แล่นมาได้ทั้งหมด แต่บางที่ก็นำสุนัขที่จับกุมไปเลี้ยงไว้ที่ด่านกักกันสัตว์ ซึ่งกรณีนี้อาจจะทำให้นายทุนค้าสุนัขท่าแร่บางคนประสบปัญหาขาดทุนถึงขั้นหมดตัวได้ (สมเจตน์ กำลังเดช , สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2549)

กรณีการใช้อำนาจแบบนี้เป็นการใช้อำนาจเกินขอบเขตของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นการใช้อำนาจที่ไม่ได้อยู่ในขอบเขตของกฎหมายที่สามารถทำได้ เพราะการค้าสุนัขไม่ได้ผิดกฎหมาย ถือว่าเป็นการใช้อำนาจที่เหนือกว่ารังแกคนที่มีอำนาจน้อยกว่า นายทุนค้าสุนัขท่าแร่เองส่วนใหญ่เป็นคนที่ไม่ได้มีระดับการศึกษาสูงๆ ไม่มีอำนาจที่จะไปต่อกรกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ดังนั้นจึงยอมถูกรังแก ในเมื่อการค้าสุนัขไม่ผิดกฎหมาย เหตุผลเบื้องหลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จับกุม/ขัดขวางการค้าสุนัขของชาวท่าแรงแกจากเพื่อรีดเงินสินบนแล้วน่าจะเกิดจากการไม่ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมเจ้าหน้าที่ตำรวจบางคน จับกุมโดยใช้ความรู้สึกส่วนตัว เพราะว่ามีเจ้าหน้าที่ตำรวจอีกจำนวนมากที่ไม่ได้ต่อต้าน/ขัดขวางการค้าสุนัขของชาวท่าแร่ โดยอำนาจหน้าที่แล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มีเหตุผลอะไรที่จะไปจับกุมผู้ประกอบการอาชีพค้าสุนัข เพราะคนค้าสุนัขไม่ได้ทำผิดกฎหมาย แต่การขัดขวางของเจ้าหน้าที่ตำรวจบางคนส่งผลกระทบต่อธุรกิจค้าสุนัขไม่มากนัก ถ้าหากนายทุนค้าสุนัขท่าแร่ถูกจับแล้วไม่สามารถเจรจาผลประโยชน์ได้ แล้วถูกยึดรถบรรทุกสุนัขหรือถูกสั่งให้ปล่อยสุนัขพวกเขาจะถือว่าเป็นความชวย (สุรัชย์ บุรินอก , สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2549)

กรณีนายปานชัย บวรรัตนปราวณ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร พบว่าหลังจากที่เข้ามารับตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนครไม่นาน ปานชัยก็ประกาศห้ามขายเนื้อสุนัขที่ท่าแร่ ปานชัยบอกกับประชาชนที่ประกอบอาชีพขายเนื้อสุนัขว่าจะพยายามหาอาชีพอื่นให้ทำ เนื่องจากปานชัยมองว่าการบริโภคและการขายเนื้อสุนัข ทำให้เสียภาพพจน์ของจังหวัดสกลนครและประเทศ

ไทย ซึ่งนายปานชัยมีนโยบายจัดระเบียบการบริโภคเนื้อสัตว์ โดยออกคำสั่งที่ 1498/ 2546 แต่งตั้งคณะทำงานส่งเสริมค่านิยมบริโภคเนื้อสัตว์ที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย กำหนดให้ชาวบ้าน ต.ท่าแร่ อ.เมืองสกลนคร เลิกฆ่าและเนื้อสุนัขเพื่อการบริโภคและจำหน่าย แต่ถูกกลุ่มผู้ประกอบการค้าสุนัขออกมาประท้วงประมาณ 1,000 คน ในวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ 2546 นำโดยนายวัฒนา วรรณพรม , นายสายทอง ลาลุน ,นางทองอินทร์ วรรณพรม ,นายเริ่ม ชีมเมฆ , นายสมชาย แซ่ฮ้อ โดยทางกลุ่มผู้ค้าสุนัขไม่พอใจที่นายปานชัยออกมาให้สัมภาษณ์ว่าจะให้เลิกฆ่าสุนัข และกล่าวหาว่าคนท่าแร่ป่าเถื่อน หลังจากถูกกดดันอย่างหนักจากผู้ประกอบการอาชีพค้าสุนัข ทำให้นายปานชัยต้องยกเลิกคำสั่งเพราะกลัวปัญหาความขัดแย้งจะบานปลาย นายปานชัย บรรณรัตน์ปรารถนาร่างเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ เนื่องจากผลสำรวจชาวท่าแร่ ร้อยละ 79 สนับสนุนให้บริโภค-ขายเนื้อสุนัข จึงยกเลิกคำสั่งที่ห้ามซื้อขายเนื้อสุนัข(ข่าวสด,2546:12)

ส่วนสมาคมพิทักษ์สัตว์ (ไทย) นั้นได้เสนอร่างพ.ร.บ.ป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ เพื่อที่จะทำให้การบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขหมดไปจากประเทศไทย มีหัวข้อสำคัญที่น่าสนใจคือ* “สัตว์เลี้ยง” หมายความว่าคือสัตว์ที่มนุษย์นำมาเลี้ยงไว้และให้น้ำให้อาหาร โดยอาจเลี้ยงไว้เพื่อดูเล่น เพื่อเป็นเพื่อน เพื่อเป็นอาหาร หรือเพื่อการอย่างอื่นตามที่อธิบดีประกาศ กำหนด และหมายความถึงสัตว์พาหนะ ตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะด้วย แต่ไม่หมายความรวมถึง สัตว์ป่า สัตว์เศรษฐกิจ หรือสัตว์ทดลองตามความหมายของพระราชบัญญัตินี้

มาตราที่ 19 ห้ามมิให้ผู้ใด บริโภค หรือค้าเนื้อ ,หนัง,อวัยวะ หรือซากส่วนหนึ่งส่วนใด หรือทั้งหมดของสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว

มาตรา 47 ห้ามมิให้ผู้ใดฆ่าและทำลายสัตว์เลี้ยง เว้นเสียแต่เพื่อบริโภค หรือเพื่อควบคุมโรคระบาด หรือเพื่อให้สัตว์นั้นพ้นความทุกข์ทรมาน และโดยวิธีที่สัตว์เจ็บปวดน้อยที่สุด

มาตราที่ 68 ผู้ใดกระทำการทารุณกรรมสัตว์ ตามมาตรา 14 มาตรา 19 มาตรา 29 หรือมาตรา 38 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

*ที่มาwww.thaiaga.org สํารวจเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2550

เมื่ออ่านดูแล้วจะพบว่าเป้าหมายจริงๆของ พรบ. ฉบับนี้น่าจะอยู่ที่มาตรา 19, มาตรา 47 และมาตรา 68 คือเพื่อต้องการให้มีผลบังคับเพื่อให้ห้ามบริโภคเนื้อสุนัขและแมว ห้ามค้าซากสุนัขและแมว และให้มีบทลงโทษในกรณีที่มีการบริโภคเนื้อสุนัขและแมว รวมไปถึงการค้าซากสุนัขและแมว เพราะเมื่ออ่านดูก็เข้าใจได้ว่าทางสมาคมพิทักษ์สัตว์ไทยมองว่า สุนัขและแมวเป็นสัตว์เลี้ยงที่ไม่ใช่สำหรับบริโภคเป็นอาหาร แต่มองสุนัขและแมวเป็นสัตว์เลี้ยงที่เลี้ยงไว้เพื่อเป็นเพื่อน ไว้ดูเล่น

อย่างไรก็ตามเนื่องจากวัฒนธรรมบริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารมีมานานแล้วในประเทศไทย และไม่ได้มีแต่ที่ทำแร่เท่านั้นในที่อื่นๆของประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นภาคอีสาน ภาคเหนือ ภาคกลาง ก็มีคนนิยมบริโภคสุนัขเป็นอาหาร(สิทธิพร ณ นครพนม ,2537) และตลาดค้าสุนัขเองไม่ได้มีแต่ที่ทำแร่เท่านั้น ที่น่าสนใจก็คือว่าเหตุใดคนกลุ่มหนึ่งจึงพุ่งเป้าการต่อต้านการบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขมาที่ทำแร่นั้น วัฒนธรรมการบริโภคสุนัขเป็นอาหารของชาวท่าแร่อาจจะยังเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่กลุ่มคนที่ต่อต้านใช้เป็นข้ออ้างในการต่อต้าน แต่สิ่งสำคัญมากกว่าน่าจะมาจากธุรกิจค้าสุนัขของท่าแร่ที่ใหญ่โตมาก การฆ่าชำแหละสุนัขจำนวนมากในแต่ละวัน อาจจะทำให้สร้างความสะเทือนใจแก่คนที่มีวัฒนธรรมบริโภคสุนัขไว้เป็นเพื่อน ขณะที่คนในท้องถิ่นอื่นๆที่นิยมบริโภคเนื้อสุนัขส่วนใหญ่นานๆครั้งอาจจะทำกินกันเองในหมู่ญาติมิตรเพื่อนฝูงที่หนึ่ง จำนวนสุนัขที่ถูกฆ่าก็มีไม่มาก หรือไม่ปรากฏให้เห็นเป็นหลักฐาน ขณะที่ตลาดค้าสุนัขในที่อื่นถึงแม้ว่าจะปรากฏผ่านสื่ออย่างเช่นที่บ้านด่านคำจังหวัดมุกดาหาร หรือ บ้านดงขวาง จังหวัดนครพนม แต่ปริมาณสุนัขที่ถูกฆ่าในแต่ละวันมีไม่มากเมื่อเทียบกับท่าแร่ ซึ่งมีสุนัขถูกฆ่าชำแหละในแต่ละวันประมาณ 400-500 ตัว (สุรัชย์ บุรินอก ,สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2549) เพราะถ้าหากการค้าสุนัขเพื่อตอบสนองอุปสงค์ภายในท่าแร่เองปริมาณสุนัขที่ถูกฆ่าชำแหละในแต่ละวันไม่น่าจะมากนัก

การค้าสุนัขของท่าแร่เองก็ไม่ได้ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ต้องการบริโภคเนื้อสุนัขเท่านั้นเพราะพบว่าเนื้อสุนัขตากแห้งที่ส่งไปขายยังต่างถิ่นนั้นพ่อค้าแม่ค้าจะนำไปผสมกับเนื้อวัว/เนื้อควายตากแห้ง แล้วบอกว่าเป็นเนื้อวัว หลอกขายให้แก่ผู้บริโภค สาเหตุเพราะว่าในช่วงปี พ.ศ.2518 ได้มีคำสั่งซื้อพวงอذنตะของสุนัขเป็นจำนวนมากจากประเทศจีน ญี่ปุ่น ฮองกง และราคาพวงอذنตะจะมีราคาแพงมากคือพวงละ 80/120 บาท ทำให้เกิดการฆ่าสุนัขเพื่อเอาอذنตะเป็นจำนวนมากในแต่ละวัน ส่งผลให้มีเศษเนื้อสุนัขเหลือเป็นจำนวนมาก จึงมีคนนำเนื้อสุนัขมาแปรรูปเป็นเนื้อตากแห้ง ไล้กรอก ลูกชิ้น แล้วส่งไปจำหน่ายทั่วประเทศ โดยตลาดใหญ่อยู่ที่กรุงเทพฯและปริมณฑล คนส่วนใหญ่ไม่รู้ตัวว่าที่ตัวเองรับประทานลงไปคือเนื้อสุนัข (สมเจตน์ กำลังเดช ,สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2549) และเนื่องจากมีคนที่ทำอาชีพฆ่าชำแหละสุนัขจำนวน

มาก การฆ่าชำแหละสุนัขของท่าแร่ในปัจจุบันนี้ไม่ใช่เพื่อต้องการตอบสนองอุปสงค์ที่มีต่อเนื้อสุนัข แต่เพื่อต้องการให้คนฆ่าชำแหละสุนัขไม่ตักงาน เพราะปัจจุบันธุรกิจค้าสุนัขของท่าแร่ขึ้นอยู่กับการค้าสุนัขเป็นไปยังประเทศเวียดนาม ที่ทำกำไรให้มากกว่าและเร็วกว่าการฆ่าชำแหละแยกชิ้นส่วนสุนัขขาย (สุรชัย บุรีนอก ,สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2549)

ดังนั้นการค้าสุนัขของท่าแร่จึงไม่ใช่เป็นปัจจัยอันเนื่องมาจากวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารเท่านั้น แต่การค้าสุนัขของท่าแร่ยังมีผลมาจากผลประโยชน์ทางธุรกิจของชาวท่าแร่ด้วย การค้าเนื้อสุนัขตากแห้ง และเนื้อสุนัขแปรรูปของท่าแร่นั้นไม่ใช่เพราะเกิดจากความต้องการของผู้บริโภคเป็นหลัก แต่เพราะผู้บริโภคนั้นจำนวนมากเข้าใจว่าเนื้อที่ตัวเองรับประทานลงไปนั้นคือเนื้อวัว เพราะพ่อค้าแม่ค้านำเนื้อสุนัขมาปนกับเนื้อวัวขาย กรณีนี้ถือว่าเป็นอุปสงค์ที่ไม่ใช่อุปสงค์จริง โดยกรณีนี้ทางสมาคมพิทักษ์สัตว์ไทยได้บอกว่าเป็นการหลอกลวงผู้บริโภค การค้าสุนัขของท่าแร่ยังได้รับความสนใจจากสื่อมวลชน ทั้งในและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดการร้องเรียนผ่านทางสถานทูตไทยในประเทศต่างๆอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ.2538 ให้จัดการกับการค้าสุนัขของท่าแร่ *

ดังนั้นการค้าสุนัขของท่าแร่ น่าจะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการต่อต้าน เพราะหากคนท่าแร่ยังบริโภคสุนัขเป็นอาหารโดยทำรับประทานกันเองในหมู่บ้านมิตรเพื่อนฝูง หรือถ้ามีการฆ่าชำแหละสุนัขขายเพื่อตอบสนองความต้องการในชุมชนท่าแร่คงไม่เป็นที่สนใจของสื่อมวลชนหรือสังคมภายนอก เพราะในประเทศไทยมีตลาดค้าเนื้อสุนัขที่เน้นตอบสนองความต้องการของชุมชนอยู่มากหลายจังหวัด แต่เป็นตลาดค้าสุนัขเล็กที่มีปริมาณฆ่าสุนัขในแต่ละวันไม่มาก แต่เพราะว่าธุรกิจค้าสุนัขของท่าแร่เป็นธุรกิจขนาดใหญ่กว่าที่อื่นมากจึงมีคนจากสังคมภายนอกสนใจ และส่งผลให้เกิดการเคลื่อนไหวต่อต้านการบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัข

* ที่มา www.thaiaga.org สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2550

4.3 ผลของความขัดแย้งและการปรับตัวของความขัดแย้ง

ในกรณีเจ้าหน้าที่รัฐบางคนที่ยังคงมาขัดขวางการค้าสุนัขนั้น มีบางคนที่สามารถประนีประนอมด้วยการดักเตือน เพราะเข้าใจและเห็นใจ คนทำมาหากิน โดยไม่รับเงินค่าสินบนแต่อย่างใด แต่บางคนจับเพราะต้องการเงินค่าสินบน เมื่อได้ก็ปล่อย แต่เจ้าหน้าที่บางคนไม่ยอมประนีประนอมด้วย แต่ถ้าเกิดบ่อยๆก็อาจจะทำให้ขาดทุนจนต้องเลิกประกอบอาชีพค้าสุนัข (สมเจตน์ กำลังเดช ,สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2549) ความขัดแย้งระหว่างคนทำแร่ที่ประกอบอาชีพค้าสุนัขกับเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่ยอมประนีประนอมด้วยนี้แหละ ที่เป็นอุปสรรคสำคัญที่สุดต่อธุรกิจค้าสุนัข เพราะคนทำแร่ไม่ต้องการที่จะมีปัญหากับทางเจ้าหน้าที่จึงจำเป็นต้องยอมทำตาม

อย่างไรก็ตามกรณีนายปานชัยก็ยอมประนีประนอมกับกลุ่มผู้ค้าสุนัขทำแร่ โดยปานชัยบอกว่าการบริโภคเนื้อสุนัขว่าเป็นสิ่งที่สามารถทำได้เพราะถือเป็นสิทธิส่วนบุคคล และการค้าสุนัขเพื่อบริโภคสามารถทำได้ ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้นายปานชัยหยุดต่อต้านอาจจะมีหลายสาเหตุสาเหตุหนึ่งคือนายปานชัยได้ว่าจ้างมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครทำการสำรวจวิจัยความคิดเห็นของชาวทำแร่ที่มีต่อการบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัข ซึ่งคนทำแร่ประมาณ 80% สนับสนุนให้บริโภคและขายสุนัขต่อไป โดยเหตุผลที่สำคัญของผู้สนับสนุนบอกว่าธุรกิจค้าสุนัขเป็นธุรกิจที่สำคัญต่อชาวทำแร่ ไม่มีอาชีพไหนที่จะทำรายได้เท่ากับอาชีพค้าสุนัข อาชีพค้าสุนัขทำได้ง่าย ไม่ต้องอาศัยความรู้มาก ถ้าเลิกให้ชาวทำแร่ประกอบอาชีพค้าสุนัขจะทำให้ทำแร่แตกสลายทันที (มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2546) อีกสาเหตุหนึ่งคือในสมัยรัฐบาลของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี(2544-2549) ได้เปิดสวนสัตว์ไนท์ซาฟารีที่จังหวัดเชียงใหม่ และมีเมนูเนื้อสุนัขไว้บริการนักท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นายปานชัย เลิกต่อต้านการค้าสุนัขของทำแร่ เพราะรัฐบาลทักษิณมองการรับประทานเนื้อสุนัขเป็นเรื่องธรรมดา หากนายปานชัยยังออกมาต่อต้านอาจจะมีผลต่อหน้าที่การงานได้ อีกสาเหตุหนึ่งคือนายปานชัยอาจจะมีผลประโยชน์ต่างตอบแทนกับนายทุนค้าสุนัขทำแร่ แต่กรณีนี้ไม่มีหลักฐานที่แน่ชัด อย่างไรก็ตามนายทุนทำแร่นั้นจะจ่ายเงินให้แก่ผู้มีอำนาจต่างๆเพื่อให้อำนวยความสะดวกแก่ธุรกิจของพวกเขา ธุรกิจค้าสุนัขเป็นธุรกิจที่มีผลประโยชน์มาก ผลประโยชน์ต่างตอบแทนอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นายปานชัยหยุดต่อต้านการบริโภคและค้าสุนัขของคนทำแร่ แต่สุรชัย บุรินอกไม่ได้กล่าวถึงเรื่องนี้เมื่อถูกถามว่าจ่ายส่วยให้ใครบ้าง ส่วนอีกสาเหตุหนึ่งอาจเกิดจากการชุมนุมประท้วงของนายทุนและผู้ประกอบอาชีพ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าสุนัขกว่า 1,000 คนได้กดดันนายปานชัยอย่างหนัก นายปานชัยอาจจะเกรงว่าจะมีปัญหาตามมาในภายหลัง จึงยุติความขัดแย้งโดยการบอกว่าให้อนุญาตชาวทำแร่บริโภคเนื้อสุนัขแล้วค้าสุนัขต่อไปได้ ส่วนอีกสาเหตุอาจจะเป็นเพราะชาวทำ

แร่ที่บริโภคและค้าสุนัขไม่ได้ทำผิดกฎหมายข้อไหน นายปานชัยไม่มีสิทธิที่จะไปบังคับให้ชาวท่าแร่เลิกบริโภคเนื้อสุนัขและเลิกค้าสุนัข สุดท้ายจึงอ้างเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตามอำนาจต่อรองของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพค้าสุนัขท่าแร่มีมาก เพราะคนที่ออกมาคัดค้านนายปานชัยนั้นไม่ได้มีแต่ชาวท่าแร่เท่านั้น นักการเมืองทั้งระดับท้องถิ่น และระดับชาติก็ร่วมคัดค้านนายปานชัยด้วย (สุรัชย์ บุรีนอก , สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2549)

ส่วนกรณีของสมาคมพิทักษ์สัตว์ไทยของนายโรเจอร์ โลหะนันท์ยังดำเนินการต่อไปในการที่จะเสนอให้รัฐบาลออกกฎหมายเพื่อบังคับให้คนเลิกบริโภคเนื้อสุนัขให้ได้ และคนท่าแร่ถือว่านายโรเจอร์ เป็นศัตรูหมายเลขหนึ่ง(สุรัชย์ บุรีนอก, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2549) กรณีของสมาคมพิทักษ์สัตว์ไทยที่ออกมาต่อต้านการบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขน่าจะเป็นเรื่องของอุดมการณ์ ส่วนอีกเหตุผลหนึ่งที่ไม่ควรมองข้ามคือสมาคมพิทักษ์สัตว์เป็นองค์กรเอกชน การออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านการบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขอาจจะเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ที่จะตามมา เช่น ผลประโยชน์ที่ได้รับจากสมาคมพิทักษ์สัตว์โลก(world society for protection of animals) รวมไปถึงรายได้จากการบริจาคจากประชาชนทั่วไป ดังนั้นการเคลื่อนไหวต่อต้านการบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขนั้นเป็นการหาแนวร่วมแต่ในขณะเดียวกันก็อาจเป็นการหารายได้ด้วย อย่างไรก็ตามโรเจอร์เป็นคนที่ต่อต้านการค้าสุนัขมาเป็นเวลายาวนาน การต่อต้านของเขาน่าจะเพราะอุดมการณ์มากกว่าเรื่องผลประโยชน์

กรณีสมาคมพิทักษ์สัตว์ไทยนั้นไม่ต้องการที่จะประนีประนอมกับผู้ค้าสุนัขชาวท่าแร่ เพราะเป้าหมายของสมาคมพิทักษ์สัตว์อยู่ที่การออกกฎหมายบังคับให้คนเลิกบริโภคเนื้อสุนัข และห้ามค้าสุนัข แต่มีพลังสนับสนุนน้อย ยังไม่เท่านั้น พบ. ป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ที่สมาคมพิทักษ์สัตว์ไทยพยายามผลักดันตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 แต่ท่าทีของภาครัฐก็ยังไม่เฉย จากเว็บไซต์ของสมาคมพิทักษ์สัตว์ไทยบอกว่า

“อุปสรรค พบ. ป้องกันการทารุณสัตว์ฯ ที่ต่อต้านการค้าเนื้อค่างู้น้ำ และการยื่นถวายฎีกาของสมาคมพิทักษ์สัตว์(ไทย) ทำให้ข้าราชการที่เกี่ยวข้องมีความอึดอัดที่จะระบุว่า “ห้ามบริโภคสุนัขและแมว” ตามที่สมาคมฯเสนอ โดยให้เหตุผลว่า “ไม่เหมาะที่จะเจาะจงเฉพาะสุนัขและแมว หรือแม้แต่คำว่าบริโภคสัตว์เลี้ยง เพราะอาจเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพหรือวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น””*

* ที่มา www.thaiaga.org สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2550

น่าสนใจว่าเหตุใดภาครัฐกลับไม่ยอมทำตามข้อเสนอของสมาคมพิทักษ์สัตว์ไทย หรือทำตามข้อเสนอของกลุ่มต่อต้าน คือจัดการขั้นเด็ดขาดกับผู้บริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหาร และผู้ประกอบการอาชีพค้าสุนัขของท่าแร่

สามารถกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขเป็นอาหารและการค้าสุนัขของชาวท่าแร่เป็นปัจจัยนำไปสู่ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม เนื่องจากกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมบริโภคสุนัขเป็นเพื่อน/ ว่างูเล่นบางกลุ่มไม่ยอมรับวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขเป็นอาหาร จึงออกมาต่อต้านวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขเป็นอาหารและการค้าสุนัขของท่าแร่ แต่กลุ่มต่อต้านยังไม่สามารถที่จะทำอะไรชาวท่าแร่ได้ เพราะพลังสนับสนุนยังมีน้อย ทั้งการสนับสนุนจากมวลชน และจากภาครัฐ มีเหตุผลหลายประการที่ทำให้พลังสนับสนุนของกลุ่มต่อต้านการบริโภคสุนัขเป็นอาหารและการค้าสุนัขของชาวท่าแรมีน้อย

1. ข้ออ้างในการต่อต้านการบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขยังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เป็นข้อกล่าวหาที่ลืวนมีข้อโต้แย้งกลับไป (ดูหัวข้อ 4.2) เพราะผู้บริโภคเนื้อสุนัขและผู้ค้าสุนัขไม่ได้ทำผิดกฎหมายตรงไหน และไม่ได้สร้างความเสียหายให้แก่สังคมประเทศชาติ เพราะถ้าบอกว่าการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารและการค้าสุนัขทำให้เสียภาพพจน์ของประเทศ เสียตรงไหน เสียอย่างไร เพราะถ้าบอกว่าจะทำให้ต่างชาติ(น่าจะเน้นที่ชาติตะวันตก)ไม่อยากค้าขายกับประเทศไทย แต่ก็ไม่มีการระบุว่าจะไม่ค้าขายกับประเทศไทยโดยยกเรื่องการบริโภคสุนัขเป็นอาหารและค้าสุนัขมาเป็นข้ออ้าง นอกจากนั้นประเทศจีน ญี่ปุ่น เวียดนาม เกาหลีใต้ ที่มีวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารและมีการค้าสุนัขแพร่หลายกว่าประเทศไทยมาก ก็ยังมีต่างชาติเข้าไปลงทุน ไปท่องเที่ยว หรือติดต่อค้าขายด้วย ข้ออ้างนี้คือการข่มขู่มากกว่าที่จะทำได้จริง เพราะถ้าสามารถทำได้น่าจะทำไปนานแล้ว เมื่อกลุ่มต่อต้านไม่สามารถยกปัญหาการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารและการค้าสุนัขให้เป็นปัญหาของประเทศชาติได้ ก็เท่ากับว่าปัญหานี้เป็นปัญหาของกลุ่มคนที่ออกมาต่อต้านไม่กี่คน

2. การจะทำให้การบริโภคเนื้อสุนัขหมดไปทำได้ยากมาก การจะทำได้ต้องใช้อำนาจเด็ดขาดโดยต้องอาศัยอำนาจรัฐออกเป็นกฎหมายควบคุม ห้ามบริโภคเนื้อสุนัข ห้ามฆ่าสุนัข และมีบทลงโทษที่ชัดเจนหากใครฝ่าฝืน สมเจตน์ กำลังเดชบอกว่าถ้าออกกฎหมายห้ามฆ่าสุนัขจะทำให้ประชากรสุนัขล้นประเทศแน่นอนเพราะสุนัขแพร่พันธุ์ได้รวดเร็วมาก และจะทำให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมา เกิดการการสูญเสียดวงเศรษฐกิจจากการเลี้ยงดูสุนัข การบริโภคสุนัขเป็น

อาหาร และการค้าสุนัขของท่าแร่จึงเท่ากับช่วยกำจัดปริมาณสุนัขส่วนเกิน ช่วยแก้ปัญหาสังคมทางอ้อม และช่วยทำเงินเข้าประเทศชาติด้วย(สมเจตน์ กำลังเดช ,สัมภาษณ์ , 14 สิงหาคม 2549) กรณีปัญหาสุนัขส่วนเกินนี้มีตัวอย่างสำคัญคือกรณีวัดศรีเอี่ยม จากหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ หน้า X-cite ฉบับวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2549 ได้เสนอข่าววัดศรีเอี่ยมย่านอ่อนนุช เขตบางนา กรุงเทพมหานครที่สุดทนกับพฤติกรรมของคนที่น่าสุนัขและแมวมาปล่อยวัด ถึงกับติดป้ายไว้ว่า

“ขอขอบคุณโยมที่เมตตา นำ “หมา-แมว” มาปล่อย “วัด” ทางวัดจะนำ “หมา-แมว” ไปเลี้ยงเป็นอาหารของ “จระเข้” ตามเจตนาของโยมต่อไป สาธุ ขอขอบคุณที่เมตตาต่อ “จระเข้” คณะสงฆ์วัดศรีเอี่ยม”

พระครูวินัยธร อองอาจ อาภาโร เจ้าอาวาสวัดศรีเอี่ยมเผยถึงสาเหตุที่ต้องติดป้ายประกาศข้อความจะนำสุนัขและแมวที่มีคนนำมาปล่อยวัดไปให้จระเข้กินว่าเป็นเพียงกุศโลบายของวัด เพื่อป้องกันการเพิ่มขึ้นของสุนัขจรจัด เนื่องจากมีคนนำสุนัขและแมวมาปล่อยจำนวนมากจนทางวัดรับภาระไม่ไหว บางวันอาหารที่พระได้จากการบิณฑบาตรก็ไม่พอต่อจำนวนสุนัขและแมว จึงต้องซื้อเพิ่มตกเดือนละหลายพันบาท(ไทยโพสต์,2549: X-cite 2) กรณีวัดศรีเอี่ยมเป็นตัวอย่างอันดีของปัญหาสุนัขส่วนเกินที่คนเลี้ยงไม่ต้องการแล้วนำมาปล่อยวัด สร้างปัญหาให้กับสังคมตามมากลายเป็นสุนัขจรจัด ไม่มีใครที่จะเลี้ยงสุนัขจำนวนมากไว้เฝ้าบ้าน หรือเลี้ยงสุนัขจำนวนมากไว้เป็นเพื่อน ถ้ามีสุนัขเกินความต้องการสุดท้ายก็นำไปปล่อยวัดหรือฆ่าทิ้ง ถ้านำสุนัขส่วนเกินนี้มาบริโภคเป็นอาหารหรือขายให้ต่างประเทศนำเข้าประเทศยังจะเกิดประโยชน์มากกว่า (สมเจตน์ กำลังเดช ,สัมภาษณ์ ,14 สิงหาคม 2549)

3. สุนัขไม่ใช่สัตว์ที่น่ารักเท่านั้น แต่สุนัขเป็นสัตว์ที่ดุร้ายด้วย ชาวสุนัขไปกัดทำร้ายคนมีให้เห็นบ่อยๆตามหน้าหนังสือพิมพ์และทีวี ถ้าหากบอกว่าสุนัขเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดของคนแล้วทำไมสุนัขถึงกัดคน ทั้งที่คนไม่ได้ไปทำอันตรายแก่มัน นี่คือปัญหาที่ชัดเจนที่สุด สุนัขอาจจะซื่อสัตย์ต่อคนเลี้ยงดูมันและเป็นเพื่อนที่ดีต่อนายของมัน แต่สุนัขไม่ได้ซื่อสัตย์และเป็นมิตรต่อคนแปลกหน้าในเรื่องนี้ทางกรุงเทพมหานครตระหนักถึงปัญหาเรื่องสุนัขจรจัดและสุนัขอันตราย จึงได้ออกข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2548 เรื่องการควบคุมและปล่อยสุนัข เพื่อทำการควบคุมการเลี้ยงสุนัข โดยให้คนที่เลี้ยงสุนัขในเขตกรุงเทพมหานครมาทำการจดทะเบียนสุนัข และให้สุนัขพันธุ์ดุร้ายอาทิเช่น บลูเทอเรีย พิตบูลเทอเรีย หรือสุนัขที่มีประวัติทำร้ายคน เป็นสุนัขควบคุมพิเศษ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครฉบับนี้ทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาสุนัขไร้เจ้าของและสุนัขดุร้าย (ดูภาคผนวก ข.)

4. ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นไม่ได้ก่อตัวที่ภายในชุมชนท่าแร่ พลังจึงมีน้อย ถ้าความขัดแย้งทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นที่ท่าแร่เองจะส่งผลกระทบต่อการบินโคกเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขของท่าแรมากกว่าความขัดแย้งจากภายนอก ยกตัวอย่างเช่นแต่เดิมการฆ่าชำแหละสุนัขของชาวท่าแรร่วมกันที่บ้านในชุมชนท่าแร่ การฆ่าชำแหละสุนัขจะมีของเหลือเช่นเลือด ขี้ กระดูก หนัง จำนวนมากส่งกลิ่นเหม็นสร้างความสะดวกร้อนให้แก่ชุมชนท่าแร่ เมื่อเกิดการร้องเรียนขึ้นในชุมชน ผู้ประกอบอาชีพค้าสุนัขก็ย้ายไปทำการฆ่าชำแหละที่ห่างไกลชุมชน และทำการฝังของเหลือจากการฆ่าชำแหละสุนัข ทำให้ปัจจุบันไม่มีกลิ่นเหม็นจากการฆ่าชำแหละสุนัข(สิทธิพร ณ นครพนม,2537)

4.4 การปรับตัวของผู้ประกอบอาชีพค้าสุนัขท่าแร่

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งจะมาจากความไม่ชัดเจนของภาครัฐที่มีต่อสุนัข เพราะรัฐไม่ได้ระบุว่าสุนัขเป็นสัตว์สงวนที่ต้องห้ามฆ่า ห้ามบริโภค ถ้าไม่ใช่สัตว์สงวนสุนัขก็ต้องเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่หมายถึงสัตว์ที่คนนำมาเลี้ยงไว้เพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ถ้าเป็นสัตว์เศรษฐกิจก็แสดงว่าสามารถบริโภคได้ ซื่อขายได้ แต่ทำไมผู้ประกอบอาชีพค้าสุนัขบางที่จึงถูกตำรวจจับ เพราะตำรวจไม่มีสิทธิ์ที่จะจับคนขายเนื้อสุนัขหรือคนแลสุนัข เพราะคนขายเนื้อสุนัขหรือคนแลไม่ได้ทำผิดกฎหมายข้อไหน ถ้าเจอคนที่มีความรู้ตำรวจนั่นเองที่จะถูกฟ้องร้องได้ ตรงนี้ภาครัฐจะไปกล่าวโทษผู้ค้าสุนัขไม่ได้ และเช่นเดียวกันคนอื่นจะไปบอกว่าคนรับประทานเนื้อสุนัขหรือขายสุนัขเพื่อบริโภคผิดก็ไม่ได้ เพราะพวกเขาไม่ได้ทำผิดกฎหมายอะไร เพียงแต่รัฐไม่เข้ามาทำการเก็บภาษีธุรกิจค้าสุนัขเพื่อบริโภคเอง ไม่ใช่ความผิดของคนท่าแร่ ดังนั้นถึงจะบอกว่าอาชีพค้าสุนัขไม่ถูกกฎหมายแต่ก็ไม่ผิดกฎหมาย เพราะไม่มีกฎหมายไหนห้ามบริโภคเนื้อสุนัขหรือห้ามฆ่าสุนัขเพื่อบริโภค ถึงแม้ว่าจะถูกต่อต้านจากสังคมภายนอก แต่กลุ่มผู้ประกอบการค้าเนื้อสุนัขก็พยายามอย่างยิ่งที่จะให้หน่วยงานภาครัฐเห็นว่าอาชีพค้าเนื้อสุนัขเป็นอาชีพที่ถูกกฎหมาย กลุ่มผู้ประกอบอาชีพค้าสุนัขไม่กลัวที่จะจ่ายภาษีให้กับภาครัฐ การก่อตั้งสหกรณ์การเกษตรท่าแร่บูรณกิจของกลุ่มนายทุนผู้ค้าสุนัข ก็ด้วยเหตุผลที่จะพยายามผลักดันให้อาชีพค้าสุนัขเป็นอาชีพที่ถูกกฎหมาย หลังจากให้อาชีพค้าสุนัขของชาวท่าแรร่วมกันจากสังคมภายนอกมาก (สุรัชย์ บุรินอก ,2549: สัมภาษณ์) ขณะที่สมาคมพิทักษ์สัตว์พยายามที่จะทำให้การบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขเพื่อบริโภคผิดกฎหมาย ทางกลุ่มผู้ค้าสุนัขท่าแรร่วมกันพยายามที่จะให้อาชีพค้าสุนัขเป็นอาชีพที่ถูกกฎหมาย

นอกจากนี้นักกลุ่มผู้ประกอบอาชีพค้าสุนัขและชาวท่าแร่ ยังได้พยายามเสนอความจริงผ่านสื่อต่างๆ โดยเฉพาะรายการโทรทัศน์ เพื่อต้องการนำเสนอให้เห็นว่าการประกอบอาชีพค้าสุนัขนั้น ไม่ได้เลวร้ายอย่างที่หลายๆคนเข้าใจกัน เป็นอาชีพสุจริต ไม่ได้สร้างความเสียหายให้แก่สังคม การค้าขายสุนัขเกิดจากความพอใจทั้งสองฝ่าย และเพื่อต้องการชี้ให้เห็นว่าคนท่าแร่ไม่ได้มีจิตใจโหดร้ายดังที่คนภายนอกเข้าใจกัน ชาวท่าแร่ไม่กลัวสื่อที่นำเสนอความจริง แต่กลัวสื่อที่บิดเบือนความจริง ซึ่งกรณีหลังมักจะเขียนถึงท่าแร่ในทางลบ โดยใช้อคติส่วนตัว เมื่อมาขอสัมภาษณ์ผู้ประกอบอาชีพค้าสุนัขก็มักจะบอกว่าจะเขียนเป็นกลาง รายงานตามความเป็นจริง แต่ข่าวที่ปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์กลับเป็นอีกอย่าง (สุรัชย์ บุรินอก ,สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2549)*

4.5 สรุปท้ายบท

ในสังคมมีความแตกต่างหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมนี้เองที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งทางด้านวัฒนธรรม อันเกิดจากการไม่ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขเกิดจากวัฒนธรรมบริโภคสุนัขที่ต่างกัน เพราะในสังคมมีคนคนบริโภคสุนัขไม่เหมือนกัน คนกลุ่มหนึ่งบริโภคสุนัขเพื่อเป็นอาหาร แต่คนกลุ่มหนึ่งบริโภคสุนัขเพื่อเป็นเพื่อน/เพื่อดูเล่น

วัฒนธรรมการบริโภคสุนัขเพื่อเลี้ยงไว้เป็นเพื่อนนั้นเป็นวัฒนธรรมเกิดใหม่เมื่อประมาณ 400 ปีที่ผ่านมา จุดกำเนิดเกิดจากชนชั้นสูงในราชสำนักของสหราชอาณาจักร แล้ววัฒนธรรมนี้ก็แพร่กระจายไปยังประชาชนทั่วไป วัฒนธรรมการเลี้ยงสุนัขไว้เป็นเพื่อนของสังคมไทยน่าจะได้รับวัฒนธรรมนี้มาจากประเทศอังกฤษอีกทอด โดยวัฒนธรรมนี้น่าจะเริ่มต้นจากชนชั้นสูงของสังคมไทยแล้วค่อยเกิดการเลียนแบบของประชาชนทั่วไป ความหมายของสุนัขของคนที่มีวัฒนธรรมบริโภคสุนัขเพื่อเลี้ยงไว้เป็นเพื่อน/ไว้ดูเล่น คือสุนัขคือเพื่อนที่ดีที่สุดของคน สุนัขเป็นสัตว์น่ารัก ซื่อสัตย์ต่อคน การรับประทานเนื้อสุนัขเป็นบาป ผิดศีลธรรม เป็นการกระทำทารุณกรรมต่อสัตว์ การรับประทานเนื้อสุนัขเป็นการแสดงออกถึงความไร้อารยธรรม วัฒนธรรมการเลี้ยงสุนัขไว้เป็นเพื่อนเป็นการแสดงออกถึงความเป็นสมัยใหม่ ส่วนคนที่มีวัฒนธรรมบริโภคสุนัขเป็นอาหารจะมองสุนัขไม่ต่างจากสัตว์อื่นๆทั่วไป ไม่ได้มองสุนัขว่าเป็นสัตว์เลี้ยงที่เลี้ยงไว้เป็นเพื่อน ไว้ดูเล่น แต่มองว่าสุนัขสามารถรับประทานได้ ไม่ต่างจากเนื้อวัว หมู ไก่ ปลา การให้ความหมายของคนที่มี

*กรณีนี้ข้าพเจ้าประสบด้วยตัวเอง เมื่อเข้าไปหาข้อมูลเรื่องการค้าสุนัขที่ท่าแระนั้น พวกเขาจะไม่ยอมตอบคำถามและไม่ให้ความร่วมมือเพราะกลัวเป็นนักข่าว แต่พอรู้ว่าเป็นนักศึกษาเพื่อมาทำการศึกษาเรื่องธุรกิจค้าสุนัขของท่าแร่ พวกเขากลับให้

ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกดีเยี่ยม แม้แต่คนที่มีอิทธิพลมากที่สุดของท่าแร่ ยังช่วยเหลือแนะนำบุคคลมาให้สัมภาษณ์ สำหรับสมเจตน์ กำลังเดชนั้นบอกกับข้าพเจ้าเองว่าถ้ามาลงพื้นที่ที่ท่าแร่ให้ไปพักที่บ้านของเขาก็ได้

วัฒนธรรมบริโภคสุนัขเป็นอาหารกลุ่มหนึ่งคือ เนื้อสุนัขทำให้ร่างกายอบอุ่นแข็งแรง เป็นยารักษาโรค ทำให้อายุยืน ช่วยเพิ่มสมรรถภาพทางเพศ เป็นอาหารฮ่องเต้ วัฒนธรรมการบริโภคสุนัขเป็นอาหารในประเทศจีนและเวียดนามยังเป็นวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างทางด้านฐานะ เป็นวัฒนธรรมของคนรวย เป็นการแสดงให้เห็นถึงความทันสมัย ส่วนที่ประเทศเกาหลีใต้ยังมีการเชิญชวนบริโภคเนื้อสุนัขเพื่อแสดงถึงเอกลักษณ์ของชาวเกาหลีใต้ เพื่อต่อต้านวัฒนธรรมตะวันตกที่มองว่าสุนัขคือสัตว์เลื้อยที่คนควรเลี้ยงไว้เป็นเพื่อน แล้วมาวิพากษ์วิจารณ์วัฒนธรรมบริโภคสุนัขเป็นอาหารของชาวเกาหลีใต้ว่าไม่ดีไม่เหมาะสม เป็นการปลุกกระแสชาตินิยมอย่างหนึ่ง

การค้าสุนัขของท่าแร่เป็นปัจจัยสำคัญมากกว่าวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขเป็นอาหาร ที่ทำให้คนกลุ่มหนึ่งออกมาต่อต้านการค้าสุนัขและการบริโภคสุนัขเป็นอาหารของชาวท่าแร่ ถึงแม้ว่าจะยังมีคนกลุ่มหนึ่งต่อต้าน/ขัดขวางการบริโภค และการค้าสุนัข แต่ก็มีผลกระทบไม่มากต่อธุรกิจค้าสุนัขของท่าแร่ นั่นเพราะว่ากลุ่มคนที่ออกมาต่อต้าน ยังไม่มีพลังสนับสนุนมากพอ เหตุผลของคนออกมาต่อต้านก็ไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนว่าคนบริโภคเนื้อสุนัข การค้าสุนัขสร้างความเสียหายต่อสังคม/ประเทศชาติอย่างไร

อีกอย่างความขัดแย้งเกิดจากภายนอกไม่ได้ก่อตัวในชุมชนท่าแร่ ดังนั้นจึงไม่มีพลังมากพอที่จะส่งผลกระทบต่อธุรกิจค้าสุนัขท่าแร่ ตราบใดที่ภาครัฐยังไม่ออกกฎหมายห้ามบริโภคเนื้อสุนัข ห้ามฆ่าสุนัข ห้ามซื้อขายซากสุนัข การบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขเพื่อบริโภคก็สามารถดำเนินต่อไป ทุกอย่างขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้ซื้อและผู้ขาย ซึ่งกับอุปสงค์ที่มีต่อเนื้อสุนัขเป็นสำคัญ เมื่อมีคนบริโภคเนื้อสุนัขเป็นจำนวนมากทั้งในและต่างประเทศ ก็ย่อมมีคนขายสุนัขเพื่อตอบสนองผู้บริโภค ตามหลักกลไกตลาดที่ว่า มีอุปสงค์ย่อมมีอุปทาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาที่ได้ทำให้ทราบว่าวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขมีอย่างแพร่หลายในท่าแร่ คนท่าแร่กว่า 63% ที่บริโภคเนื้อสุนัขเป็นประจำ วัฒนธรรมบริโภคเนื้อสุนัขเริ่มมีในท่าแร่ตั้งแต่ตั้งชุมชนเมื่อประมาณ 120 ปีที่ผ่านมา การบริโภคเนื้อสุนัขเป็นเรื่องปกติวิสัยของคนท่าแร่ คนที่บริโภคเนื้อสุนัขจะมองสุนัขไม่แตกต่างจากวัว, ไก่, หมู, ปลา คือเป็นสัตว์ที่สามารถบริโภคได้

ธุรกิจค้าสุนัขมีความสำคัญต่อท่าแร่มาก ตลาดค้าสุนัขเริ่มที่ท่าแร่เมื่อปี พ.ศ.2510 โดยคนที่คิดผลิตเนื้อสุนัขขายได้ทำการสำรวจพฤติกรรมการบริโภคเนื้อสุนัขของคนท่าแร่ พบว่าในท่าแร่มีคณนิยมบริโภคเนื้อสุนัขจำนวนมาก จึงทดลองฆ่าชำแหละเนื้อสุนัขขายผลปรากฏว่าได้รับการตอบรับจากผู้บริโภคในชุมชนท่าแร่และชุมชนใกล้เคียง ส่งผลให้กิจการค้าสุนัขเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยที่ทำให้เกิดตลาดค้าสุนัขที่ท่าแร่คือปัจจัยจากวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขเป็นอาหารของคนท่าแร่ รวมทั้งปัจจัยเรื่องผลตอบแทนทางธุรกิจ ปัจจัยที่ทำให้ธุรกิจค้าสุนัขของท่าแร่เติบโตขยายตัวคือ ปัจจัยจากอุปสงค์ต่างประเทศที่มีวัฒนธรรมการบริโภคสุนัขเป็นอาหารรองรับ รวมไปถึงปัจจัยจากอุปสงค์ที่ไม่ใช่อุปสงค์จริงในประเทศ เนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่ไม่รู้ว่าเป็นเนื้อ/อาหารที่รับประทานลงไปคือเนื้อสุนัข/ทำมาจากเนื้อสุนัข

มีคนท่าแร่ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้าสุนัขประมาณ 2,000 คน คิดเป็นประมาณ 20% ของประชากรท่าแร่ ธุรกิจค้าสุนัขเติบโตขึ้นถึงประมาณ 300% จากปีพ.ศ.2535 ถึง พ.ศ.2549 ปัจจุบันการค้าสุนัขของท่าแร่ส่วนใหญ่จะเป็นการส่งสุนัขเป็นไปขายยังประเทศเวียดนาม ธุรกิจค้าสุนัขเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญต่อชาวท่าแร่อย่างยิ่ง หากห้ามขายสุนัขเพื่อบริโภคจะทำให้เศรษฐกิจท่าแร่มีปัญหา และจะทำให้สังคมท่าแร่แตกสลายทันที

การบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขก่อให้เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมขึ้น เนื่องจากมีกลุ่มคนที่ไม่เห็นด้วยกับการบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขของชาวท่าแร่ เนื่องจากพวกเขามองว่าสุนัขเป็นสัตว์ที่คนควรเลี้ยงไว้เป็นเพื่อน/ไว้ดูเล่น ไม่ใช่เลี้ยงไว้บริโภคเป็นอาหาร การบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศเสียหาย ขณะที่ชาวท่าแรมองว่าการบริโภคสุนัขเป็นอาหารไม่ใช่เรื่องเสียหาย พวกเขาไม่ได้ทำอะไรผิด ไม่ได้สร้างความเดือดร้อนให้แก่สังคม

เพราะพวกเขาบริโภคเนื้อสุนัขมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ พวกเขาไม่ได้มองว่าสุนัขคือสัตว์ที่เลี้ยงไว้เป็นเพื่อน/ไว้ดูเล่น การบริโภคสุนัขเป็นอาหารเกิดจากความพอใจของพวกเขาเอง ไม่มีใครบังคับ นอกจากนั้นการค้าสุนัขยังช่วยทำรายได้เข้าประเทศมาก การแลกเปลี่ยนสุนัขก็เกิดจากความพอใจทั้งสองฝ่าย ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นความขัดแย้งทางวัฒนธรรมการบริโภค ของคนที่มีวัฒนธรรมบริโภคสุนัขที่ต่างกัน

ถึงแม้ว่าจะยังมีคนกลุ่มหนึ่งต่อต้าน/ขัดขวางการบริโภค และการค้าสุนัขของท่าแร่ แต่ก็มีผลกระทบไม่มากต่อธุรกิจค้าสุนัขของท่าแร่ นั่นเพราะว่ากลุ่มคนที่ออกมาต่อต้าน ยังไม่มีพลังสนับสนุนมากพอ เหตุผลของคนที่ยังออกมาต่อต้านก็ไม่มีรูปธรรมที่ชัดเจนว่าคนบริโภคเนื้อสุนัข การค้าสุนัขสร้างความเสียหายต่อสังคม/ประเทศชาติอย่างไร อีกอย่างความขัดแย้งเกิดจากภายนอกไม่ได้ก่อตัวในชุมชนท่าแร่ ดังนั้นจึงไม่มีพลังมากพอที่จะส่งผลกระทบต่อธุรกิจค้าสุนัขท่าแร่

การบริโภคเนื้อสุนัขไม่ผิดกฎหมาย ดังนั้นการค้าสุนัขก็ไม่ผิดกฎหมาย การค้าสุนัขท่าแร่จึงขึ้นอยู่กับอุปสงค์ที่มีต่อเนื้อสุนัข/สุนัข เป็นหลัก ดังนั้นถึงแม้ว่าจะมีคนออกมาต่อต้านการบริโภคเนื้อสุนัขและการค้าสุนัขของชาวท่าแร่ แต่ธุรกิจค้าสุนัขของท่าแร่ยังดำรงอยู่ได้ เพราะยังมีคนบริโภคสุนัขเป็นอาหารอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งในและต่างประเทศ ตามหลักกลไกการตลาดเมื่อมีอุปสงค์ย่อมมีอุปทาน

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. ก่อนอื่นต้องยอมรับความจริงก่อนว่าเนื้อสุนัขนั้นเป็นอาหารของมนุษย์มานานแล้ว และเป็นเนื้อสัตว์ที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย การบริโภคเนื้อสุนัขเป็นที่นิยมในประเทศจีน , เกาหลี, เวียดนาม, ลาว, และไทย เมื่อมีคนที่ยอมรับบริโภคเนื้อสุนัขก็ย่อมมีคนขายเนื้อสุนัขเป็นธรรมดา ตามหลักกลไกของตลาดที่ว่าเมื่อมีอุปสงค์ก็ย่อมมีอุปทาน ดังนั้นการที่จะมีคนนิยมบริโภคเนื้อสุนัข มองเนื้อสุนัขว่าเป็นอาหารของมนุษย์ ก็ไม่น่าจะเป็นสิ่งแปลกประหลาดแต่อย่างใด และไม่ควรรอยางยิ่งที่คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจะไปประนามกล่าวร้ายว่าคนที่นิยมบริโภคเนื้อสุนัขเป็นพวกไร้วัฒนธรรม เป็นคนจิตใจโหดร้าย เพราะถ้าหากมองในแง่ที่สุนัขเป็นสัตว์ ถ้าบริโภคเนื้อสุนัขแล้วเป็นสิ่งไม่ดี ดังนั้นคนบริโภคเนื้อวัว หมู ไก่ ปลา ฯลฯ ก็เป็นพวกจิตใจโหดร้ายด้วย

คนเราย่อมมองโลกต่างกัน คนหนึ่งมองว่าสุนัขเป็นสัตว์ที่น่ารัก เป็นสัตว์ที่เหมาะสมเลี้ยงไว้ เป็นเพื่อนยามเหงา ไว้เฝ้าบ้าน แต่ไม่จำเป็นว่าอีกคนหนึ่งจะมองว่าสุนัขเป็นสัตว์ที่น่ารัก เขาอาจจะมองว่าสุนัขเป็นสัตว์ดุร้าย น่ากลัว ไม่ได้รักสุนัขหรือมองว่าสุนัขก็ไม่ต่างจากสัตว์อย่างวัว หมู ไก่ ปลา คือสามารถฆ่าเพื่อนำเนื้อมาปรุงเป็นอาหารรับประทานได้

ดังนั้นผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนต้องทำความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่อง ความแตกต่าง สังคมแต่ละสังคมมีความแตกต่างกันทางด้านวัฒนธรรม บุคคลก็มีความแตกต่างกันทางด้านความคิด ,ค่านิยม การบอกว่าวัฒนธรรมตัวเองดีกว่าวัฒนธรรมคนอื่น ความคิดของตนเองดีกว่าความคิดของคนอื่นเป็นสิ่งที่ไม่ควรอย่างยิ่ง เพราะมันจะเป็นบ่อเกิดของความขัดแย้ง และนำมาซึ่งวิธีการแก้ปัญหาด้วยความรุนแรง ที่สำคัญข้าราชการจากส่วนกลางที่ไปทำงานในพื้นที่ต่างจังหวัด ต้องมีความเข้าใจวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น และไม่ควรที่จะนำกรอบแนวคิด วัฒนธรรมจากส่วนกลางไปครอบสังคมท้องถิ่น เพราะวัฒนธรรมจากส่วนกลางกับท้องถิ่นแตกต่างกัน ความขัดแย้งระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐมักเกิดจากการที่ข้าราชการของหน่วยงานภาครัฐบางคนไม่เข้าใจวิถีการดำรงชีวิต และวัฒนธรรมของประชาชนแต่ละท้องถิ่น พอเห็นว่าวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นไม่ใช่ไม่เหมือนอย่างที่ตัวเองเป็น ก็จะใช้อำนาจไปจัดการ ไปบีบบังคับ ไปปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตของประชาชน อย่างกรณีนายปานชัย บวรรัตนปราวณเป็นตัวอย่างสำคัญ ซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งเกิดขึ้น สังคมแต่ละสังคมมีประวัติความเป็นมา มีระบบเรียนรู้ของตัวเอง และมีการปรับตัวตลอดเวลา ไม่จำเป็นที่ภาครัฐจะต้องไปควบคุมบังคับเสียหมด ยกเว้นการประกอบอาชีพที่เป็นภัยต่อสังคมอย่างเช่นค้ายาเสพติด ค้าประเวณี

2. กรณีของกลุ่มผู้ต่อต้านการขายและบริโภคเนื้อสุนัข พยายามผลักดันมาตรการให้ยกเลิกการขายและบริโภคเนื้อสุนัข ถ้าจะห้ามขายเนื้อสุนัขหรือห้ามบริโภคเนื้อสุนัขก็ต้องห้ามฆ่าสุนัข ถามว่าถ้าห้ามฆ่าสุนัขแล้วจะเกิดอะไรขึ้น แน่นอนปริมาณของสุนัขคงจะมีมากมายเต็มไปหมด เพราะสุนัขเป็นสัตว์ที่แพร่พันธุ์ได้เร็วมาก ที่นี้อาจจะมีคนเสนอว่าก็ให้ทำหมันสุนัขเสีย มาถึงตรงนี้ก็ขัดแย้งกันเองในตัว เพราะถ้าบอกว่าสุนัขเป็นสัตว์ที่ดี น่ารัก ก็ไม่ควรที่จะทำหมันสุนัข ควรจะให้มันมีสุนัขมากๆ อีกอย่างปริมาณของสัตว์แพทย์ที่มีอยู่ในหน่วยงานราชการจะเพียงพอต่อการทำหมันสุนัขทั่วประเทศไทยหรือ และที่สำคัญสัตว์แพทย์จะมีเวลาขนาดนั้นหรือ เพราะว่าต้องดูแลในส่วนอื่นๆ และงบประมาณที่ใช้จะมากมายแค่ไหน

คนที่บอกว่ารักสุนัขนั้นจะรักแต่สุนัขของตัวเองที่ตัวเองเป็นเจ้าของเท่านั้น แต่ไม่ได้รักสุนัขทั้งหมด ไม่เช่นนั้นคนเหล่านี้คงจะเก็บสุนัขจรจัดที่มีอยู่มากมายไปเลี้ยงดูแล้วเมื่อพบเห็น หรือถึงแม้ว่ามีคนที่เลี้ยงสุนัขไว้เป็นเพื่อน ไว้เฝ้าบ้าน แต่ถ้ามันออกลูกแผ่หลานมามากเกินความต้องการ สุดท้ายก็ต้องนำสุนัขไปปล่อยวัด หรือนำไปทิ้งที่ไกลๆ ให้กลายเป็นสุนัขจรจัด ก่อให้เกิด

ปัญหาของสังคมตามมา ทำความเดือดร้อนให้แก่คนอื่น ไม่เช่นนั้นแล้วก็ทำการฆ่าสุนัขทิ้ง ดังนั้นเมื่อมีคนบริโภคเนื้อสุนัขหรือนำสุนัขไปขายยังต่างประเทศ ก็เท่ากับกำจัดปริมาณสุนัขส่วนเกินนี้ได้ ถือว่าเป็นประโยชน์แก่สังคมทางหนึ่ง

3. รัฐบาลควรกำหนดให้อาชีพค้าสุนัข ฆ่า-ชำแหละ ขายเนื้อสุนัข เป็นอาชีพที่ถูกกฎหมาย เพราะปัญหาการแพร่ขยายพันธุ์สุนัขที่มีมากมาย สุดท้ายเมื่อเกินความต้องการของผู้เลี้ยง ถ้าไม่ขายก็นำสุนัขไปปล่อยวัด ปล่อยลอยในที่ที่ห่างไกล ซึ่งสร้างปัญหาให้แก่สังคมตามมา หรือไม่ก็ต้องฆ่าทิ้ง ข้าพเจ้ามองว่าถ้าฆ่าสุนัขทิ้งแล้วฝังดินกลบถือว่าเป็นความสูญเสียโดยเปล่าประโยชน์

ธุรกิจค้าสุนัขของชาวท่าแร่เป็นธุรกิจที่มีความสำคัญกับชาวท่าแรมาก ถ้าห้ามฆ่าชำแหละสุนัข บีบบังคับให้พวกเขาเลิกอาชีพค้าสุนัข จะทำให้สังคมท่าแร่แตกสลายทันที เพราะเศรษฐกิจของท่าแร่ขึ้นอยู่กับการค้าสุนัขอย่างมาก จะมีคนตกงานทันทีหลายพันคน ไม่เท่านั้นยังจะทำให้เศรษฐกิจของจังหวัดสกลนครมีปัญหาตามมาด้วย เพราะธุรกิจค้าสุนัขของชาวท่าแร่ทำเงินเข้าจังหวัดสกลนครปีละหลายร้อยล้านบาท มีเงินทุนหมุนเวียนจากการค้าสุนัขปีหนึ่งๆกว่า 1 พันล้านบาท ต่อข้อเสนอที่ว่าให้พ่อค้า แม่ค้า คนจับสุนัข คนฆ่า-ชำแหละสุนัขไปประกอบอาชีพอื่น ถ้ามองว่าจะให้เขาไปทำอาชีพอะไร เพราะพวกเขาคุ้นเคยกับอาชีพนี้มานาน จนมีความเชี่ยวชาญ ถ้าเปลี่ยนอาชีพแล้วจะให้พวกเขาไปทำอะไรที่มีรายได้เท่าอาชีพค้าสุนัข ข้าพเจ้ามองว่ารัฐบาลเองยังไม่มีความสามารถแก้ปัญหาความยากจนให้ประชาชนได้เลย ถ้าสามารถหาอาชีพที่สามารถสร้างรายได้มากกว่าๆง่ายๆ ประเทศไทยคงไม่มีคนจน ยกตัวอย่างคนจับสุนัข คนฆ่าชำแหละสุนัข มีรายได้เดือนละมากกว่า 7,000 บาท บางคนที่มีความชำนาญมากมีรายได้มากกว่าเดือนละ 10,000 บาท ขณะที่กรรมกรทำงานแบกหามมีรายได้วันละ 150-180 บาท คนจบปริญญาตรีมาเยอะมากที่มีรายได้ไม่ถึงเดือนละ 7,000 บาท ขณะที่นายทุนเล่นหาสุนัขมีรายได้ตกเดือนละ 50,000 บาทเป็นอย่างน้อย ถ้ามองว่ามีอาชีพอะไรที่จะทำให้คนท่าแรมีรายได้มากมายขนาดนี้

ธุรกิจค้าสุนัขช่วยให้คนท่าแรมีงานทำ เศรษฐกิจเกิดการหมุนเวียน เป็นอาชีพที่สุจริต การซื้อขายแลกเปลี่ยนสุนัขก็เกิดจากความพอใจ ระหว่างผู้ซื้อ(นายทุนท่าแร่)กับผู้ขายหรือแลกรสุนัข ไม่ได้เกิดจากการบีบบังคับหรือจากการลักขโมย คนที่ขายสุนัขหรือแลกรสุนัขกับนายทุนจากท่าแรมักจะเกิดจาก

1. สุนัขมีมากเกินไปเกินความต้องการ ทำให้ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูสุนัขมากตามไปด้วย
2. สุนัขดุ เกเร ชอบกัดสัตว์เลี้ยง กัดผู้คน ก่อให้เกิดความเสียหาย

ถ้ารัฐบาลออกกฎหมายให้สามารถค้าขายสุนัขอย่างเสรี จะทำให้มีรายได้เข้าประเทศปีหนึ่งๆเพิ่มเป็นหลักพันล้านบาท เพราะความต้องการสุนัขเป็นๆจากประเทศเวียดนาม(และจากประเทศจีน)มีอีกมาก ดีกว่าปล่อยให้สุนัขถูกฆ่าทิ้งโดยเปล่าประโยชน์

4. เมื่ออาชีพค้าสุนัขเป็นอาชีพที่ถูกกฎหมายแล้ว ควรจัดระเบียบการค้า-ฆ่าและการขายเนื้อสุนัข การฆ่า-ฆ่าและควรมีสถานที่ฆ่า-ฆ่าและที่ได้มาตรฐาน ถูกสุขอนามัย มีความสะอาด ผ่านการตรวจสอบและรับรองจากหน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง สถานที่ฆ่า-ฆ่าและควรรอห่างไกลชุมชน สิ่งปฏิญญาของเสียที่เกิดจากการฆ่า-ฆ่าก็ควรมีการกำจัดให้เป็นที่เป็นทาง อย่างมีระบบ สุนัขที่นำมาฆ่า-ฆ่าและควรผ่านการตรวจสอบให้แน่ชัดว่าไม่มีเชื้อโรค เนื้อสุนัขที่ไปวางจำหน่ายในท้องตลาดควรมีป้ายติดไว้ เพื่อให้ผู้บริโภคจำแนกได้ถูกต้องว่าเป็นเนื้อสุนัข เพราะบางคนอาจจะเข้าใจผิดคิดว่าเป็นเนื้อหมู เนื้อวัว

5. เมื่ออาชีพค้าสุนัขเป็นอาชีพที่ถูกกฎหมาย รัฐก็สามารถเรียกเก็บภาษีการค้าจากธุรกิจค้าสุนัขได้ ซึ่งจะทำได้เข้ารัฐปีหนึ่งเป็นเงินจำนวนมาก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เกตุ จำปาทอง .27 ธันวาคม 2549.ผู้ประกอบการอาชีพค้าสุนัขบ้านด่านคำ ตำบลมุกดาหาร
อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร .สัมภาษณ์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ .2541. กระบวนการทัศน์วัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ: successmedia.
“ค้าสุนัข-หมาเปิดขายเสรี”. เดลินิวส์. (17 มิถุนายน 2546):10.
- งามพิศ สัตย์สงวน .2543. หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- จันทร์เพ็ญ ศรีจันทร์. 12 มีนาคม 2549. ประชาชนทั่วไป. สัมภาษณ์.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. 2540. วัฒนธรรมการบริโภคของคนอีสาน: การสืบสานภูมิปัญญาและมรดก
จากธรรมชาติ. ภาควิชาสังคมและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์ และคณะ. 2543. วัฒนธรรมการกินของคนเมือง: น้ำพริกและผักพื้นบ้าน
ล้านนา. เชียงใหม่: ศูนย์ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการ
พัฒนาที่ยั่งยืน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. 2546. ลัทธิเศรษฐกิจการเมือง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว. 2547. ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับสันติวิธี และธรรมชาติของความ
ขัดแย้งในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ชัยรัตน์ เจริญสินโอฟาร. 2543. วาทกรรมการพัฒนา. กรุงเทพฯ: วิชาษา.
- โชติช่วง นาดอน .2546. อาหารป่า. ผู้จัดการ. (3 มิถุนายน 2546):6.
- เฉอมมาลย์ ราชภัณฑารักษ์. 2548. มนุษย์กับวัฒนธรรม. ในมนุษย์กับสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: หน้า 51-80.
- “ท่าแร่”. Available from: www.thaitambon.com .
- เรนศ อภรณ์สุวรรณ. 2549. ความเป็นมาของทฤษฎีแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ไทย. กรุงเทพฯ:
โครงการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
“นครพนมฮิตอาหารฮ่องเต้เนื้อสุนัขเจ้าของร้านพังกาไรตัวละพัน สั่งตรงจากท่าแร่ตัวละร้อย”.
กรุงเทพธุรกิจ. (5 ตุลาคม 2542):10.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2546. ต่างคิดในคอกตน ว่าด้วยวัฒนธรรมและวิถีคิด. กรุงเทพฯ: ศิลปวัฒนธรรม.
- บุญชู บรรจง. 30 ธันวาคม 2549. ประชาชนทั่วไป. สัมภาษณ์.
- บุญชู ไร่ป้อง . 1 เมษายน 2550. ประชาชนทั่วไป. สัมภาษณ์.
- แปลงนาม. 2549. ความเข้าใจเรื่องการกินเจ. กรุงเทพฯ: ISBN 974-94986-7-4.

- ปิยะพงษ์ ฝิวอ่อน.2549.ได้ดีเพราะกินหมา. 911 plus magazine. 4 ,(15 june -15 july) :80-81.
 “ผู้ว่าสกลฯยกธงขาวยอมแพ้ผู้ค้าหมาท่าแร่”.คมชัดลึก.(18 สิงหาคม 2546):8.
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.2546.รายงานวิจัยความคิดเห็นในการซื้อและขายเพื่อบริโภคเนื้อ
สุนัขในจังหวัดสกลนคร.
 “มีอบท่าแร่ชื่อไว้ยห้ามฆ่าหมา โฉว์ปลั่งกว่าพันคน ผวจ.รุดพบบี้ “แล่ขาย””.หนังสือพิมพ์ข่าวสด.
 (18 กรกฎาคม 2546):12.
 ยศ สันตสมบัติ.2540. มนุษย์กับวัฒนธรรม .กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
 “ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ที่เสนอโดยสมาคมพิทักษ์สัตว์ไทย”. Available
 from:www.thaiaga.org .
 รัชดา มณีวงศ์.2 เมษายน 2550.ประชาชนทั่วไป.สัมภาษณ์.
 ลิขิต ธีรเวคิน.2526.รวมศูนย์กรุงเทพฯ: รากเหง้าของปัญหา,ประเทศไทยคือกรุงเทพฯ?.สัมมนาวิชา
 การประจำปี:คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์2526.
 วิเชียร วิทย์อุดม.2549.พฤติกรรมองค์กร.กรุงเทพฯ:ISBN 9749182022.
 วัฒนา สุภัทธาน.2544.วัฒนธรรมบริโภคของแรงงานรับจ้างในชุมชนชนบท. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
 กองทุนสนับสนุนการวิจัย .
 “วัดศรีเยี่ยมสุดทนต์คนนำสุนัขมาปล่อยวัด” .ไทยโพสต์.(30 มกราคม 2549):X-cite 2.
 วันดี สันติวุฒิมณี.2541.ยาบ่ารุงทางเพศความจริงหรือความเชื่อ.สารคดี .(เมษายน):50-67 .
 สมเจตน์ กำลัดเดช . 14 สิงหาคม 2549.ผู้ประกอบการอาชีพค้าสุนัขท่าแร่.สัมภาษณ์.
 สุกรี วงศ์ธร. 12 มีนาคม 2549.สัมภาษณ์.
 สุพัตรา สุภาพ .2525.สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี .กรุงเทพฯ:
 ไทยวัฒนาพานิช.
 สุเทพ สุนทรภัสส์.2548. มานุษยวิทยากับประวัติศาสตร์.กรุงเทพฯ:เมืองโบราณ.
 สุรัชย์ บุรีนอก.14 สิงหาคม และ 15 สิงหาคม 2549.สัมภาษณ์.
 สิริวิทย์ พิมพ์กลาง.15 สิงหาคม 2549.สัมภาษณ์.
 สิริพร สมบูรณ์บุรณะ.2538.วัฒนธรรมการบริโภค แนวคิดและการวิเคราะห์ .กรุงเทพฯ:ศูนย์วิจัย
 และผลิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก.
 สิทธิพร ณ นครพนม .2537. กินเนื้อหมาในปีหมา ที่-จอกโภชนาท่าแร่สกลนคร .
 ศิลปวัฒนธรรม .(กรกฎาคม): 164-167 .
 แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย .2548.วัฒนธรรมในสังคมไทย.กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.

“หมาทำแร่”. Available from: www.thaiaga.org .

อดุลย์ รัตน์มันเฑษม.2542.อาหารป็ว.กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์เต้าประยุกต์.

อมรา พงศาพิชญ์.2537. วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธ์.กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรา พงศาพิชญ์.2547.ความหลากหลายทางวัฒนธรรม.กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุบลศรี อรรถพันธ์ และคณะ .2528.วัฒนธรรมการบริโภคอาหารของคนใต้.สงขลา:สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา.

เอมอร ไพไหล.2540.กระบวนการประกอบอาชีพค้าสุนัข ชุมชนทำแร่ ตำบลทำแร่ อำเภอเมืองจังหวัดสกลนคร .วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ภาษาอังกฤษ

Benedict R. O’G. Anderson. 1979. “The studies of Thai State : The State of Thai studies,” in Eliezer B. Ayal (ed.), The study of Thailand : Analyses of knowledge, Approaches, and prospects in Antropology , Art History , History, Economics and Political Science. Athens(Ohio:Ohio University Center for International Studies): 193-247.

“Dog”. Available from: <http://en.wikipedia.org> .

“Dog Meat”. Available from: <http://en.wikipedia.org> .

Michelle Craig McDonald and Steven Topik .2006.Culture and Consumption: National Drinks and National Identity in the Atlantic World. Cambridge : the Conference on Food and Globalization .

Ng Hui Hui. 2002.Dog meat hot among Korea and China's trendy young . The Straits Times ,Singapore .(30 June 2002):6.

Yong-Geun Ann.2000.Korean's Recognition on Edibility of Dog Meat.Korean Journal of Food Nutrition. 13(4) :365-371.

Samuel P. Huntington 1993. The Clash of Civilizations. [Foreign Affairs](#)(Summer):22-49.

Thorsten Sellin.1938.Culture and Conflict in Crime. New York: Social Science Research Council.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ร่าง

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ที่เสนอโดยสมาคมพิทักษ์สัตว์ไทย

พ.ศ....

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์

.....
.....
.....

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ พ.ศ....”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับ ตั้งแต่วันถัดไปจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“สัตว์” หมายความว่า สิ่งมีชีวิตที่มีกระดูกสันหลังซึ่งมิใช่มนุษย์ โดยให้หมายความรวมถึง สัตว์เลี้ยง สัตว์ป่า สัตว์เศรษฐกิจ และสัตว์ทดลอง ตามพระราชบัญญัตินี้ และรวมถึงสัตว์พาหนะตามพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะด้วย

“สัตว์เลี้ยง” หมายความว่า สัตว์ที่มนุษย์นำมาเลี้ยงไว้และให้น้ำให้อาหาร โดยอาจเลี้ยงไว้เพื่อดูเล่น เพื่อเป็นเพื่อน เพื่อเป็นอาหาร หรือเพื่อการอย่างอื่นตามที่อธิบดีประกาศกำหนด และหมายความรวมถึงสัตว์พาหนะตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะด้วยแต่ไม่หมายความรวมถึง สัตว์ป่า สัตว์เศรษฐกิจ หรือสัตว์ทดลองตามความหมายของพระราชบัญญัตินี้

“สัตว์ป่า” หมายความว่า สัตว์ป่า ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า รวมถึงสัตว์ป่าที่มนุษย์ได้รับอนุญาตให้นำมาเลี้ยง และสัตว์ที่เกิดหรือดำรงชีวิตอยู่ในธรรมชาติด้วย

“สัตว์เศรษฐกิจ” หมายความว่า สัตว์ที่มนุษย์เลี้ยงไว้เพื่อประโยชน์ทางการค้า การพาณิชย์ การกีฬา การแสดง หรือการธุรกิจอื่นตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

“สัตว์ทดลอง” หมายความว่า สัตว์ที่มนุษย์เพาะหรือเลี้ยงไว้เพื่อวัตถุประสงค์ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทุกสาขา

“การทารุณกรรมสัตว์” หมายความว่า การกระทำใดๆที่ส่งผลให้สัตว์ต้องได้รับความเจ็บปวดทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็น ไม่ว่าจะทางร่างกายหรือจิตใจของสัตว์ ทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อม รวมถึงการกระทำที่กฎหมายถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ด้วย

“ความทุกข์ทรมาน” หมายความว่า ความกดดันทางร่างกายหรือจิตใจ และหมายความรวมถึงความเจ็บปวด ความกลัว

“สวัสดิภาพสัตว์” หมายความว่า สภาวะทางร่างกายและจิตใจของสัตว์ที่ประเมินได้ ในขณะที่เผชิญกับสภาพแวดล้อม ทั้งที่มนุษย์กระทำให้เกิดขึ้น หรือที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

“การฆ่าสัตว์” หมายความว่า การกระทำไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดๆเพื่อให้สัตว์ตาย

“เจ้าของ” หมายความว่า ผู้มีสิทธิ์ครอบครองสัตว์ ในกรณีสัตว์ที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของให้หมายความรวมถึงผู้เลี้ยงและผู้ดูแลสัตว์ด้วย

“ผู้ตรวจสวัสดิภาพสัตว์” หมายความว่า ผู้ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีให้มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและรายงานการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้อนุญาต” หมายความว่า อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมปศุสัตว์

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 4 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

บททั่วไป

มาตรา 5 เพื่อประโยชน์ในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ ให้อธิบดีเป็นผู้กำหนดระเบียบหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

1. การจัดสวัสดิภาพสัตว์
2. การเพาะเลี้ยงและใช้สัตว์
3. การจับและควบคุมสัตว์
4. การการค้าหรือจัดแสดงสัตว์
5. การกำจัดหรือทำลายสัตว์

การกำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

มาตรา 6 การพิจารณาคำอุทธรณ์เกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ การจัดสวัสดิภาพสัตว์ การเพิกถอน คำสั่ง หรือใบอนุญาต ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

หมวด 2

คณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์

มาตรา 7 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการป้องกันการทารุณสัตว์” ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธาน¹ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติหรือผู้แทน² อธิบดีกรมศาสนาหรือผู้แทน³ เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติหรือผู้แทน⁴ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทยหนึ่งคน⁵ ผู้แทนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยหนึ่งคน⁶ ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศหนึ่งคน⁷ ผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัยซึ่งแต่งตั้งจากคณะสัตวแพทย์หนึ่งคน⁸ ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหนึ่งคน⁹ ผู้แทนผู้แทนกระทรวงสาธารณสุขหนึ่งคน¹⁰ ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการหนึ่งคน¹¹ ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์หนึ่งคน¹² เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่น้อยกว่าเจ็ดคน และให้อธิบดีกรมปศุสัตว์ เป็นกรรมการและเลขานุการ¹³

ให้อธิบดีมีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยเลขาธิการตามจำนวนที่เห็นสมควร

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้แต่งตั้งจากผู้แทนของสมาคมหรือมูลนิธิที่เกี่ยวข้อง กับสวัสดิภาพสัตว์ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับแต่งตั้ง

มาตรา 8 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดัง ต่อไปนี้

1. เสนอแนะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์และการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์
2. กำหนดนโยบายและให้ความเห็นชอบในการออกกฎกระทรวงระเบียบหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
3. กำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมจัดสวัสดิภาพสัตว์และการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์
4. กำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
5. พิจารณาคำร้องอุทธรณ์ เพิกถอนคำสั่ง ใบอนุญาต ตามมาตรา 6
6. แต่งตั้งผู้ตรวจสวัสดิภาพสัตว์โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรี เพื่อตรวจสอบและรายงานการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
7. ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ

มาตรา 9 กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง อยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่อยู่ในตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา 10 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ตามมาตรา 9 กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย

2. ลาออก
3. เป็นบุคคลล้มละลาย
4. เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
5. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ในกรณีที่มีการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งผู้อื่นเป็นกรรมการแทน เว้นแต่วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการเหลือไม่เกินเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งก็ได้ และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ในกรณีที่รัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการเพิ่มขึ้นในระหว่างที่คณะกรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ ให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งเพิ่มอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลือของคณะกรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้ว

มาตรา 11 การประชุมของคณะกรรมการต้องมีคณะกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

มาตรา 12 การประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่แทน

การวินิจฉัยชี้ขาดในที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ในกรณีกรรมการเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในเรื่องใด ห้ามมิให้กรรมการผู้นั้นลงคะแนนเสียงในเรื่องนั้น

มาตรา 13 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อปฏิบัติตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

การประชุมของคณะอนุกรรมการให้นำมาตรา 11 มาบังคับใช้โดยอนุโลม

หมวด 3

การป้องกันการทุจริตกรรมสัตว์

มาตรา 14 ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการใดๆต่อสัตว์ อันเป็นการทารุณกรรมสัตว์

มาตรา 15 การกระทำดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์

1. เสียน ขุดตี ฟันแทง เฆา ลวก หรือกระทำการอย่างอื่นอันมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ให้สัตว์เจ็บปวด
2. ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ทำงานอันไม่สมควรแก่ประเภทและสภาพของสัตว์เพราะสัตว์นั้นเจ็บป่วย ชรา อ่อนอายุ ใกล้คลอด หรือพิการ
3. ใช้ยา หรือสารอันตรายต่อสัตว์ ซึ่งมีผลทำให้สัตว์เกิดอันตรายต่อร่างกายหรือจิตใจ หรือทำให้สัตว์ต้องทุกข์ทรมาน
4. ใช้พาหนะที่ไม่เหมาะสมแก่การขนส่งหรือเคลื่อนย้ายสัตว์ ทำให้สัตว์ต้องทุกข์ทรมานหรือบาดเจ็บ
5. เก็บบังหรือกักขังสัตว์ในที่คับแคบให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมาน
6. นำสัตว์ที่เป็นอริกันไว้ในที่เดียวกัน
7. พรากแม่และลูกสัตว์ที่ยังไม่หย่านมโดยปราศจากความจำเป็น
8. ทอดทิ้งสัตว์เพื่อให้พ้นภาวะ
9. ทำให้สัตว์ต้องได้รับความทุกข์ทรมานจากการอดอยากขาดอาหาร น้ำ หรือการพักผ่อน
10. เพาะหรือเลี้ยงสัตว์โดยไม่ดูแลรักษาเมื่อสัตว์เจ็บป่วย
11. ใช้ยาพิษหรือสารพิษหรือวิธีอื่นใดให้สัตว์ตายอย่างทุกข์ทรมาน
12. กระทำการใดๆให้สัตว์ต้องเสียรูปหรือพิการโดยไม่จำเป็น
13. นำสัตว์มาต่อสู้หรือประลองกำลังกัน โดยไม่ได้รับอนุญาตถูกต้องตามกฎหมาย
14. กระทำหรือฆ่าสัตว์หรือทำร้ายสัตว์โดยลูกแกโทสะ
15. พันธนาการสัตว์เป็นเวลานานเกินความจำเป็น หรือด้วยเครื่องพันธนาการที่หนักหรือสั้นหรือเล็กเกินไป จนสัตว์ต้องได้รับความทุกข์ทรมาน

16. ใช้สัตว์ทำงานหรือประกอบกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย
17. ใช้สัตว์เลือดอุ่นเป็นเหยื่อหรือเป็นอาหารสัตว์อื่น
18. บริโภคสัตว์ทั้งที่สัตว์ยังมีชีวิตอยู่ โดยเฉพาะสัตว์เลือดอุ่น
19. สังวาสหรือใช้สัตว์ประกอบกามกิจ
20. สนับสนุนหรือมีส่วนให้ผู้อื่นกระทำการทารุณกรรมสัตว์

บทบัญญัติในวรรคแรกไม่รวมถึงการกระทำดังต่อไปนี้

1. การตัดหู หาง ขน เขา งา หรือเล็บ และการตอนสัตว์ หรือการทำเครื่องหมายที่ตัวสัตว์ ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น
2. การฆ่าและทำลายสัตว์โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น
3. การใช้สัตว์ทดลองตามกฎหมายว่าด้วยจรรยาบรรณการใช้สัตว์ทดลอง

การกระทำในวรรคนี้ให้ผู้ได้รับอนุญาตดำเนินการภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์ ไม่ให้สัตว์ต้องได้รับความเจ็บปวดโดยไม่จำเป็น

มาตรา 16 เจ้าของต้องไม่ประมาทเดินเล่อหรือละเลย ให้มีการกระทำทารุณกรรมสัตว์ตาม มาตรา 15

มาตรา 17 เจ้าของสัตว์จะต้องจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ตามชนิด ประเภท และพฤติกรรมตามธรรมชาติของสัตว์นั้น ทั้งนี้ตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา 18 การจัดสวัสดิภาพสัตว์ ต้องมีข้อกำหนด หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. การดูแลรักษาสัตว์
2. การฝึกและใช้งานสัตว์
3. การควบคุมและกักขังสัตว์
4. การขนส่งสัตว์
5. การฆ่าสัตว์
6. อื่นๆตามความเหมาะสมแก่ ชนิด และประเภทของสัตว์นั้น ๆ

หมวด 4

ส่วนที่ 1

สัตว์เลี้ยง

มาตรา 19 ห้ามมิให้ผู้ใดบริโภคหรือค้า เนื้อ หนัง อวัยวะ หรือซากส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของ สัตว์เลี้ยง ประเภทสุนัขและแมว

มาตรา 20 ให้รัฐมนตรีเป็นผู้กำหนดชนิดของสัตว์เลี้ยงที่ต้องขึ้นทะเบียน ทั้งนี้โดยประกาศเป็น กฎกระทรวง

มาตรา 21 ให้อธิบดีกำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไข ในการจัดสวัสดิภาพสัตว์ตามมาตรา 18 ให้สัตว์เลี้ยงที่ต้องขึ้นทะเบียนตามมาตรา 20

มาตรา 22 เจ้าของต้องไม่ละเลยหรือเดินเล่อให้สัตว์เลี้ยงของตนต้องทุกข์ทรมานหรือเสียชีวิตจากความอดอยาก

มาตรา 23 เจ้าของต้องไม่ตีหรือบังคับให้สัตว์เลี้ยงทำในสิ่งที่อาจทำให้สัตว์ต้องได้รับความทุกข์ ทรมาน บาดเจ็บ หรือเสียชีวิต

มาตรา 24 เจ้าของต้องไม่ทอดทิ้งให้สัตว์เลี้ยงของตนออกไปร่อนเร่หากินหรือกลายเป็นสัตว์จรจัด

ส่วนที่ 2

สัตว์ป่า

มาตรา 25 ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการใดๆต่อสัตว์ป่าในลักษณะที่เป็นการทารุณกรรมสัตว์

มาตรา 26 ห้ามมิให้ผู้ใดทำลายรัง ที่อยู่อาศัย ไข่ หรือตัวอ่อนของสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติ เว้นเสียแต่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา 27 ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เพาะหรือเลี้ยงสัตว์ป่า ต้องจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์ตามชนิด ประเภท และพฤติกรรมตามธรรมชาติของสัตว์เหล่านั้น ทั้งนี้ ตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา 28 ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เพาะหรือเลี้ยงสัตว์ป่า ต้องป้องกันและควบคุมไม่ให้สัตว์หลบหนี หรือทำอันตรายต่อคนหรือสัตว์อื่น หรือก่อความเสียหายแก่ทรัพย์สินผู้อื่นหรือของสาธารณะ

ส่วนที่ 3

สัตว์เศรษฐกิจ

มาตรา 29 ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำทารุณหรือเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจในลักษณะที่เป็นการทารุณกรรมสัตว์

มาตรา 30 ผู้เลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจต้องจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์เศรษฐกิจแต่ละประเภทให้เหมาะสม ตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา 31 การฆ่าสัตว์เศรษฐกิจต้องกระทำโดยไม่ให้สัตว์ต้องทุกข์ทรมานคือให้สัตว์ตายในทันที หรือได้รับความเจ็บปวดน้อยที่สุดทั้งนี้ตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา 32 ห้ามมิให้ผู้ใดซื้อขายหรือจัดแสดงซึ่งสัตว์ที่ป่วย เป็นโรค บาดเจ็บ หรือพิการ

มาตรา 33 ห้ามมิให้ผู้ใดหารายได้จากการนำสัตว์มาทักขังหรือหนองเหนียว เพื่อให้ผู้อื่นมาถ่าย อีสุระภาพให้แก่สัตว์นั้น

มาตรา 34 ห้ามนำสัตว์มาใช้เป็นรางวัล เว้นแต่ได้พิจารณาแน่ชัดแล้วว่าไม่มีผลเสียต่อสวัสดิภาพ สัตว์นั้น

มาตรา 35 ห้ามมิให้นำสัตว์มาแข่งขันประลองกำลังหรือความเร็วกัน เว้นเสียแต่ได้รับอนุญาตตาม หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา 36 ห้ามผู้ใดทำการฝึกสัตว์เพื่อการแสดง เว้นเสียแต่ได้รับอนุญาตตามหลักเกณฑ์และ เงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา 37 ผู้ที่ฝึกหรือใช้สัตว์ไว้เพื่อการแสดงต้องจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์นั้น ทั้งนี้ตามที่อธิบดี ประกาศกำหนด

มาตรา 38 ห้ามฝึกหรือบังคับสัตว์ด้วยการเขย่งตีหรือวิธีอื่นใดซึ่งอาจทำให้สัตว์บาดเจ็บ

มาตรา 39 ห้ามเผยแพร่ภาพยนตร์ที่แสดงให้เห็นการทารุณกรรมสัตว์ รวมถึงบทตอนทีระหว่าง การถ่ายทำสัตว์ต้องได้รับความทุกข์ทรมาน เว้นเสียแต่เพื่อการศึกษาหรือเผยแพร่ความรู้แก่ สาธารณชน

มาตรา 40 หากผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นลูกจ้าง ให้ถือว่านายจ้างหรือนิติบุคคลที่ผู้กระทำความผิดทำงานให้มีความผิดด้วย

ส่วนที่ 4

สัตว์ทดลอง

มาตรา 41 ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการใดๆต่อสัตว์ทดลองเกินกว่าความจำเป็นตามลักษณะและประเภทของการทดลองนั้น

มาตรา 42 ห้ามมิให้ผู้ใดเพาะเลี้ยงหรือใช้สัตว์ทดลอง เว้นเสียแต่ได้รับอนุญาตและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามกฎหมายว่าด้วยจรรยาบรรณการใช้สัตว์ทดลอง

มาตรา 43 ห้ามมิให้นำสัตว์เลี้ยง สัตว์ป่า และสัตว์ที่ไม่ปรากฏว่ามีเจ้าของมาใช้เป็นสัตว์ทดลอง เว้นเสียแต่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีเพื่อประโยชน์ในการบำบัดโรคสัตว์หรือเพื่อตัวสัตว์เอง

มาตรา 44 ห้ามนำสัตว์ที่อยู่ในระยะสุดท้ายของการตั้งท้องมาใช้เป็นสัตว์ทดลอง เว้นเสียแต่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี เพื่อประโยชน์ในการบำบัดโรคสัตว์หรือเพื่อตัวสัตว์เอง

มาตรา 45 ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เพาะเลี้ยงหรือใช้สัตว์ทดลองต้องจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสมตามกฎหมายว่าด้วยจรรยาบรรณการใช้สัตว์ทดลอง

มาตรา 46 การใช้สัตว์ในสถานศึกษาให้คำนึงถึงจริยธรรมและความเหมาะสม หรือให้เป็นไปตามระเบียบหรือกฎกระทรวงว่าด้วยการนั้น

หมวดที่ 5

การฆ่าและทำลายสัตว์

มาตรา 47 ห้ามมิให้ผู้ใดฆ่าหรือทำลายสัตว์เลี้ยง เว้นเสียแต่เพื่อบริโภค หรือเพื่อควบคุมโรคระบาด หรือเพื่อให้สัตว์นั้นพ้นความทุกข์ทรมาน และโดยวิธีที่สัตว์เจ็บปวดน้อยที่สุด

มาตรา 48 ห้ามมิให้ผู้ใดฆ่าหรือทำลายสัตว์ป่าทุกชนิด เว้นเสียแต่กระทำด้วยความจำเป็นอันหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นพ้นจากอันตราย

มาตรา 49 ห้ามมิให้จ้าง วาน หรือใช้ให้เด็กกระทำการฆ่าหรือทำลายสัตว์ใดๆ

มาตรา 50 การฆ่าสัตว์เศรษฐกิจ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศ กำหนด

มาตรา 51 การทำลายสัตว์ทดลอง ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขตามกฎหมายว่า ด้วยจรรยาบรรณการใช้สัตว์ทดลอง

มาตรา 52 การฆ่าหรือทำลายสัตว์เพื่อความคุ้มครองโรคระบาดฆ่าสัตว์ หรือตามที่ศาลหรือพนักงาน เจ้าหน้าที่มีคำสั่ง ให้กระทำโดยสัตวแพทย์เพื่อไม่ให้สัตว์นั้นต้องได้รับความทุกข์ทรมานโดยไม่ จำเป็น

มาตรา 53 การฆ่าสัตว์ตามความเชื่อทางศาสนาต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ โดย กระทำอย่างรวดเร็วเพื่อไม่ให้สัตว์ต้องเจ็บปวดทรมาน และต้องไม่กระทำในที่สาธารณะหรือใน ขณะที่มีเด็กอยู่ในบริเวณ

หมวด 6

การขอและการออกใบอนุญาต

มาตรา 54 การพิจารณาคำขออนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้มีอำนาจจะต้องดำเนินการ พิจารณาและแจ้งผลการพิจารณาคำขอให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในหกสิบวัน นับแต่วันได้รับคำขอ อนุญาต และถ้ามิได้แจ้งผลการพิจารณาคำขอให้ผู้ยื่นคำขอทราบภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ ถือว่าผู้มีอำนาจอนุญาตมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอและต้องออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ยื่นคำขอนั้น

เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้จะได้กำหนดอายุใบอนุญาตไว้เป็นอย่างอื่น ใบอนุญาตหรือใบรับรองที่ขอ ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้ได้ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต ถ้าผู้รับใบอนุญาตประสงค์ จะขอต่ออายุใบอนุญาตให้ยื่นขอเสียก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตแล้ว จะประกอบกิจการต่อไปก็ได้จนกว่าผู้มีอำนาจอนุญาตจะสั่งไม่ต่อใบอนุญาตให้

การต่อใบอนุญาต การโอนใบอนุญาตหรือใบรับรองการออกใบแทนใบอนุญาตหรือใบรับรองตาม พระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 55 ผู้ใดประสงค์จะฝึกสัตว์หรือใช้สัตว์เพื่อการแสดงต้องขออนุญาตต่ออธิบดี

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 56 ผู้ใดประสงค์จะเพาะเลี้ยงสัตว์ทดลอง ต้องขออนุญาตต่ออธิบดี

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 57 เมื่อได้รับคำขออนุญาตให้ผู้มีอำนาจอนุญาตตรวจพิจารณา และออกใบอนุญาตหรือมีหนังสือแจ้ง คำสั่งไม่อนุญาตพร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ขออนุญาตทราบภายในสี่สิบห้าวัน นับแต่ได้รับคำขอ ซึ่งมีรายละเอียดถูกต้องและครบถ้วน

ในกรณีมีเหตุจำเป็นผู้อนุญาตไม่อาจออกใบอนุญาต หรือยังไม่อาจมีคำสั่งไม่อนุญาตได้ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งให้ขยายเวลาได้อีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน แต่ต้องมีหนังสือแจ้งการขยายเวลาและเหตุจำเป็นแต่ละครั้งให้ผู้ขออนุญาตทราบก่อนสิ้นกำหนดตามวรรคหนึ่ง หรือตามที่ได้ขยายเวลาไว้แล้วแต่กรณี

มาตรา 58 ประเภทของใบอนุญาตและระยะเวลาการใช้ มีดังนี้

(1) ใบอนุญาตใช้สัตว์เพื่อการทดลอง ให้ใช้ได้สามปี นับแต่วันออก

(2) ใบอนุญาตใบอนุญาตใช้สัตว์เพื่อการแสดง ให้ใช้ได้สามปี นับแต่วันออกใบอนุญาต

มาตรา 59 ถ้าผู้ขอรับใบอนุญาตประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ การออกใบอนุญาตหรือไม่ออกใบอนุญาต จะต้องทำให้เสร็จภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอซึ่งมีรายละเอียดที่ถูกต้องและครบถ้วน

การต่ออายุใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 60 ในกรณีที่ผู้อนุญาตไม่ออกใบอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต ผู้ขอรับใบอนุญาตหรือผู้ขอต่อใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อคณะกรรมการ ภายในสามสิบวัน นับแต่วันได้รับหนังสือแจ้งการไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

อำนาจและพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา 61 หากปรากฏว่าผู้ได้รับอนุญาต หรือใบรับรอง ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ข้อกำหนด หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือมีการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามพระราชบัญญัตินี้ อธิบดีมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ตาม ระยะเวลาที่ประกาศกำหนด หรือหากเห็นสมควรเพิกถอนใบอนุญาตหรือใบรับรองนั้นได้

ในกรณีที่ใบอนุญาตถูกเพิกถอน หรือระหว่างรอการอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ ให้ผู้รับอนุญาตเป็นผู้รับผิดชอบดูแลสัตว์ แต่ไม่อนุญาตให้จำหน่ายถ่ายโอน หรือให้พนักงานเจ้าหน้าที่มอบหมายให้ สัตว์ที่เกี่ยวข้องอยู่ในความดูแลของผู้ที่เหมาะสมเป็นการชั่วคราว โดยให้ผู้รับอนุญาตเป็นผู้เสีย ค่าใช้จ่าย

มาตรา 62 ในการจับกุมดำเนินการกับผู้กระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็น สารวัตรกรมปศุสัตว์ พนักงานฝ่ายปกครอง และเจ้าหน้าที่ตำรวจตามประมวลกฎหมายพิจารณา ความอาญา

มาตรา 63 เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ โดยเฉพาะในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่า หากล่าช้าอาจมีการยักยอกหรือทำลายหลักฐาน พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจและหน้าที่ตาม กฎหมายในการเข้าตรวจค้นสถานที่หรือยานพาหนะใดๆ ในระหว่างเวลาปกติ เพื่อ

1. ตรวจสอบเหตุการณ์ทารุณกรรมสัตว์ ตามที่ได้รับแจ้ง หรือเมื่อมีเหตุอันควรให้เชื่อว่ามี การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้
2. ค้น หรืออายัดสัตว์ หรือซากของสัตว์ที่สงสัยว่าถูกฆ่า หรือถูกทารุณ รวมถึงอุปกรณ์ เครื่องมือ หรือเอกสาร ที่สงสัยว่าเกี่ยวข้องกับการทารุณกรรมสัตว์นั้น เพื่อตรวจสอบหรือ เก็บเป็นหลักฐาน
3. นำสัตว์ที่ได้รับบาดเจ็บไปตรวจรักษาโดยไว หรือสั่งการให้ทำลายสัตว์นั้นเพื่อไม่ให้ต้อง ทุกข์ทรมานโดยให้สัตวแพทย์ดำเนินการ

มาตรา 64 เมื่อได้รับแจ้งและมีเหตุผลหรือหลักฐานให้เชื่อว่าสวัสดิภาพสัตว์กำลังอยู่ในอันตราย เร่งด่วนหรือไม่ปรากฏว่ามีเจ้าของอยู่ในสถานที่ พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถเข้าไปในสถานที่เพื่อ ทำการช่วยสัตว์นั้นได้

มาตรา 65 หากมีการกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือพบสัตว์ที่อยู่ในสภาพที่ทุกข์ทรมาน จากการป่วยหรือบาดเจ็บสาหัส และสัตวแพทย์หรือผู้ตรวจสวัสดิภาพสัตว์เห็นว่าการให้สัตว์มีชีวิต อยู่ต่อไปเป็นการทารุณ พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถให้สัตวแพทย์ทำลายสัตว์ที่เกี่ยวข้องได้ โดย อาจไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าของ และให้บันทึกรายละเอียดไว้เป็นสำคัญ

มาตรา 66 ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัว และบัตรประจำตัว พนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่ประกาศในกฎกระทรวง

มาตรา 67 ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เจ้าของสถานที่และผู้เกี่ยวข้อง อำนวย ความสะดวกตามสมควร และให้ทำบันทึกการดำเนินการไว้เป็นหลักฐาน

หมวด 8

บทลงโทษ

มาตรา 68 ผู้ใดกระทำการทารุณกรรมสัตว์ ตามมาตรา 14 มาตรา 19 มาตรา 29 หรือมาตรา 38 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 69 ผู้ใดฝ่าฝืนไม่จัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์ ตามเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด ตามมาตรา 17 มาตรา 27 หรือมาตรา 30 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 70 ผู้ใดฝ่าฝืน ตามมาตรา 16 มาตรา 20 มาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 23 มาตรา 24 มาตรา 28 มาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 34 หรือมาตรา 35 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน ปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 71 ผู้ใดฝ่าฝืนประกาศของอธิบดีตามมาตรา 31 มาตรา 36 หรือมาตรา 37 ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 72 ผู้ใดกระทำการทารุณสัตว์ป่า ตามมาตรา 25 หรือทำลายรังที่อยู่อาศัย ไข่ หรือตัวอ่อน ของสัตว์ป่า ตามมาตรา 26 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 73 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 39 มาตรา 44 มาตรา 45 มาตรา 46 หรือมาตรา 47 ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 74 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 41 หรือมาตรา 42 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 75 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 43 มาตรา 48 มาตรา 49 หรือมาตรา 50 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 76 ผู้ใดฝ่าฝืนประกาศของอธิบดี ตามมาตรา 51 หรือมาตรา 53 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา 77 ผู้ใดฝ่าฝืนตามมาตรา 55 หรือมาตรา 56 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อกำหนด หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในหมวดนี้ควรให้เป็นไปตามกระบวนการและความเหมาะสมของกฎหมาย สมาคมพิทักษ์สัตว์(ไทย)ขอเสนอความเห็นไว้เพียงสังเขป

การรู้เห็นหรือเพิกเฉยให้เกิดการกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ควรให้มีโทษจำหรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ

การละเลยหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือไม่ป้องกันตามสมควรจนเป็นเหตุให้มีการกระทำตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ต้องให้มีโทษจำ แต่ให้มีโทษปรับ

กรณีที่ผู้กระทำผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล ควรต้องให้กรรมการผู้จัดการ หรือผู้อำนวยการแทนนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น เว้นแต่สามารถพิสูจน์ว่าตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้อง

(สำนวน และอื่นๆให้เป็นไปตาม รูปแบบ และกระบวนการนิติบัญญัติ)

บทเฉพาะการ

(ให้อยู่ในดุลพินิจของหน่วยราชการตามกระบวนการกฎหมาย)

คำจำกัดความและความหมายอื่นๆ

สัตว์ 4 ประเภท

1. สัตว์เลี้ยง สมาคมพิทักษ์สัตว์(ไทย) หมายถึง สัตว์ที่ได้เคยชินกับการเลี้ยงดูจากมนุษย์ โดยอาจเลี้ยงไว้ดูเล่น ไว้เป็นเพื่อน ไว้ใช้งาน เป็นพาหนะ หรือเพื่อเป็นอาหาร และอาจรวมถึงสัตว์ป่าที่ถูกนำมาเลี้ยงหรือฝึกด้วย

ตามกฎหมาย ควรหมายถึง สัตว์ที่มนุษย์นำมาเลี้ยงไว้และให้น้ำให้อาหาร โดยอาจเลี้ยงไว้เพื่อดูเล่น เพื่อเป็นเพื่อน เพื่อเป็นอาหาร หรือเพื่อการอื่น และหมายความรวมถึงสัตว์พาหนะตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ แต่ไม่หมายรวมถึง สัตว์ป่า สัตว์เศรษฐกิจ หรือสัตว์ทดลอง

2. สัตว์ป่า สมาคมพิทักษ์สัตว์(ไทย) หมายถึง สัตว์ที่อาศัยอยู่ตามธรรมชาติโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาการเลี้ยงดูจากมนุษย์ จึงรวมทั้งสัตว์ที่อาศัยในป่าเขา และสัตว์ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมือง เช่น นก หนู แมลง ค้างคาว งู กิ้งก่า และอื่นๆด้วย แต่ไม่รวมถึงสัตว์จรจัด

ตามกฎหมาย ควรหมายถึง สัตว์ป่า ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า รวมถึงสัตว์ป่าที่มนุษย์ได้รับอนุญาตให้นำมาเลี้ยง และสัตว์ที่เกิดหรือดำรงชีวิตอยู่ในธรรมชาติด้วย

3. สัตว์เศรษฐกิจ สมาคมพิทักษ์สัตว์(ไทย) หมายถึง สัตว์ที่มนุษย์นำมาใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้า ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยอาจแยกเป็น สัตว์การเกษตร เช่น วัว ควาย หมู ปลา และเปิดไก่ กับ สัตว์ธุรกิจ เช่น การค้าสัตว์เลี้ยง สอนสัตว์ การแสดงสัตว์ การแข่งสัตว์ และสัตว์ในธุรกิจบันเทิง เป็นต้น ดังนั้น สุนัข ช้าง ม้า และปลาตู้ จึงอาจเป็นได้ทั้งสัตว์เลี้ยงและสัตว์เศรษฐกิจ

ตามกฎหมาย ควรหมายถึง สัตว์ที่มนุษย์เลี้ยงไว้เพื่อประโยชน์ทางการค้า การพาณิชย์ การกีฬา การแสดง หรือการธุรกิจอื่น

4. สัตว์ทดลอง สมาคมพิทักษ์สัตว์(ไทย) หมายถึง สัตว์ที่เพาะหรือเลี้ยงไว้เพื่อวัตถุประสงค์ทางวิทยาศาสตร์ การแพทย์ การเรียนการสอน และการค้นคว้าวิจัย รวมถึงการผลิตและทดสอบยาหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆด้วย

ตามกฎหมาย ควรหมายถึง สัตว์ที่มนุษย์เพาะเลี้ยงไว้เพื่อวัตถุประสงค์ทางวิชาการ การเรียนการสอน การค้นคว้าวิจัยทางวิทยาศาสตร์และการแพทย์ รวมทั้งการผลิตและทดสอบยาหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆด้วย

ผู้อำนวยการส่วนใหญ่ใช้หลักคุณภาพชีวิต 5 ประการในการวิเคราะห์สวัสดิภาพสัตว์

คุณภาพชีวิต อีสระ 5 ประการที่สัตว์พึงได้รับภายใต้การดูแลของมนุษย์ คือ

1. อีสระจากความหิวโหย หากจะเลี้ยงเพื่อการใดก็ตามต้องให้อาหารและน้ำในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของสัตว์
2. อีสระจากความแออัด เช่น ในคอกพักอาศัยหรือระหว่างการขนส่งเว้นเสียแต่เป็นธรรมชาติของสัตว์นั้นๆ ทั้งนี้รวมถึงอีสระในการเคลื่อนไหวด้วย

3. อิศระจากความเจ็บปวด จากการป่วยไข้ ถูกทำร้าย หรือต่อสู้กันเอง โดยรวมถึงการป้องกัน และเยียวยารักษาด้วย
4. อิศระจากความหวาดกลัว ทั้งจากอันตรายและความหอยเหงา ในระหว่างการเลี้ยงดู ฝึกหัด หรือระหว่างทำการฆ่า เช่นไม่ทำการฆ่าให้สัตว์ตัวอื่นเห็น โดยคำนึงถึงธรรมชาติ ของสัตว์ บางชนิดต้องอยู่เป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม บางชนิดชอบอยู่โดดเดี่ยวเป็นบางครั้งหรือ โดยตลอด
5. อิศระในการแสดงออก ของพฤติกรรมตามธรรมชาติ เช่น การออกกำลัง การมีคู่ และการมี สังคมระหว่างสัตว์ชนิดเดียวกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร
เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข
พ.ศ. 2548

หลักการ

ให้มีข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครว่าด้วยการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข

เหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรในการกำหนดมาตรการในการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัขในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อประโยชน์ในการรักษาสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน ป้องกันเหตุเดือดร้อนรำคาญอันตรายเป็นการเลี้ยงสุนัข ตลอดจนอันตรายจากเชื้อโรคที่เกิดจากสุนัข ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวต้องตราเป็นข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการกำจัตสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 มาตรา 31 และมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ประกอบกับมาตรา 97 แห่งพระราชบัญญัติบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 จึงจำเป็นต้องตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร
เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข
พ.ศ. 2548

โดยที่เป็นการสมควรตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครว่าด้วยการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ. ศ.2535 อันดเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 มาตรา 31 และมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายประกอบกับมาตรา 97 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ

กรุงเทพมหานคร พ. ศ.2528 กรุงเทพมหานครโดยความเห็นชอบของสภากรุงเทพมหานคร จึงตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้เรียกว่า” ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ. ศ.2548”

ข้อ 2 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 บรรดาข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งอื่นใดในส่วนที่ได้ตราไว้แล้วในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้ ให้ใช้ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้แทน

ข้อ 3/1 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้มีให้ใช้บังคับแก่สุนัขของทางราชการ

ข้อ 4 ในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้

“ การปล่อยสุนัข” หมายความว่า การสละการครอบครองสุนัข หรือปล่อยให้อยู่นอกสถานที่เลี้ยงโดยปราศจากการควบคุม

“ เจ้าของสุนัข” หมายความว่า ผู้ครอบครองสุนัข หรือผู้ให้อาหารสุนัขเป็นประจำด้วย

“ สถานที่เลี้ยง” หมายความว่า กรง ที่ขัง หรือที่เลี้ยงอื่นที่มีการควบคุมของเจ้าของสุนัข

“ เจ้าพนักงานท้องถิ่น” หมายความว่า ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

“ เจ้าพนักงานสาธารณสุข” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งได้รับแต่งตั้ง จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ. ศ.2535

“ พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการกรุงเทพมหานครผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 44 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ. ศ.2535

“ ที่หรือทางสาธารณะ” หมายความว่า สถานที่หรือทางซึ่งมิใช่เป็นของเอกชน และประชาชนสามารถใช้ประโยชน์หรือสัญจรได้

“ สิ่งปฏิกูล” หมายความว่า อุจจาระหรือปัสสาวะ และให้หมายรวมถึงสิ่งอื่นใดซึ่งเป็นสิ่งโสโครกหรือมีกลิ่นเหม็น

“ ไบร่บรอง” หมายความว่า ไบร่บรองรูปพรรณสัณฐานสุนัขและการจัดทำเครื่องหมายระบุตัวสุนัขอย่างถาวร ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น การฝังไมโครชิป เป็นต้น ซึ่งออกโดยสถานพยาบาลสัตว์ในเขตกรุงเทพมหานครที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล

“ การจดทะเบียนสุนัข” หมายความว่า การนำสุนัขหรือไบร่บรองไปแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อบันทึกรายละเอียดรูปพรรณสัณฐานของสุนัขและรหัสไมโครชิป พร้อมจัดทำบัตรประจำตัวสุนัข

“ สุนัขควบคุมพิเศษ” หมายความว่า

- สุนัขสายพันธุ์ที่ดุร้าย เช่น พิทบูลเทอเรีย บลูเทอเรีย สเตฟฟอร์ดเชอร์ บลูเทอเรีย รอทไวเลอร์

และพิล่า บราซิลเรียโร เป็นต้น

- สุนัขที่มีประวัติทำร้ายคน หรือพยายามทำร้ายคน

ข้อ 5 ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครรักษาการตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้และให้มีอำนาจออกข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้

หมวด 1

บททั่วไป

ข้อ 6 ให้กรุงเทพมหานครเป็นเขตควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข

ข้อ 7 ห้ามมิให้ผู้ใดปล่อยสุนัขในที่หรือทางสาธารณะ หรือในที่อื่นใดในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเด็ดขาด

หมวด 2

การจดทะเบียนสุนัข

ข้อ 8 เจ้าของสุนัขต้องนำสุนัขหรือใบรับรองแล้วแต่กรณีไปจดทะเบียน ณ สถานที่ที่กำหนดไว้ตามข้อ 9 ภายใน 120 วันนับแต่วันที่สุนัขเกิด หรือภายใน 30 วันนับแต่วันที่นำสุนัขมาเลี้ยงในเขตกรุงเทพมหานครด้วยตนเองหรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นไปทำการแทนก็ได้

ข้อ 9 การจดทะเบียนสุนัขที่สำนักงานเขตพื้นที่ หรือสถานที่อื่นใดตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนดให้นำใบรับรองมาแสดงโดยไม่ต้องนำสุนัขมาด้วย

การจดทะเบียนสุนัขที่กองสวัสดิการสาธารณสุข สำนักงานมัยหรือสถานที่อื่นใดตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด จะนำสุนัขหรือใบรับรองอย่างหนึ่งอย่างใดมาจดทะเบียนก็ได้

แบบใบรับรองและคำขอการจดทะเบียนสุนัข ให้เป็นไปตามแบบที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด

ข้อ 10 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำขอจดทะเบียนสุนัขแล้ว ปรากฏว่าหลักฐานถูกต้องให้ออกบัตรประจำตัวสุนัขตามแบบที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด

ข้อ 11 ในกรณีดังต่อไปนี้ให้ดำเนินการภายใน 30 วัน

- เมื่อมีการย้ายที่อยู่ของสุนัข ให้เจ้าของสุนัขแจ้งต่อหน่วยงานที่รับจดทะเบียนกองสวัสดิการสาธารณสุข สำนักงานมัย หรือสถานที่อื่นใดตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด
- เมื่อบัตรประจำตัวสุนัขสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้เจ้าของสุนัขแจ้งต่อหน่วยงานที่รับจดทะเบียน กองสวัสดิการสาธารณสุข สำนักงานมัย หรือสถานที่อื่นใดตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนดเพื่อทำบัตรประจำตัวสุนัขใหม่
- ในกรณีที่สุนัขที่ไม่ใช่สุนัขควบคุมพิเศษทำร้ายคนหรือพยายามทำร้ายคน ให้เจ้าของสุนัขแจ้งต่อหน่วยงานที่รับจดทะเบียน กองสวัสดิการสาธารณสุข สำนักงานมัย หรือสถานที่อื่นใดตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนดเพื่อเปลี่ยนสาระสำคัญของบัตรประจำตัวสุนัข

ในกรณีที่สุนัขทำร้ายคน ให้เจ้าของสุนัขแจ้งต่อหน่วยงานที่รับจดทะเบียน กองสวัสดิการสาธารณสุข สำนักงานมัย หรือสถานที่อื่นใดตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนดโดยไม่มีข้อจำกัด

ข้อ 12 ในกรณีที่สุนัขนาย เจ้าของสุนัขต้องแจ้งต่อหน่วยงานที่จดทะเบียนไว้ กองสัตวแพทย์ สาธารณสุข สำนักอนามัย หรือสถานที่อื่นใดตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนดภายใน 30 วัน ตามแบบที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด

ข้อ 13 ในกรณีที่สุนัขนาย เจ้าของสุนัขต้องแจ้งต่อหน่วยงานที่จดทะเบียนไว้ กองสัตวแพทย์ สาธารณสุข สำนักอนามัย หรือสถานที่อื่นใดตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนดภายใน 3 วันนับแต่วันที่ทราบ หากเจ้าของสุนัขพบสุนัขที่หายแล้ว ต้องแจ้งให้หน่วยงานที่จดทะเบียนไว้ กองสัตวแพทย์ สาธารณสุข สำนักอนามัย หรือสถานที่อื่นใดตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด ทราบภายใน 3 วัน

ข้อ 13/1 การแจ้งตามข้อ 11 ข้อ 12 และข้อ 13 เจ้าของสุนัขอาจแจ้งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน หรือวิธีการอื่นใด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด

หมวด 3

การควบคุมการเลี้ยงสุนัข

ข้อ 14 ในการเลี้ยงสุนัข เจ้าของสุนัขต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) จัดสถานที่เลี้ยงตามความเหมาะสมของสุนัข โดยมีขนาดเพียงพอแก่การดำรงชีวิตของสุนัข มีแสงสว่างและการระบายอากาศที่เพียงพอ มีระบบการระบายน้ำและกำจัดสิ่งปฏิกูลให้ถูกสุขลักษณะ

กรณีเป็นสุนัขควบคุมพิเศษจะต้องเลี้ยงในสถานที่ หรือกรงที่สุนัขไม่สามารถเข้าถึงบุคคลภายนอก และมีป้ายเตือนให้ระมัดระวังโดยสังเกตได้อย่างชัดเจน

- ควบคุมสุนัขมิให้ออกนอกสถานที่เลี้ยงโดยปราศจากการควบคุม
- ควบคุมดูแลสุนัขมิให้ก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญ เช่น ก่อให้เกิดเสียงดังติดต่อกันเป็นระยะเวลานานๆ เป็นต้น
- รักษาสถานที่เลี้ยงสุนัขให้สะอาดอยู่เสมอ จัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้ถูกสุขลักษณะเป็นประจำ ไม่ปล่อยให้เป็นที่สะสมหมักหมมจนเกิดกลิ่นเหม็นรบกวนผู้ที่อยู่บริเวณใกล้เคียง
- ต้องรับผิดชอบต่อความเป็นอยู่ของสุนัข เช่น เรื่องอาหาร ความสะอาด เป็นต้น ถ้าเจ้าของสุนัขไม่สามารถเลี้ยงดูสุนัขได้เป็นการชั่วคราว จะต้องจัดให้มีผู้ดูแลความเป็นอยู่ของสุนัขให้เป็นปกติสุข

- เมื่อสุนัขตาย เจ้าของสุนัขจะต้องกำจัดซากสุนัขให้ถูกสุขลักษณะ เพื่อป้องกันมิให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลงหรือสัตว์นำโรค ทั้งนี้ โดยวิธีที่ไม่ก่อเหตุรำคาญ และไม่เป็นเหตุให้เกิดการปนเปื้อนของแหล่งน้ำ
- จัดให้มีการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคในสุนัขเพื่อป้องกันอันตรายจากเชื้อโรคที่เกิดจากสุนัขมาสู่คน
- ในกรณีที่มีเหตุควรสงสัยว่า สุนัขที่เลี้ยงเป็นโรคอันอาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพของประชาชน ให้เจ้าของสุนัขแยกกักสุนัขนั้นไว้ต่างหาก และแจ้งให้หน่วยงานที่จดทะเบียนไว้ กองสัตว์แพทย์สาธารณสุข สำนักอนามัย หรือสถานที่อื่นใดตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนดทราบ และต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของสัตวแพทย์
- ปฏิบัติการอื่นใดตามคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุข หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่น

ข้อ 15 ห้ามมิให้ผู้ใดเลี้ยงสุนัขในที่หรือทางสาธารณะ หรือในที่ของบุคคลอื่นโดยปราศจากความยินยอม

ข้อ 16 เจ้าของสุนัขมีหน้าที่กำจัดสิ่งปฏิกูลอันเกิดจากสุนัขในที่หรือทางสาธารณะ หรือในที่อื่นใดในเขตกรุงเทพมหานครโดยทันที

ข้อ 17 หากเจ้าของสุนัขไม่ประสงค์จะเลี้ยงสุนัขอีกต่อไป ต้องมอบสุนัขพร้อมบัตรประจำตัวสุนัขให้กับบุคคลอื่น และเจ้าของใหม่จะต้องแจ้งต่อหน่วยงานที่จดทะเบียนไว้ กองสัตว์แพทย์สาธารณสุข สำนักอนามัย หรือสถานที่อื่นใดตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด ภายใน 30 วันนับแต่วันรับมอบสุนัข

หากเจ้าของสุนัขไม่สามารถหาเจ้าของใหม่ได้ จะต้องมอบสุนัขให้กรุงเทพมหานครดูแล โดยเสียค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด

หมวด 4

การนำสุนัขออกนอกสถานที่เลี้ยง

ข้อ 18 ผู้ใดที่นำสุนัขออกนอกสถานที่เลี้ยง ต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

- พกบัตรประจำตัวสุนัขและต้องแสดงบัตรประจำตัวสุนัขเมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานสาธารณสุข หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เรียกตรวจ

- ผูกสายลากจูงสุนัขที่แข็งแรงและจับสายลากจูงตลอดเวลา ในกรณีที่เป็นสุนัขควบคุมพิเศษต้องใส่อุปกรณ์ครอบปากและจับสายลากจูงห่างจากตัวสุนัขไม่เกิน 50 ซม. ตลอดเวลา

ความใน (2) มิให้ใช้บังคับในกรณีดังต่อไปนี้

- ขณะที่สุนัขอยู่ในระหว่างการประกวด การแสดงหรือการประกอบกิจกรรมอื่นใดในทำนองเดียวกัน แต่ผู้จัดงานจะต้องมีมาตรการในการป้องกันสุนัขมิให้ทำร้ายคน
- ขณะที่สุนัขอยู่ในกรง ฝึกหัด แต่ผู้ฝึกจะต้องมีมาตรการในการป้องกันสุนัขมิให้ทำร้ายคน
- ขณะที่สุนัขอยู่ในกรง ที่ขัง หรือเครื่องควบคุมอื่นใดที่มั่นคงแข็งแรงเพียงพอที่จะป้องกันมิให้สุนัขเข้าถึงบุคคลภายนอก

ข้อ 19 ห้ามบุคคลอายุต่ำกว่า 15 ปี หรือเกินกว่า 65 ปี นำสุนัขควบคุมพิเศษออกนอกสถานที่เลี้ยง เว้นแต่จะอยู่ในกรง ที่ขัง หรือเครื่องควบคุมอื่น ที่มั่นคงแข็งแรง เพียงพอที่จะป้องกันสุนัขมิให้เข้าถึงบุคคลภายนอก

หมวด 5

อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

ข้อ 20 ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบสุนัขในที่หรือทางสาธารณะ ในเขตห้ามเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข อันเป็นการฝ่าฝืนข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้ โดยไม่ปรากฏเจ้าของ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่กักสัตว์ดังกล่าวไว้ และให้ดำเนินการตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ. ศ.2535

ข้อ 21 เจ้าของสุนัขต้องอำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

ข้อ 22 เจ้าของสุนัขต้องแสดงข้อมูล หลักฐานต่างๆ เกี่ยวกับสุนัข เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอ สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

ข้อ 23 ในกรณีที่มีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการเลี้ยงสุนัข พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ร้องเรียน และเจ้าของสุนัขต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของพนักงานเจ้าหน้าที่ คำสั่งของพนักงานท้องถิ่น หรือเจ้าพนักงานสาธารณสุข

ข้อ 24 ผู้ใดฝ่าฝืนข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้ มีโทษตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ. ศ. 2535

บทเฉพาะกาล

ข้อ 25 เจ้าของสุนัขที่เลี้ยงสุนัขไว้ก่อนวันที่ซื้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้มีผลใช้บังคับต้องจดทะเบียนสุนัขให้แล้วเสร็จภายในกำหนด 1 ปีนับแต่วันที่ซื้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้มีผลใช้บังคับ

ข้อ 26 หากเจ้าสุนัขไม่ประสงค์จะเลี้ยงสุนัขอีกต่อไป อาจมอบสุนัขให้กรุงเทพมหานครภายใน 180 วันนับแต่วันที่ซื้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนี้มีผลใช้บังคับและให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายตามข้อ 17

ประกาศ ณ วันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548

(นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน)

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 122 ตอนพิเศษ 140 ง วันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2548

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

บุญธรรม อาจหาญ เกิดเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2516 ที่อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่โรงเรียนสว่างศึกษา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ระดับปริญญาตรีทางด้านวิศวกรรมไฟฟ้า จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกอบอาชีพส่วนตัว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย